

הספריה הלאומית

ניברסיטאי

S 36 A 872

חזן, אברהם בן נחמן ישראל
ספר סיפורים נפלאים :

DATE DUE

C.1

000203281404

1983-7-19

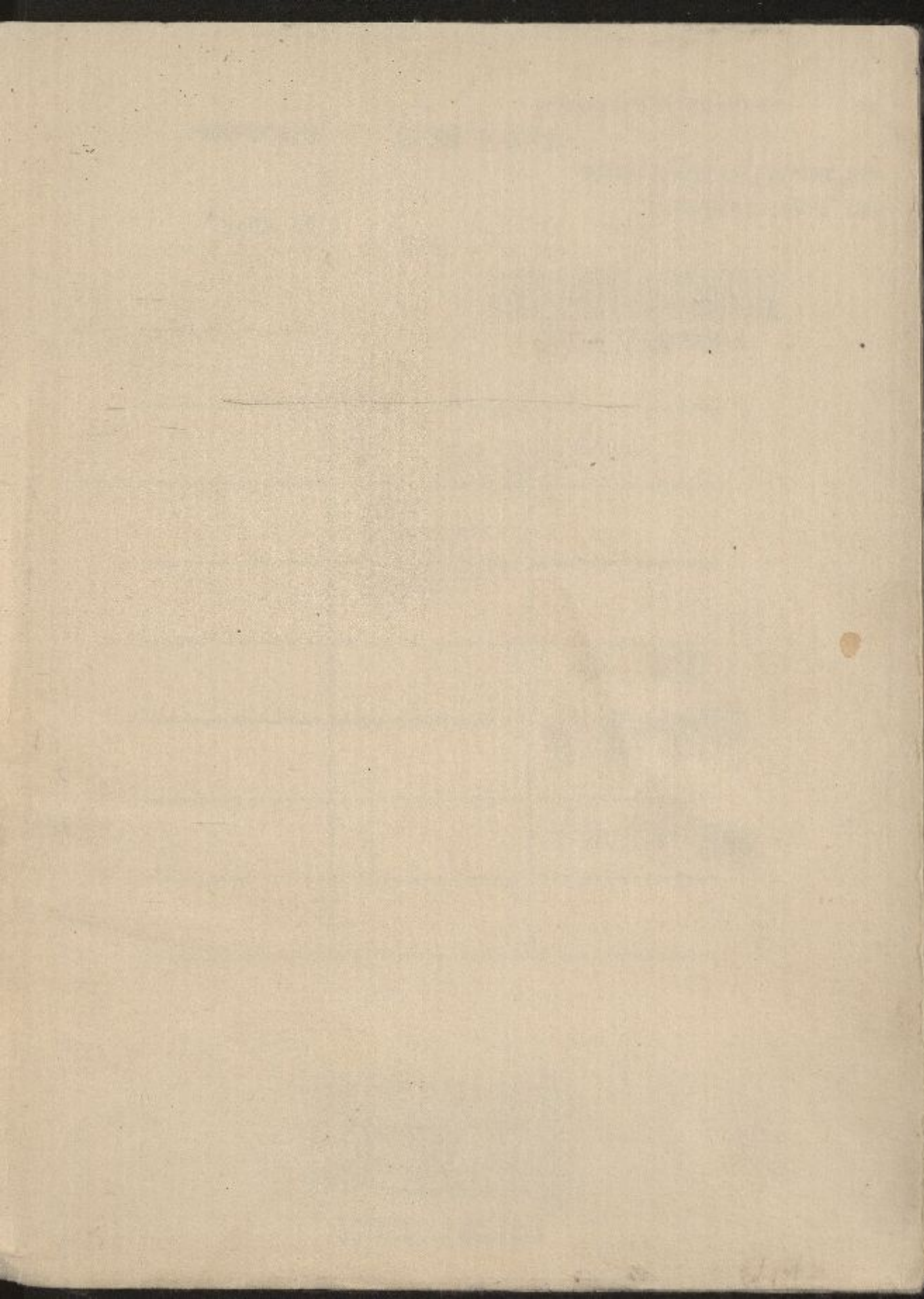
1 -01- 1992

8 -12- 1992

1 8 -03- 2002

000203281404

סיפורים נפלאים

חלק א' מספר כוכבי אור שלא נדפס עדיין

והוא סיפורים נפלאים ונוראים

ממעלת כבוד קדושת רבינו הקדוש והנורא, נחל נובע
מקור חכמה רבינו **נחמן מברסלב** זצוק"ל זי"ע ועכ"י
חברו הרה"ג וכו' מוה"ר **אברהם בר"ג ז"ל**

ונלוה לזה סיפורי מעשיות ומשלים שסיפר רבינו הנורא ז"ל
ונלוה לזה צואת הרה"ג וכו' וכו' מוה"ר **נחמן** אביד דקיק
טשעהרין זצ"ל בעהמ"ח ומלקט ס' לשון חסידים ודרך חסידים,
ולקוטי עצות החדש ולקיע מהריב, ופרפראות לחכמה ונחת השלחן
וזמרת הארץ ויקרא ושבתא ושאר ספרים שעדיין הם בכתובים

הוצא לאור ע"י

ר' **שמואל** בהר"ר **ישעי' הלוי הורוויץ** ברסלב

נדפס שנת **תרצ"ה** פעה"ק **ירושלים** תובכ"א

דפוס ר"ח צוקרמן ירושלם

1870

RECEIVED

[Handwritten signature]

סיפורים נפלאים

חלק א' מספר כוכבי אור שלא נדפס עדיין

והוא סיפורים נפלאים ונוראים

ממעלת כבוד קדושת רבינו הקדוש והנורא, נחל נובע

מקור חכמה רבינו **נחמן מברסלב** זצוק"ל זי"ע ועכ"י

חברו הרה"ג וכו' מוה"ר אברהם בר"נ ז"ל

ונלוה לזה סיפורי מעשיות ומשלים שסיפר רבינו הק' והנורא ז"ל

ונלוה לזה צואת הרה"ג וכו' וצוואת וכו' מוה"ר **נחמן** אביר דק"ק

פסעהרין זצ"ל בעהמ"ח ומלקט ס' לשון חסידים ודרך חסידים.

ולקוטי עצות החדש ולק"ע מהריב, ופרפראות לחכמה ונחת השלחן

וזמרת הארץ ויקרה דשבתא ושאר ספרים שעדיין הם בכתובים

הוצא לאור ע"י

ר' שמואל בהר"ר ישעי' הלוי הורוויץ

נדפס שנת תרצ"ה פעה"ק ירושלים תובב"א

דפוס ר"ח צוקרמן ירושלם

הקדמת דהמור"ל

א"ה הנה לא באנו להדפיס זה הספר מפני המופתים
 כי זה אצל אנ"ש אינו חשיבות כ"כ כי העיקר הוא מופת
 לעשות טובה לאיש ישראלי ברוחניות לזרזו לתשובה
 ועבודה"ש, אשר זאת רואים מספרי רבינו ז"ל, איך מקריבים
 ישראל לאבינו שבשמים, וכ"א מהמחברים רואה בעצמו
 איך הוא מופת מה שזוכה ע"י רבינו הק', ולולא הי' מתקרב
 מה הי' אהו וכו' כאשר יודע כ"א בעצמו היטב, וכאשר
 אמר ר' נחמן מטולטשין זצ"ל, א מופת בין איך. מלבד
 זה אפי' בגשמיות כ"א מאנ"ש מלא מופתים בענינים
 השייכים להתקרבות לענין רבינו הק' וכו' עד היום הזה.
 והעיקר באנו להדפיס הס' הנ"ל רק בשביל שטובה
 להנשמה לידע מה שעבר עם רבינו הק' (כאשר מביא זה
 מהרנ"ת ז"ל כ"פ בחיי"מ ע"ש, וגם ע"פ רוב יוצא מוסר
 נפלא מהתעוררות לעבודה"ש מזה) וכאשר כתב המחבר ר'
 אברהם ז"ל בהמכתב לאנ"ש בזה"ל : ומאד מאד הם מוכרחי'
 ונחוצים לאנ"ש, כאשר יבואר מזה בס' שיחות וסיפורים הנ"ל
 שנמצאים סגולות נפלאות גם בהידעיה בעצמה מכל דיבור
 מדבריהם הן מה שנמצא בכר"ב הן מה שנמצא בפה, אשר
 בפירוש אירזמר ואשר מכללא איתמר.

הקדמת המחבר ז"ל

ועתה אנב אורחא אציג לפני המעיין גם קצת ראשי
 פרקים מן האוחות והמופתים שנראו מאדמו"ר זצ"ל, כי
 כפי אשר ח"ל כל ימי גדלתי בין החכמים בחכמת התמימות
 והפשיטות והן המה אנשי מוהרנ"ת ז"ל אשר הפקירו ארז

364872
 296.673

הקדמה

ג

כבודם בכל מיני הפקרות בעבור האמת א), מצוה וחובה עלי להודיע לדורות הבאים את דבריהם אשר שמעתי מפיהם כי לא נעלם ממני עוצם אמת דבריהם, וברור כיום וכשמש יודע אנכי כי בצדק וביושר כל אמרי פיהם וכאור מן החשך ממש נבדלים המה ב), מן המעשיות הכתובות בהספרים שיצאו בסמוך ג), ומשאר המעשיות אשר הלכו מפה לפה ומאזן לאזן וכו'.

א) וקיבלו ע"ע כל מיני בזיונות ובושות וכל מיני חרופים וגידופים וליבון פנים עד אין שיעור וערך, ומכיש וכיש בער רבועת המחלוקה שהי' עליהם בשנת תקצ"ה, אשר כאזיא הי' מסוכן להריגה ממש, כי הי' אז מרגלא בפומא דאינשי שאצל הקירה דרוסיא - מיט צעהן טויזנד קערבליך פאר-רייבט מען אלדינג. ב) ואחר כל אלה גם את הדברים אשר שמעתי מהם בדרך השחלשלות מפה לפה שלא נודע לי היטב מי ומי האנשים שהגיע אלי הסיפור על ידם. לא רציתי לכתוב אותם מפחד הטעותים השכיחים בסיפורים כאלו [וכנודע מדברי מוהרנ"ת ז"ל בענין המאחז"ל שהתירו לכתוב רזורה שבפי'ם], ולכן ציינתי אצל כל סיפור וסיפור שמות האנשים אשר שמעתי מפיהם.

ג) ואע"פ שמובא בהם הרבה מעשיות מהבעשיט זצ"ל ומשאר צדיקים אמתיים אשר באמרו נראה מהם התגלור נוראות בשידוד הטבע והודעה עתידות, אבל לא כהמעשיות הכתובים בהספרים הנ"ל אשר רוב הסיפורים בעת משרה היין, אשר רזמספר עומד בין ג' ל' והשומע יושב ומחנמנם, עד שיותר מס' חלקים בהם שקר ומעט האמת מורכב ומשונה ומוחלף ומעורב [זולתי השבחי בעשיט הוא אמת מראשו עד סופו כאשר שמעתי זאת מפי אבי הכ"מ שסיפר זאת בשם אדמו"ר זצ"ל, מלבד על קצת דקצת מהם אמר שלא נכתבו היטב.

הקדמה

והנה אדמו"ר ז"ל בגודל ועוצם מתיקות דבריו הנעימים לחזק ולעורר ולהחיות ולהשיב כל הנפשות הנפולות, אם הי' גם מותר במופתים היתה מרחבטלת הבחירה לגמרי, ובאמת מחמת זה הי' אסור במופתים, וגם כשעשה איזה דבר מופת ביקש אח"כ מהש"י שישתכח הדבר (כמובא בשבחות הר"נ אות קפ"ו), ולולא דמסתפינא הייתי אומר שזה בעצמו שנתן הש"י בלב מוהרנ"ת ז"ל לבלי לבאר סיפורי מופתיו הק' ד), מחמת כי לא באלה תהלתו [כמובא שם בהשיחות ע"ש] זה בעצמו הוא מחמת שפעלו דברי תפלתו הנ"ל של אדמו"ר ז"ל שיתן הש"י כן בלבו כנ"ל כדי שישתכחו מהר"ב כנ"ל, וכאשר באמת כבר נשתכחו מחמת זה רובם ככולם, אבל עכ"ז חסתי על שארית פליטתם שלא נשתכחו עדיין ושמתי אל לבבי להעלותם על הכתב עכ"פ קצת ראשי פרקים מזה למען יהי לזכרון לאנ"ש היודעים מזה.

(ד) זולת במקומות מועטים שנשמט קצת מתחת קולמוסו כמו הודעת העתידות מהרחבר זמן היקרות עד ב' שנים, בשיחות הר"ן אות קס"ה : מהתגברות החלישות ר"ל בשנת תקס"ז, שם באות הנ"ל ממיתת הילדה שרה אסתר, שם בהשיחות שאחר ההשמטות אות ה'. ומה שאמר על עצמו שאם ישרף הספר יהי' לו ארכא לחיות עוד איזה זמן, בחיי"מ בסיפור נסיעתו ללעמברג אות ג' ע"ש, גם הודעת העתידות ושידוד הטבע בענין רפואת היר, בשיחות הר"ן אות קפ"ו, ובענין רפואת החולה ע"י אמירת שיר השירים סמוך לאור הבוקר, שם באות רמ"ב, ובענין פקידת העקרה שם אות רנ"ב, ובענין רפואת החולנית שהירצה סמוך למיתה וכמעט שיצא נפשה בחיי"מ בשיחות השייכים להתורות אות נ"ב ע"ש.

סיפורים נפלאים מרז"ל

(א) ר' צבי גיסו של אדמו"ר זצ"ל ישב בטשעהרין ועסק במו"מ כל ימיו, ופ"א התווכח עם איש א"ם אדמו"ר זצ"ל יודע כל המחשבות של העומדים לפניו וזה האיש הוכיח לו שאדמו"ר זצ"ל יודע גם זאת, והנה באותו זמן דהיה לגיסו ר' צבי הנ"ל דחקות גדול בפרנסתו והיה צר לו מאד מאד מחמת זה עד שנסכם אצלו להזכיר את אדמו"ר זצ"ל שיחפלל בעדו, אח"כ בסמוך בא אדמו"ר זצ"ל לטשעהרין כאשר היה אז דרכו בקודש לנסוע לשם ב"פ בשנה [כמובא בחיי"מ בספור מקום ישיבתו ונסיעותיו אות כ"ד] ומיד בבואו לשם נכנסו אליו אנ"ש לקבל פניו הק' וגם גיסו ר' צבי הנ"ל הי' בתוך הבאים, ואדמו"ר זצ"ל דיבר עמהם דבריו הערבים והנעימים למשוך את לבם לעבודתו ית"ש ודיבר עמהם שיחה נפלאה עד שנרצו עד מאוד לב כל השומעים מזה, וגיסו הנ"ל המתין וחיכה עד שנפסקה השיחה והלכו מאתו ונשאר הוא לבדו, ורצה לילך אל הדלת לסגרה בפנים וללחוש לאדמו"ר זצ"ל ארץ בקשתו בענין הפרנסה כנ"ל :

(ב) והנה דרכו של ר' צבי הנ"ל הי' ליישב רזמיד רעיונותיו על כל חנועה וחנועה שהוצרך לעשות וע"כ גם עכשיו מיד כשהכין פעמי רגליו ללכת אל הדלת כנ"ל נחבייש מאוד בעיני עצמו, כי נתיישב בדעתו איזה פנים יהיה לי בפני אדמו"ר להזכיר אותו על פרנסה. אחרי שזה סמוך בזה השעה דיבר עמנו שיחה נפלאה מגודל דששות

והשגעין של כל הבלי ועסקי עוה"ז. ודימה בדעתו שבוודאי יוכיח אותו אדמו"ר ע"ז. ויאמר לו היתכן לאטום אזנו כ"כ ולבבו מיראת ה' עד שגם אחר שיחה כזו אין לך מה ללחוש ולהזכיר אותי רק על עסקי פרנסה. ומחמת המחשבה דהזאת נשאר עומד על מקומו ולא הלך עוד אל הדלת לסגרה כנ"ל והתחיל לחשוב שנית ברעיונותיו אולי באמת אדמו"ר יודע גם את מחשבתי כאשר הוכיח לי האיש הנ"ל א"כ דהוא יודע ברור שאחר כל שיחתו נאטם לבבי עדיין עד שאין לי מה להזכירו רק בענין פרנסה. ומה שהפסקתי מזה הוא מחמת שאני מתבייש מאתו לבל יוכיח אותי ואני עושה עצמי כירא וחרד וגונב דעתו ח"ו א"כ הדבר מגונה ביורטר ומיד בחשבו את כל הדברים האלה. ענה אדמו"ר זצ"ל ואמר לו בזה"ל: דין האב איך שוין פארזארגט. דיין ברודער משדה וועט זיין א ציכטיגער ארימאן. דיין חיים אויף איהם איז ארחמנות ער וועט ניט האבען קיין מעהל אויף שבת וכן נתקיים בשלשתם כל ימי חייהם מכוון ממש כדברי רז"ל [ושמעתי זאת מפי בנו ר' יעקב ששמע זאת כמה פעמים מפי אביו בעצמו]:

(ג) ר' אברהם מבארדיטשוב הי' חתן עשיר גדול וגם דהוא בעצמו היה לו מעות הרבה. ואדמו"ר זצ"ל נכפי שידע ברוח קדשו את שורש נפשו רוחו ונשמתו ואת אשר עבר עליו. ואת שאר התעלומות שיש בענין זה ועוד גם בגשמיות היה סיבה לזה]. צוה עליו לבלתי לעשות שום עסק רק לעסוק יומם ולילה בתורה ותפלה. והוא שאל אותו השאלה

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור

ג

הידועה מה נאכלי והשיב לו אדמו"ר זצ"ל. וועסטו זיין
אמקבל ונתמלא מאוד ר"א הנ"ל ברוגז גדול עביר זה ולא
נסע עוד לאדמו"ר זצ"ל עד שעברו שתי שנים, ובתוך כך
מסתמא פעלו דבריו ז"ל שירד ר"א הנ"ל מנכסיו ואבד את
כל מעותיו עד פרוטה אחרונה, עד שמילא את נפשו לשוב
ולנסוע שנית לאדמו"ר זצ"ל, ואז טפח לו על כרפיו, ו
אברהמילי ווער האט אויסגעפיהרט, וועסטו מיך האטש
איצטער פאלגין וועסטו זיין אשיינער מקבל, און אז ניט
וועסטו זיין אפערזשאווירטער מקבלי וכן הוה כי ר"א הנ"ל
אימץ את רוחו והקשה את ערפו ולא רצה שנית לציית את
אדמו"ר זצ"ל (כי היה איש חיל ומשכיל ומבין בכל עסקי
מו"מ גם הי' ידיו רב לו בכתב ולשון עד שהיה קשה עליו
מאד להטות שכמו לסבול בפשיטות עול תורה ולהיות
מקבל כאשר צוה עליו לאדמו"ר זצ"ל, עד שנרזקיים בו
מכוון ממש ככל הנ"ל והוא הודה אח"כ ולא בוש: ודו"א
בעצמו סיפר זאת כמה פעמים, ואנכי שמעתי כ"ז קצת מאבי
הכ"מ וקצת מפי ידידנו הרי אהרן ששמעו כ"ז מפיו בעצמו:
ד) מה שנכנס אצל איש א' בקאמיניץ ואמר לו אני
רוצה להתאכסן אצלכם ועביר זה אני מבטיח לכם עשירות
וכל המעשה דהשייך לזה שמעתי כ"ז באריכות מאבי הכ"מ
ששמע זאת מוקן אחד בבראד שסיפר זאת לפני מוהרנ"ר
ז"ל שבעיניו ראה כ"ז ואח"כ שמע זאת ג"כ בקאמיניץ
מהאנשים שידעו והכירו אותו: (א"ה שמעתי מאנ"ש המעשה
שרבינו זצ"ל היה פ"א בתענית אסתר בקאמיניץ ונכנס

להשו"ב ויבקש ממנו שרוצה ללון אצלו, והוא מרוב טרדתו בשחיטת העופות והכנה לפורים דחה אותו ואמר אין מקום אצלי והלך רבינו ז"ל מאתו, ובלילה קודם קריאת המגילה והבעל קורא היה השו"ב הנ"ל הביט על האנשים שבאו לשמוע המגילה שיקח מהם מעות מגילה, ראה ארז רבינו ז"ל עומד ומביט באיזה מגילה והוטב בעיניו מהות רבינו ז"ל והתחרט מאד על שלא מילא בקשתו להתאכסן אצלו והסכים תיכף בלבו שאחר קריאת המגילה יקח אותו לביתו, אבל תיכף אחר קריאת המגילה יצא רבינו ז"ל ולא ראה אורזו עוד, והיה להשו"ב יסורים גדולים ולא היה יכול לילך לביתו מחמת גודל הצער, ולקח ב' בני הנעורים והלך לחפש אחרו וחפשו אצל כל בעלי מלון והכנסת אורחים ולא מצאו אותו (ורז"ל הלך לאיזה איש קמצן ואמר לו שיתאכסן אצלו ובשביל זה הוא מבטיחו עשירות, ונכנס מאד בלבו וקיבל עליו רזיכף [אף שלא היה דרכו בכך] כי אור רבינו ז"ל דהחנוצץ במוחו כאילו רואה העשירות בעיניו ממש וכו') ושלח את בתו בכ"פ להביא מרקחת ומשקה לכבוד האורח והשו"ב הנ"ל ראה את הבתולה הנ"ל הולכת בכ"פ כנ"ל ושאל אותה מה זאת אצלכם וכו' וסיפרה לו והלך תיכף עם הבני הנעורים לשם ונכנסו והם עמדו בחוץ ואמר רבינו ז"ל שיכנסו גם הם ונכנסו, ורזיכח אותו רז"ל ואמר לו היתכן לך לוקחים איש זקן ומרימים זאת זקנו ושוחטין אורזו בסכין פגום, ואמר מדוע בסכין פגום, ואמר רבינו ז"ל שהו, ישאר פה וישלחו ארז הבני הנעורים להביא את הסכין וכן

ה כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור

הוה, שהסכין הי' פגום ונתעלף והעירוהו ואמר לו רביז"ל
שיסע אצלו על רה"ש ועבר זמן רב ולא נכע עד שנחלה
וקיבל ע"ע שכשיבריא יסע וכן גם אחר כך לא קיי"ם עד
שאשתו הכריחתו ונסעה עמו, ורביז"ל צוה עליו שיהיה לו
ווידוי דברים וכו' וכמדומה שהוכרח להתפטר מחזקת
שחיסתו :

ה) הודעת העתידות להאיש הכפרי שיתעלה בעשירות
ואח"כ הודעת העתידות שירד מנכסיו (ער וועט נאך ליגען
אין פרעמדע תכריכים) וכן דהוה מכוון ממש כאשר יצא
מפיו הק' שמעתי כ"ז באריכות גדול מאבי הכ"מ ששמע
זאת מפי ר' חייקיל שעל ידו ובסיבתו נסתבבה ונתגלגלה
כל המעשה הזאת; (ואפשר זאת המעשה היא מר' חייקיל'ס
שפע שמסופר בפי אנ"ש). שפ"א נסע רביז"ל בדרך עם ר'
חייקיל ז"ל ורביז"ל היה אז בדביקות נפלאה ונדמה לר'
חייקיל שרביז"ל מתנמנם ובדרך שמן הצד ישב אז אחד
שהיה מקורב מעט לרביז"ל וגם היה לו צד קורבה עם ר'
חייקיל ורמז ר' חייקיל להבטיג לנטות אל קרובו שדרך שם
בדרך צדדה וכשבאו שם צוה ר' חייקיל לרהבטיג לעמוד
ועמד שם, ודרך רביז"ל הי' לבלי לרהתעקש על שום דבר
ועשה עצמו כאילו לא ידע וירד מהעגלה ונכנס לבית האיש
ההוא וכשראה האיש הבטיג את רביז"ל נחפז מאד ונתן לו
שלום בשמחה. ושאל אותו ר' חייקיל האם יש לך מעט יי"ש
או מיני מרתיקה לכיבוד והשיב אין כלום וביתו ריקם אמר
לו לך אל הקרעטשמע הסמוכה ותביא דבר מה לכיבוד.

והשיב שאין לו במה לקנות אמר לו קח איזה חפץ למשכון ולקח את מנורות שבת של אשתו והביא מעט משקה ומטעמי וכשמילא את הכוס לכבוד רביז"ל בתוך כך עברו הילדים צרומים ויחפים לבושים קרוע ובלוא רמז ר' חייקיל לרז"ל ארץ כל זה ואמר לו שישפיע לו איזה שפע, ענה ואמר רביז"ל אני אין לי שפע בשבילי, רק אם רוצה ארצה תתן לו שפע, ע"א רבי! מרז"ל אני מכם אולי רוצה ע"י בשביל זה ותאמרו ח"ו שחייקיל ימות, וימות ח"ו ויען רביז"ל ויאמר לו אל תירא, ושאל אותו ככה שלש פעמים ובכל פעם השיב רביז"ל אל תירא אני נותן לך רשות, והי' שם בבית כלי עם מים ושפך ר' חייקיל את הכלי והנ"ל באמצע הבית, ולקח דקאטשערי והחליק את המים ואמר בזה"ל: שפע למזרח, שפע למערב, שפע לדרום, שפע לצפון, והגביה רביז"ל את הקאפסין שלו ואמר אליו חייקיל לי לא תתן שפע, ואח"כ קבלו רשות מבעה"ב ונסעו משם, וכשנסעו משם באו מחנה ערלים המובילים לעיר מפות פשתן שער רחלים ועורות וכדומה למכור, ושאלו את בעה"ב אם יש לו למכור יי"ש, שכר, דג מלוח, עוגות וכדומה, ויען להם שאין לו כלום, וישאלו אותו מדוע? והשיב להם מחמת שאין לו כסף, ויאמרו לו שילוו לו איזה סכום ליסע העירה לקנות כל הנצרך וכשיסעו בחזרה יקנו ממנו, ומחמת שאתה איש ישר אין לנו לדאוג מהכסף, וכמדומה לי שהללו לו חמשה ר"כ עד היום ההוא דרך הערלים הי' לעמוד בהקרעטשמע שעל יד הדרך ומן היום ההוא והלאה התחילו לעמוד אצלו

וקנו ממנו כל מה שהי' צריכים והתחיל להיות בעל שפע.
 וגם מכרו לו כל מה שהיה להם הן מן השדה קטניות ותבואה
 פשתן. והן עורות חיות וגם עופות וכדומה. והוא מכרם
 בעיר והרויח א' על א' והתחיל לעלות למעלה למעלה.
 וכשהתחיל להשיג מעט כסף קנה איזו בהמות ועשה חמאה
 וגבינה והתחיל להוביל לעיר גם חלב למכור. ובבואו לעיר
 למכור כל הנ"ל וגם לקנות כל הדברים הנצרכים לו אגב
 בא אל רביז"ל לקבל שלום. וכעבור איזה זמן וכבר היה
 טרוד ובהול שכבר לא הי' לו פנאי לכנוס אל רביז"ל מחמת
 שהי' צריך למכור הסחורה וגם לקנות ולעשות חשבונות
 ומתוך כך מנע א"ע מלכנוס אל רביז"ל. כי נתיירא שלא
 יתחיל לדבר עמו ויבסל זמנו או אולי א' מאנ"ש יתחיל
 לדבר עמו וכנ"ל : פ"א כשהיה יריד בברסלב ורך במהירות
 אל השוק לקנות ולמכור. וחלונות רביז"ל הי' יוצאים לשוק
 שבהכרח לעבור דרך שם. ובתוך כך כשרץ ורצה לעבור לשוק
 ושלא יראהו. דפק רביז"ל בחלון וקרא אותו ומסתמא הוכרח
 ליכנוס כי איך הדרך ארץ שלא ליכנוס אם כבר קרא אותו
 וכשבא אל רביז"ל אמר לו רביז"ל ההסתכלת היום אל
 השמים ? ויאמר לא. קרא אותו רביז"ל אל החלון ויאמר
 לו הבט בחלון ותאמר לי מה אתה רואה ויאמר אני רואה
 עגלות וסוסים ואנשים רצים הנה והנה. ענה רביז"ל ואמר
 לו אחר חמישים שנה יהיה יריד אחר לגמרי זה הכל
 שאתה רואה לא יהיה עוד רק סוסים אחרים ועגלות וסחורות
 ואנשים אחרים. וגם אני לא אהיה וגם ארצה לא רתהיה

כהיום אני שואל אותך מה אתה כ"כ בהול ומוטרד שאין לך אפי' זמן להסתכל על השמים, ויקרא את ר' חייקיל שהי' בחדר אחר ויאמר לו, תראה חייקיל מה שעשית עם השפע שלך עד שאין לו אפי' זמן להסתכל על השמים: (כ"ז שמעתי מפי ר' נפתלי ששמע זאת מפי חתנו ר' אברהם ז"ל):

(ו) הודעת העתידות בענין גזירת הנעקריטען בזה"ל איך האב עס אפ געשטופט אויף עטליכע אין צוואנציג יאהר וכן הוה ממש מכוון. שמעת שאמר זאת עד שהתחילו ליקח לצבא בפעם הראשון היה בערך כ"ה שנים שמעתי כל זר מאבי הכ"מ ששמע זאת מפי דודו הר' ראובן יוסיל מהייסען וגם משאר אנשי אדמו"ר זצ"ל:

(ז) הודעית עתידות למשה חינקעס [על הממון שלא רצו ליתן לו] בזה"ל מ'וועט דיר נאך אמאהל אן קלאפין אין פענסטער זאלסט געהמען געלד, ומכוון כדברים האלה נתקיים אחרי כן שנים רבות אחרי הסתלקותו. שמעתי כ"ז מפי ר' אברהם דוב ז"ל ששמע זאת מפיו בעצמו. וסוף דומעשה של שילום המעות ראה בעיניו. ועוד שמעתי לזר סיפור גדול באריכות מאבי הכ"מ ששמע מפי מוהרנ"ת ז"ל (משה חינקעס הי' מהאוהבים הנאמנים של רביז"ל בשביל שראה כמה מופתים מרז"ל בעצמו וסיפרם לכל עד שבשביל זה נתקרב הר' יצחק מכפר טשערוויץ הסמוך לברסלב והוא דהר' יצחק טשערוועצער וזה אחד מהמופתים שסיפר שהוא והר' אברהמיל פאיעס הי' משותפים בעיסקי פודריאדען ומחמת שמתחללה לא היו עשירים כ"כ והיו מקבלים

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור ט

פודריאדען קטנים מהפודריאטשיקעס הגדולים שקבלו אצל
הגענריליר מהמשלה, אבל הצליחו עד שעם הזמן נתעשרו
כ"כ שהי' ביכלתם להיות כאחד הגדולים ולקבל הפודרואד
מהגענריליר בעצמם, ובכן באו אר"י רביז"ל לשאול אורזו
אם לקבל פודראד כזה, ורביז"ל לא הסכים לזה ואמר אז
המאמר הקטן שבליקוטי מוהר"ן, שלהיות מעורב בין הגוים
קשה מאד לעבודת הבורא, והם לא שמעו לעצתו וקבלו את
איזה פאדראד אצל גענעראל אחד, ובאמת בעסק כזה קשה
עוד יותר לעבודת הבורא בשביל שבכדי שהדברים שהוא
מעמיד ימצא חן בעיני הגענעראל צריכין להיורז עמו
בידידות וחבה יתירה ולפעמים להשתתף עמהם במשחק קלפים
ובמסבה כזו כנהוג נמצאים גם איזו מנשותיהם או בתולותיה'
ודל"ב, הסוף היה אמנם בזה שבעד כל הפודרידען סלקה
המשלה כחוק ובמדה גדושה ובעד הפודראד הזה לא סלקה
להם עד שמוכרחים היו בשביל זה להיות מן הלויים ואינם
פורעים, ומחמת שהיו עשירים ומצליחים היו משפיעים לרז"ל
בנתינות הגינות בפעם בפעם עד שנתקבץ אצלו סכום הגון
ובאותו הזמן עשו הלוואה גם אצל רביז"ל והיה סיפוק בידם
לסלק להבעלי חובות מלבד לרביז"ל לא סלקו, פ"א תבע רז"ל
את משה חנקעס ויענה אותו בעזות, מיר האבען אייך מעהר
געלד איבער גיגעבין, בכ"ז אמר לו רביז"ל שהחוב בעד
הפודראד יסולק להם ועוד ידפקו לו בהחלון שיסע שמרה
לגבות דהחוב, מ'וועט דיר נאך אנקלאפין אין פענססער
זאלסט געהן נעמען געלד" וכן היה שאחר עבור יותר מכ'

שנה אחר הסתלקות רביז"ל בקרה הממשלה את החשבונות
ונמצא חוב הפודראד הנ"ל עומד בלי טילוק, ובכן תיכף נשלח
שטיפעט לטולטשין שאז כבר היה הר' יצחק בן מוהרנ"ר
ז"ל בהפוסט והגיע השטיפעט אליו ושלח אותו לברסלב
והשליח הגיע לברסלב בחצי הלילה ונתקיים נבואת רביז"ל
ודשטיפעט דפק בחל"ון משה חנקעס ובשר לו שיסע
לגבות חוב הפודריאד :

(ח) מה שאמר קודם פטירתו על האיש משה חנקעס
הנ"ל שאם יגרש את אשתו וישא אחרת יהיה לו בנים,
וכן הוה מכוון ממש, כי על סמך הדברים האלה הלך משה
הנ"ל ונתן לאשתו חצי עשרו חלק כחלק מכל אשר יש לו
מחוס עד שרוך נעל עד שנתרצית לקחת מאתו גט פטורין
והוא נשא תיכף אשה אחרת והוליד עמה בן ובת, שמעתי
זאת מפי אבי הכ"מ וגם משאר אנשים ששמעו זאת מפיו
בעצמו ומובא זה גם בחי"מ בהשיחות השייכים להתורות
אות כ"ו, ומה שלא נאמר שם התקיימות הדברים יבין
הבקי בסיפור הזה מעצמו : (ועיין בימי התלאות באריכות) :

(ט) שידוד הטבע של קפיצת הארץ וגם הפלת שכחה
מענין שם העיר על הר"ר שמואל יצחק ז"ל תיכף ומיד אחר
שיצא משם, שמעתי זאת מפי ר' שמואל יצחק ז"ל בעצמו
(ועיין באריכות בשיחות וסיפורים) :

(י) גם מענין קול הרעש הנדול והנורא [מכוון ממש כמו
שמדברים בפעם אחת אלפים ורבבות אנשים] שנשמע בחדרו
שהי' לבדו סגור שם, שמעתי מפי ר' יחיאל מענדיל ז"ל

כוכבי ספורים נפלאים מרז"ל אור יא

ששמע זאת מפי הר"ר שמואל יצחק ז"ל הנ"ל אשר הוא בעצמו שכב אז סמוך לפתח חדרו, ונפל עליו כל כך פחד ורעדה עד שמגודל רעדה וחרדת גופו נפל לארץ ונשאר כך שוכב על הארץ כי ירא להזיז עצמו ממקומו עד שנשקט דהרעש : (ועיין באריכות בשיחות וסיפורים) :

יא) אשר הגיד פ"א לר' מאיר המחשבה שהיה לו בעת עלותו על העגלה לנסוע אליו, שמעתי מפי בנו ר' שמחה ז"ל ששמע מפי אביו בעצמו. (א"ה שמעתי מאנ"ש באריכות קצת כי זה הר' מאיר הי' כמו בן-בית אצל רביז"ל וכשבא לאדמו"ר זצ"ל הי' מוסר לו כל המסתחות וכו'. ופ"א נסע ביחד עם הר"ר יודיל ז"ל לאדמו"ר זצ"ל וסיפר הר"ר יודיל ז"ל שאם הי' רביז"ל בדור של חנאים דהיי"ג חידוש. וענה הר' מאיר הנ"ל שהוא אינו מחזיק את רביז"ל גדול כ"כ רק לגדול הדור של עכשיו, וכשבאו אל רביז"ל אמר לו רביז"ל כשאין מאמינים בי למה נוסעים אלי. ואמר לו אגיד לך המחשבה שלך בעת עלותך על העגלה אמר לו אם אתם יודעים תאמרו, ויאמר לו רביז"ל ונשתומם ואמר א"כ אשאר אצלכם ויתעה אותו אדמו"ר ז"ל ויאמר לו מחכמה הכרתי זאת בכניסתך לבית ובהשלום עליכם. וקיבל דבריו ונסע ממנו. ובאמצע הדרך התפלל על עצמו ואמר מה זה שהנחתי להתעות אותי, הלא אי אפשר לידע זאת כי אם ברוה"ק ממש וזה פלא גדול ויותר מופת מה שיכול להתעות אותי וכו' : [ועיין בהשיחות הר"ג סימן קפ"ג מש"כ מהרנ"ת ז"ל שגם לכמה אנשים הגיד מה שעשו];

(יב) מה שהודיע לר' מאיר הנ"ל בענין הבנים ובענין העניות גם זה שמעתי מפי בנו ר' שמחה הנ"ל ששמע מפיו בעצמו. (א"ה שמעתי מאנ"ש באריכות גדול. אך אספר בקיצור כי זה הר' מאיר הי' דר במעדוועדובקא והי' עשיר גדול מאד שהיו אוכלים אצלו בכלי כסף ורוחצים בכלי זהב ולא היה לו בנים (ופ"א התאכסן אצלו הר' מרדכי מטשערנאכיל ז"ל ובניו וביקשה אשת הר' מאיר הנ"ל ממנו שיהי' לה בנים ויאמר לה עוד את רוצה בנים. דייך שאני ובני מתאכסנים אצלך) ופ"א נסעה אל רביז"ל ברעש והתעוררות בענין בנים ורביז"ל סבב א"ע בבית מקיר אל קיר ופניו הי' אש לוהט ממש וכמעט שהי' לה חרטה על מה שהטריחה את רביז"ל כ"כ אח"כ אמר לה רביז"ל שיהי' לה בן אבל רחפסיד דהעשירות. ויהי' לה עניות כ"כ עד שלא יהיה להילד רק סליית קטן א' וכשיכבסו אותו לא יהי' לו אחר ללבוש ויצטרך להמתין עד שיתייבש והסכימה גם לזה. ויאמר לה שמהצורך לשאול גם את בעלה אם יסכים, וגם הוא הסכים ונולד להם בן. ואחר איזו שנים כשנצרך רביז"ל לנסוע למעדוועדובקא נסע דרך קרומענטשוק לעשות דחתונה של שרה'קי עם הר' יצחק אייזיק בהר"ר ליב מדובראוונא לא נכנס לביתם רק נכנס להביהכ"נ וראה את הילד של ר' מאיר הנ"ל ובחן אורזו בלימודו ואמר אהה הפסד גדול וכו'. ונסע לדרכו והילד בא לביתו וסיפר לאמו הנ"ל ודחה לה יסורים גדולים. ולעת ערב נפטר הילד ואמו סגרה את עצמה בחדר מיוחד ולא רצתה להתנחם ולדבר עם שום

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור ינ

אדם וכשחזר רביז"ל למערוועדובקא נבנס להתאכסן אצלם
ותיכף יצאה מהחדר ואמר רביז"ל שהוא נוטל ממנה הו' ימי
אבילות כי החתונה תהי' אצלה והיא תהי' מחותנת. וכן
קיימה ועשתה כל צרכי החתונה כמו אחד הגבירים הגדולים
והלבישה את הכלה ונסעו למול החתן ותעש דחתן-מאהל
ובפרט החתונה ברוב פאר ויופי והיא היתה מלובשת בעדי
זהב כמו מחותנת ונתנה דרשה—גישאנק מנורת-זהב גדולה
ואח"כ קראה רביז"ל ואמר לה שרלד בן וחקרא שמו נחמן
ואני שמי נחמן בן פייגא והוא ג"כ. (כי שמה היה פייגא)
וכמו שאני חידוש בדבר שלי כן הוא יהי' חידוש בדבר שלו
ובלבד שתקיים אלו דתנאים שהיא לא תניק אותו רק
מינקת. וגם המינקת תניק רק בימי טוהר. ושהיא לא תראה
את הילד כלל בימי טומאתה וכן היה שילדה בן אבל לא
קיימה. כי היה חולה והלכה לראות אותו בימי טומאתה וגם
המינקת הניקה אותו בימי טומאתה ונסעה לאדמו"ר זצ"ל
לשאל אם תתן אותו למינקת אחרת ואמר עכשיו לא איכפת
עוד כלל כיון שכבר לא קיימו. ולא יהיה עוד חידוש
כנ"ל, וכן הוה :

(יג) המעשה מהינוקא בעת נסיעתו לנאווריסט שמעתי
מפי כמה אנשים ששמעו זאת מפי ר' שמואל בעצמו : (ועיין
בשיחור וסיפורים כרך ד' באריכור.)

(יד) המעשה מהפושעים שרצו להכותו והנס שהי' לו
והמפלה שהי' להם שמעתי כ"ז מפי אבי הכ"מ ששמע מפי
מורנו ז"ל בעצמו : (פ"א בנסיעת רביז"ל ממעזיבוז לברסלב

יד כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור

והדרך הרגיל הוא על יד נעמירוב, בהודע הדבר להמתנגדים, ובכן ביום זה יצאו מחוץ לעיר ומקלות בידם בכדי להכותו, כששמעו אנ"ש דבר זה עשו גם הם כמותם ומקל איש בידו בכדי להציל את רביז"ל מידיהם, ושתי החבורות עמדו על הדרך ולחכורת על בואו, אבל מד' הי' שהופיע עליו ברוח קדשו, ובאחרת האכסניות בכפר סמוך לנעמירוב שנכנס רביז"ל שמה, שאל אצל בעל האכסניא אם אפשר לרחטות מהדרך הרגיל ולנסוע באיזו דרך אחר לברסלב, ולא דרך נעמירוב, ויאמר לו הבעל אכסניא שאפשר באיזה דרך מעוקם בצידי הכפרים, וכן עשה רביז"ל ועשה דרכו עם צידי הכפרים ובא בשלום לברסלב, ושני החבורות עומדים הכן ומחכים ואגב הגיע זמן מנחה, ועם זה הבטחון שבלב חבורת אנ"ש שלא יגיע שום היזק לרביז"ל, חזרו חבורת אנ"ש העירה נעמירוב, וחבורת המתנגדים עומדים במרדם ועוד בלב שמח בתקורת הצלחת השעה באין מפריע, פתאום ראו מרחוק עגלה חצי מכוסה (באעד) נוסעת וממעל עומדים שני אנשים כמנהג נסיעת רבי עם משמשים, עשו עוד דחתחמורת ותיכף התחבאו באיזו מערות ובקעים בכדי כשתגיע העגלה יצאו ממחבואם ויתנפלו עלי' לעשות מעשיהם מעשי רצח, וכן הי', ובהתחממות התנפלו על העגלה המכוסה בבאעד שבתוכה לא הי' רביז"ל כי"א רבנית א' עם שני גבאים, כשראו זאת חזרו העירה בחרפה ובושה ובבהלה, הרבנית עם הגבאים הבינו שהמה לא גזלנים שבאם היו גזלנים ורוצחים לא היו בורחים מצעקת הנופלים בידיהם, וכן ראו

מאחוריהם שהמה אדרבא כנראה חסידים ואנשי מעשה והי' הדבר אצלם לפלא. ויהי כבואם העירה כמובן תיכף ספרו הדבר לפני אנשי העיר ונתוודע הדבר והיו לחרפה ולקלון לכל אנשי העיר. ואחד מהם מגודל הבושה והחרטה שלח מתנה לרביז"ל בכדי לפייסו. ורביז"ל אמר ע"ז שבוודאי טוב הדבר ששלח לפייסו אבל לא משום זה יפטר גם מאיזרה עונש. וגם לחבורת אנ"ש שיצאו להצילו אמר רביז"ל שלא היה להם לסמוך על הנס בבטחון על גודל צדקתו. ודייקא לחכות כל העת עם חבורת המתנגדים. משום לא תעמוד על דם רעך. ולד' הישועה):

(טו) הודעה ברמז מענין רזאבארע—עבירה שמעתי באריכות מפי אבי הכ"מ ששמע מפי משה חנקעס, (פ"א) היה אצל רביז"ל ואמר מה זה קול דפיקות שאנכי שומע לך וראה. ואנכי לא שמעתי יצאתי החוצה ולא שמעתי כלום הלכתי ממקום למקום ושאלתי את פי איזו אנשים מה זה קול הדפיקות ואמרו לי שמשה העניעס בונה לו האבארע וכשאמרתי לו אמר לי. אה אה האבארע—עבירה. האבארע—עבירה אחר כמה שנים כבר אחר הסתלקות רביז"ל היה לי איזה דבר נחוץ להיות אצל משה העניעס הלכתי אליו ולא מצאתיהו בביתו וב"ב אמרו לי שאפשר הוא בהאבארע הלכתי אל האבארע ופתחתי הדלת ומצאתיו עובר עבירה ר"ל כשראיתי מעשה זו נזכרתי בנבואתו של רביז"ל. האבארע—עבירה תיכף הלכתי להרב מברסלב לספר לו: (ט"ז) מה שאמר להאיש שהלך בכל יום להמנין שלו

באומין שבעבור זה יפקד בנן זכר. שמעתי מפי ר' משה בר' אברהם חיים ששמע מבנו הנולד מזה :

(יז) הודעתו בזאסלב שבשעה הזאת נולד בן אצל ר' יעקב בר' יודיל בברסלב. שמעתי זאת מבנו הר' יואל ששמע זאת מפי אביו בעצמו :

(יח) מה שהודיע במוצאי יוה"כ שנחתם הדין על המתנגד שלמה מהייסען שימות. שמעתי זאת מאבי דזכ"מ ומר' יצחק מהייסען ששמעו זאת מפי אחי זקני ר' ראובן יוסף שישב אצל אדמו"ר זצ"ל בעת ההיא שנה תמימה ולא היה באפשרותו לשוב לביתו מרדיפת המתנגד הנ"ל ותיכף אחר מותו בחורף ההוא שאחר יוה"כ הנ"ל חזר מיד לביתו : (יט) מה שצוה לאחי זקני הר"י הנ"ל שכל הוראה שישמע מפי הרב דעירו יאמר תמיד בהיפוך, וכן הי' מקיים לאחי זקני הר' ראובן יוסף הנ"ל שגם אם הוא לא זכר בעצמו את פסק ההוראה אבל מעוצם ראותו תמיד עין בעין אמתת דברי אדמו"ר ז"ל הי' אומר רזמיד להיפוך מדברי הר' הנ"ל וכאשר פתחו את ספרי הפוסקים לעיין כדברי מי הפסק היו רואים בעיניהם שהאמת כדבריו. עד שברח הרב ההוא מן דעיר עם כל ב"ב בחרפה ובושה גדולה : שמעתי כ"ז מפי אבי הכ"מ ומשאר אנשים ששמעו זאת מפיו בעצמו :

(כ) את אשר חלק פרנסות להאנשים שגירשו אותם מן הכפרים וכל אשר יצא מפיו הק' לא שב ריקם. שמעתי כ"ז באריכות מאבי הכ"מ ששמע זאת ממורג"ת ז"ל וגם מפי האנשים האלה בעצמם :

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור ין

(כא) בעת אשר גילה למוהרנ"ת ולר' נפתלי ז"ל הסוד
הכמוס מענין ביאת הגיאל ישב אז גם חתנו ר' יוסף ז"ל
סמוך ודבוק אליו ממש וגם שני אנשים מטעפליק צמדו אז
על מדריגות העגלה (שטיג) מזה א' ומזה א' ופניהם לאדמו"ר
ז"ל בכל עת הנסיעה [שנסעו אז מלאדיזין לטעפליק] וקולו ז"ל
בעת שדיבר כל זאת נפסק בנפלאות כאלה עד שלא נודע
כלל לחתנו ולשני האנשים הנ"ל אם הוא מדבר עם מוהרנ"ת
ור' נפתלי ז"ל שישבו לנגדו. ושמעתי זאת מפי כמה
אנשים וגם מאבי הכ"מ ששמעו מפי הנ"ל, אשר היו רגילים
לספר זאת בכל פעם :

(כ"ב) המעשה מהשני מצבות (א"ה שמעשה כך היה שפ"א
היה רז"ל בטעפליק והי' בעזרת בידהכ"ג (פאליש) וראו
מצבות מונחים. ושתי מצבות ורשימת אותיותיהם זה על זה
ואמר אפי' לאחר מיתה אין להם בושה. ונתוודע שאלו הב'
מצבות היו א' בשביל איש וא' בשביל אשה שהיו נחשדים
עוד זע"ז בחייהם) שמעתי מאבי הכ"מ ששמע מפי ר' משה
דיין ומו"צ דק"ק טעפליק שבעיניו ראה ובאזניו שמע זאת :
(כג) ארז אשר אמר אז על שני ילדי ר' שמואל
מטעפליק איידער צווייג שלאפע איז גלייכער איינס
א גיזונד'ס, וכן הוה. (א"ה שמעתי שהמעשה דהיתה שנולדו
לר' שמואל הנ"ל תאומים, ורביז"ל הי' אצ"ל על הברית
מילה והי' אז סנדק ואז אמר כ"ז כנ"ל, וכן הוה
שהתאומים מתו ואחר כך נולד לו בן בריא וחזק) גם זה
שמעתי מפי אבי הכ"מ ששמע מפי ר' משה מו"ץ הנ"ל :

(כד) המעשרה מרפואת חולי הריאה לר' נפתלי ז"ל שמעתי מאבי הכ"מ ששמע זאת מפי ר' נפתלי ז"ל בעצמו. (א"ר) שמעתי שהמעשה כך היתה, אחר ביאתו מלעמברג הי' דרכו ליסע חוץ לעיר, ופ"א לקח אתו את מוהרנ"ת ור' נפתלי ז"ל ובאו לקרעטשמי א' ונחנו להם שם גבינה לאכול, ור' נפתלי הי' לו ג"כ חולי הריאה כמו אדמו"ר זצ"ל, והוא ז"ל ור' נפתלי לא רצו לאכול מחמת שמזיק לחולאת הזאת, ומוהרנ"ת לא רצה לאכול בלעדום, ואמר מוהרנ"ת ז"ל לר' נפתלי שיאכל ולא יזיק לו, ואמר ר"נ אתה אומר לי? כשרביז"ל יאמר לי (אז דער רבי וועט מיר זאגען) ואמר לו אדמו"ר זצ"ל שיאכל עם מוהרנ"ת ואכל הר' נפתלי עם מוהרנ"ת ז"ל, ואח"כ כשנסעו בחזרה העירה עשה ר"נ א הוס, ואמר רביז"ל הראירם ס'איז שוין גאר ניט דער דיוס, איך האב גימיינט אז ער וועט זיך פריער אפ פארטיגען פאר מיר, והמובן מדבריו שבזה המאכל המשיך לו רפואה למחלתו, ואז באותו הרה"ש אמר התורה תקעו ממשלה בלקו"מ חנינא סי' א', ושם מובא זה שיכולין להמשיך כוחות הרפואה לתוך כל דבר מאכל ע"ש וכו' :

(כ"ה) מה שעבר על ר' יודיל ור' שמואל אייזיק ז"ל בעת שנסעו בפקודתו עבור השתדלות בתעלומותיו למדור גאולתינו. שמעתי מזה קצת דקצת ראשי פרקים מאבי הכ"מ ששמע מפי מוהרנ"ת ז"ל וגם מר' יחיאל מענדיל ז"ל שמעתי זאת שהוא שמע מפי ר' יודיל ז"ל בעצמו (א"ה שמעתי שצוה עליהם שיאמרו בכל עיר ועיר דף א' מהס' הנשרף

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור ים

ומס' לקו"מ ישאירו דף א' בכל עיר ועיר וכו' וצוה עליהם שיהיו אצל דהרב מבארדיטשוב וצ"ל ויבקשו ממנו צדקה ויאמרו לו שהנדבה הזאת היא לצורך הכנסת כלה. והשתדלותו בזה הי' כנ"ל אך עברו עליהם מניעות רבות מחמת עניויות שכלה אצלם הממון ובבתיים לא רצו ליתן להם מחמת שאמרו שהם בריאים ויכולים לעבוד וגם חשדום לגנבים וכו' ולא גמרו הענין):

כ"ו) המעשה מאלכסנדריווקי והתקיימות הבטחתו שמעתי מר' משה שישיב שם ששמע זאת מפי האיש שראה זאת בעיניו (א"ה כפי הנראה היא המעשה ששמעתי שפ"א היה רביז"ל בחורף על בריח מילה ובא איש א' וקבל לפניו אודות בתו אשר פיתה אורזה ערל א' להמיר דתה רח"ל ונאבדה וכבר חיפש אותה בכל הכפרים ולא מצאה. ויאמר לו רביז"ל שנמצאת אצל הכומר דעירו. אשר לא עלה על דעתו שהכומר יעשה לו זאת. יען כי חי אתו בטוב מאוד ואמר אל רביז"ל איך הולכים לבקשה והשיב לו שיסעו שני אנשים תיכף עם עגלת החורף סמוך לבית הכומר ובתו תעמוד בחוץ וכשתראה אותם תיכף תחרצה לנסוע עמם לבייתה. וכך הוה: ואדמו"ר ישיב עוד על סעודת ב"מ. וכשנודע הדבר להערלים דשם לקחו מקלות וקרדומות לילך ללחום עם היהודים על אשר לקחו את הנערה מבית הכומר ולקחתה בחזרה בחזקה ונפל על היהודים פחד גדול ואמר רביז"ל שלא יפחדו רק יקחו בידם ג"כ מקלות ולצאת כנגדם ויפחדו הערלים מהם וילכו להם וכן הוה. כשראו הערלים את מעט היהודים

כ כוכבי ספורים נפלאים מרז"ל אור

יוצאים כנגדם ג"כ במקלות הלכו להם אף שלא היה שום דרך הסבך לזה. ואח"כ השתדל רביז"ל לשוך אותה עם בחור בעל מלאכה אחד סנדלר משם והזהיר להבחור ואמר תשמור א"ע אם יזדמן לך איזה קטטה עמה שלא תביישה בבזיון הזה שרצתה להמיר דתה ובעבור זה אני מבטיחך שיהיה לך ממנה בנים טובים. וכן הוה שגולדו לו ממנה בנים טובים רבנים ולומדים מופלגי רזורה :

כ"ז) מה שאמר להירש בער מאומן את מחשבתו שחשב בעת ההיא שמעתי מר' משה בר' אברהם חיים ששמע מפי דהאנשים ששמעו מפיו (א"ה שמעתי מאנ"ש שכך היתה המעשה שזה הירש בער עם חבריו היו גדולי החוקרים והאפיקורסים נשאר בדעתם לשאול אותו איזה קשיא מספר יין הלבנון שהקשה רבם ולא הי' להם תירוץ והלכו לרביז"ל בשביל זה. עיין להלן באריכות) :

כ"ח) משני אנשים שותפים שאכלו בקערה א' נגר אדמו"ר זצ"ל באכסניא. וכ"א אכל מצד דהקערה של חברו. ואחר שהלכו. אמר אדמו"ר שכן הדבר גם בנשותיהם. אח"כ ברבות העתים נחגלה הדבר. שמעתי זאת מאבי הכ"מ ששמע זאת מאחר מאנשי אדמו"ר זצ"ל :

כ"ט) מה שאמר לר' גרשון ז"ל איבער א גראשינדיג ליכטעל קאן צו שלאגין ווערען א גאנצע שמונה עשרה. (שפ"א ביקש רביז"ל ליתן לו עשירות ולא רצה ואמר לו רביז"ל מפני מה הלא בשביל אגראשין ליכטיל קאן צו שלאגין ווערין אגאנצע שמ"ע כנ"ל. ואחר כמה שנים נתקיים וארז

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור כא

מחמת עניות וכו' שפ"א לעת ערב והי' חושך בביתו ובקשו
ב"ב ממנו אגראשין לקנות נר ולא הי' לו ועי"ז נתבלבל
לו השמ"ע ונזכר אז שרביז"ל כיוון לו מכמה שנים מקודם)
ובעת שנתקיים זאת אחר כמה וכמה שנים נזכר הר' גרשון
שמכוון ממש כדברים האלה אמר לו אדמו"ר זצ"ל: שמעתי
כ"ז מאבי הכ"מ ששמע זאת בפיו בעצמו:

(ל) המעשה מר' ליפא ז"ל ומה שאמר לו „איך וויל ניט
אז דוא זאלסט האבין געלד". והסיבות מהרות סערה שנסתבב
לזה שמעתי מאבי הכ"מ ששמע מפי מוהרנ"ת ז"ל. (א"ה
בזה יש אריכות גדול, אך אזכור בקיצור איזה ראשי פרקים
הר' ליפא ז"ל אצל רביז"ל ואמר אז ההורה כ"ג צוית צדק
וכו'. ושם מדבר מענין ממון ווימוז על ר' ליפא הנ"ל כי
הר' ליפא הנ"ל ז"ל במקורבי הראשונים קודם מוהרנ"ת ז"ל
נפתלי ומאמירת ענינו שלו נתקרבו. ואח"כ נפל להתאות ממון
ודיוא עסק אז עם סוחר א' וכו' ואמר לו רביז"ל כנ"ל.
וכשנסע מרביז"ל חשב בדעתו הלא אם יסע לרביז"ל אפשר
יחקיים דיבורו ע"כ נסכם בדעתו שלא ליסע עוד ואמר שרז"ל
הוא מעוה"ב ואני מעוה"ז ואעפ"כ לא דועיל ונעשה עני
כי בא רוח סערה ועקר בירו' לגמרי ואחר איזו שנים
התחיל שוב לנסוע לרביז"ל וכשקראו לו פ"א מפטיר והסוף
של ההפטורה היה „הלא מעתה קראת לי אבי" וכו'. אמר
מוהרנ"ת ז"ל ליפא ר' ליפא עמנו הייחם הלא מעתה וכו'
כנ"ל ואיתם מה שקוראים לכם הלא מעתה וכו' וכשנסע לרז"ל
הוכיח אותו כמובא בהשיחות במאמר „הוכיח את א" וכו'

כב כוכבי ספורים נפלאים מרז"ל אור

ממ"נ וכו' ואז בכה מאוד עד שהוריד דמעות מעיניו לארץ ואז אמר לו רז"ל אפי' אם יהי' הממון שלך מכוסה ומוצנע אפי' בתיבה יפזרו הרוח. וכן הוה. ששכר איזה יער ובנדה לעצמו שם בית דירה וקודם שנגמר הגג בא רוח סערה והפך וחרב ועשה מן הכל אבק ועפר לא יצליח לכלום. בשנה האחרונה לא הי' על ר"ה ושאל רביז"ל עליו. ותירצו אותו כי הוצרך ליסע בשביל אתרוגים בשביל כל האוקריינה ענה רביז"ל ואמר. מה אומר לכם הרה"ש שלי עולה על הכל קיין גרעסערס דערפון איז ניטא" וזה הר' ליפא מקודם היתה אשתו בשלום עמו ואח"כ נעשית מתנגדת עליו וכשבא אל ר"נ ז"ל זראה שיש לו שלום—בית נחתרץ לו הגמר. זכה נעשית לו עזר לא זכה נעשית כנגדו" והי' צריך לכתוב. זכה עזר לא זכה כנגדו" מה זה תיבת "נעשית" אבל עכשיו מובן בטוב זכה נעשית לו עזר. כמו אצל מוהרנ"ת ז"ל. שמקודם היתה מתנגדת. ואח"כ היא בעצמה נעשית עזר. לא זכה נעשית כנגדו. כגון אצלו שמקודם היתה לו לעזר כי דהיא היתה מגודלת אצל החסידים ואח"כ נעשית לו מתנגדת: פ"א אמר מוהרנ"ת ז"ל במה יזכה וכו' איך ווייס אז ר' ליפא איז גיווען פרומער פאר מיר און יעצט וויא איז ער. און וויא בין איך).
(לא) הודעת העתידות ברמז לר' אהרן ז"ל הרב מברסלב שיהי' נפטר בחודש אב וכן הו' (שנפטר מכוון ברי"ח אב. ואנ"ש אמרו הסימן לזה בא' באב מת אהרן) שמעתי מאבי הכ"מ וגם משאר אנ"ש ששמעו מפיו בעצמו שסיפר מזה בעת מחלתו קודם פטירתו. וגם בשנה הזאת הי' חלוש מאד בקיץ ומיד

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור כג

כשעבר חודש מנחם אב נתמלא שמחה על שכבר הי' בטוח
שבדאי ימלא שנתו :

לב) מה שרימו לא' שיבא אליו לאחר הסתלקותו על
אודות מחלתו החולי-נופל רח"ל שביקש אז ממנו. וכן הורה
שלאחר הסתלקותו בא האיש הזה על ציונו הק'. ומאז והלאה
נתרפא מהחולי הזה. כ"ז שמעתי מאבי הכ"מ (ובזה אני מסופק
אם אמר ששמע זאת מפיו בעצמו או מפיו אחר ששמע ממנו):
ל"ג) הודעת העתידות מרפואת בתו שרה ע"י התעוררות
השמחה. שמעתי מאבי הכ"מ ששמע מפיו איש אחד ששמע
מפיה בעצמה. (א"ה שמעתי מאנ"ש שכך היתה המעשה
שהי' לה כאב שיניים ואמר לה רביז"ל שיהיה לה שמחה
ואמרה הלא כואב לי. אמר לה שתעשה א"ע כאילו שמחה
ואמר עור יהי' זמן שתבא מזה לשמחה כ"כ עד שתרקד ואז
יהי' לך רפוא' וכן הוה שהגיע לה שמח' גדול' עד שבאמצע
היום סגרה הלאדין ורקדה ונתרפאה) :

ל"ד) מר' חייקיל שהראה לו נשמת הכת. שמעתי
מאבי הכ"מ ששמע מפיו כמה פעמים. (א"ה כידוע הי' הר'
חייקיל החזן של רביז"ל פ"א ביקש מרביז"ל שיראה לו מת
(נפטר) ואמר לו רביז"ל אבל הלא תתפחד ממנו. ויען ויאמר
אינני כ"כ טיפוש עד שאתפחד ממנו. ויאמר לו רביז"ל
עוד הפעם אבל תתפחד ככה עד שלשה פעמים והוא השיב
כנ"ל שלא יתפחד. והראה לו רביז"ל נשמת נפטר אחד
ויתחלחל ויתבהל מאוד עד שרביז"ל נתיירא שלא יזיק לו
זר' הפחד. ויאמר לו רביז"ל האם חכם כמוך יכולין להטעות

בדמיון ? ויחלוק הפחד ממנו, וכעבור איזה זמן ביקש עוד הפעם מרביז"ל שיראה לו נפטר ובלבד שלא יתפחד, ויאות לו והבטיח לו וזה הי' קודם חנוכה. באותו דהרחוב שישב רביז"ל הי' גאופה א'. ואנ"ש כשישבו לסעודת מלוה מלכוד ע"פ רוב הי' חסר להם לחם, והיו רגילין ללכנוס להאופה הזה לקנות השיריים משבת מה שלא הי' יכול למכור משום שלא הי' שלם או לא גאופה מצד אחד וכו' בכדי שיקנו בזול, והוא היה רגיל להטיב עמהם במקח בשביל זה, ונפטר האופה הנ"ל בא"ל הימים, ובחנוכה אמר רביז"ל אל דור, חייקיל עתה רזראה נפטר, וישא עיניו וירא את האופה הנ"ל שנפטר בסמוך איך שעמד לפני רביז"ל בכריעה והשתחויה וביקש מרביז"ל היות שאני הטבתי עם האנשים המקורבים שלכם למכור להם בזול לחם וחלה בשביל סעודת מלוה מלכה, ובכן אני מבקש מכם תיקון. ויען רביז"ל ויאמר לו יען שהיטבת עם אנשי המקורבים אלי אני אעסוק בתיקונך ויעלם הנפטר. שמעתי מר' נפתלי כהן מבא"ד הדור בירושלם רז"ו ששמע מחתנו הר' אברהם ז"ל בר' נחמן טולטשינער :) ל"ה) מעמודא דנורא שהראה למשה חניקעס. שמעתי

מר' אברהם דוב ז"ל ששמע מפיו :

ל"ו) המעשה מהסוחרים שנחזקו עמו סמוך לנאווריטש ומה שהפליא לדבר עמהם כאלו הוא א' מחבורתם ומה שכיון לא' מהם את מחשבתו שני פעמים ובחכמה נפלאה להתעלם ולהתכסות גם מאתו עיין בס' שיחות וסיפורים כרך ו' באריכות שמעתי כ"ז באריכות מפי אבי הכ"מ ששמע מר"ש מטעפליק שנסע ארצו כמובא בחי"מ :

ל"ז) הסיפור ממה שאמר לר' שמואל על אודות השינה
 אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי ג"ז שמעתי מאבי הכ"מ ששמע
 מפיו בעצמו. (א"ה שמעתי שר"ש הנ"ל לן עמו ביחד ושאל
 אותו אדמו"ר זצ"ל השמעת איזה דבר בלילה הזאת?
 והשיב לו ר"ש לא, רק כל הלילה לא יכולתי לישן. ואז
 אמר לו אדמו"ר ז"ל אע"ג דאיהו לא חזי וכו'. והמובן
 ששמע וראה אדמו"ר זצ"ל באותה לילה דברים עליונים
 נפלאים ונוראים מאוד:

לח) הסיפור מהחלום מענין הדג, שמעתי מאבי הכ"מ
 ששמע זאת מא' מאנשי אדמו"ר זצ"ל. (א"ה שמעתי שא'
 מאנ"ש חלם לו שאמר לו א' בחלום אם יביאו לך
 מחר דג רתקנה אותו ורחביאו לרביז"ל, ובנוקד בא ערל
 עם דג למכור, וקנדה אותו והביאו לרביז"ל ורתיקף
 שאל אותו איפדה הדג ונתן לו. ואמר רביז"ל איזה
 דבר בזיון ער' הדג, ואמר עליו אגרויסער שלא לשמה,
 ואמר עליו שזה גלגול אביו של זה שקנה אותו ובשלו
 אותו על ש"ק ור"י לו רתיקון):

לט) הסיפור מדהאיש מאומין שדגיד לו את מחשבתו
 שה"י לו מקודם איזו שבועות... בחצי הלילה. שמעתי
 מהר"ר זלמן ז"ל ששמע מפי זה האיש בעצמו:

מ) מעשה באיש א' ושמו ר' ישראל מנעמירוב אשר
 הפציר את אדמו"ר זצ"ל שיסכים לו לנסוע למקום
 המלחמה בשביל פרנסה. ואדמו"ר זצ"ל מדרכיו הנעלמים
 לבלי לדחוק את עצמו על שום דבר [כמובא מזה
 הרבה בסיפוריו הק'] ומחמת שאעפ"כ לא רצה בשום

אופן להסכים לו ענה ואמר לו בזה"ל, זאלסט זיך
פיר געמין יוא מיט ניין גלייך (היינו שיהי' באמת שוה
אצלו בלבו אם לנסוע או לאו) אח"כ תאמר ה' קפיטיל
רהלים, און אח"כ ווי ס'וועט דיר אריין קומען אין דער
מחשבה אזוי זאלסטו טוהן. וכן עשה האיש הנ"ל, ואח"כ
בא לאדמו"ר זצ"ל ואמר לו שנפל בדערתו הן, ואדמו"ר
זצ"ל לא הוטב זאת בעיניו כלל, כי ידע ברור כיום
שהאמת לא דהי' בלבבו שיווי ההן ולא כנאשר פקד
עליו, כי באמת מחמת תבערת תאורת ממון חשק ורצה
בכל נפשו לנסוע הנסיעה הנ"ל, ואמר לו אדמו"ר זצ"ל
בזה"ל, נא מיט א פלאטציקיל קאן מען אמאל אהעכט
חאפין, ובעת שאמר לו אדמו"ר זצ"ל זאת לא הבין כלל
האיש הנ"ל את דבריו אלו, ואח"כ נסע האיש הנ"ל
לדרכו למקום הנ"ל, וסיבב שם הש"י ששכר אותו עשיר
א' לעסקיו ורהי' אצלו איזה זמן ונשא חן בעיניו, והי'
ביניהם אהבה גדולה מאד, והעשיר הזה הי' איש בליעל
ורע מעללים וגם כבר בא בשנים ומימיו עוד לא נשא
אשה כלל, אבל מרוב אהבתו להאיש הנ"ל הרחיל
לדבר על לבו מיום אל יום בדברים רכים וטובים, עד
שהתחיל לפעול אצלו מעט מעט, והתחיל לעזוב את
דרכו הרע ונשא אשה כשרה וצנועה ורהתחיל לילך בכל יום
ערב ובוקר להתפלל, עד שבמשך הזמן נתהפך לאיש אחר
ממש ונעשה באמת איש כשר, ככל בני ישראל הכשרים,
וכנאשר ר' ישראל הנ"ל מנעמירוב דהביט וראה שפעלו

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור כז

כ"כ דבריו בהעשיר הזה. מיד נזכר במאמר אדמו"ר זצ"ל
שאמר לו על ענין נסיעתו, שבדג קטן יכולים לחטוף דג
גדול, כי באמת כן הי' גם שם המשפחה של העשיר הזה
„העכט“, שמעתי כ"ז מפי אבי רח"מ ששמע זאת מפי
מוהרנ"ת ז"ל וגם מר' נפתלי ז"ל:

מא) המעשה מר' ליב מכפר וואטשעק שהי' אדמו"ר
זצ"ל אצלו על ברית מילה, ואמר אז שהי' טוב פה להעמיד
חופה, ואח"כ כשהגיע הזמן שבארה לטשיקעוו שכן הי'
המדובר, ירד מטר ולא רצה לנסוע לשם, ורה"י בכפר
וואטשעק והחתונה, ואח"כ מענין ר' יעקב בעל מגירה
שאמר לו כו', שמעתי כ"ז מחתנו הרב ר' זלמן מ"מ, ושאל
אותו אם הי' בזה איזה ענין, והשיב לו דהן, גם שמעתי
שסיפר בנו של ר' ליב הנ"ל שאח"כ בשבת שאחר החופה
לקח ר' ליב שני דליים על כתפו ונשא אותם מן הפרוזדור
אל הבית להעמידם על השלחן כענין דהשמחה, ויאמר
לרביז"ל שיברכו שלשנה הבאה יתן לו ג"כ כזה, והשיב
לו רביז"ל (גאט ווייסט), ונבהל מאד מן המענה הזאת,
וביקש מר' ליבלי אפסיר שהי' אז המלמד שלו שישאל
ע"ז מרביז"ל, ושאל אותו, והשיב לו שיצווה עליו שיבא
בעצמו, ובא אליו, וצוה עליו שיבא אליו לאחר ב' שבועות,
ואחר ב' שבועות בא אליו עוד דהפעם, ויאמר אליו שהחליף
זאת בענין שיחזור על דהפתחים, ורהתחיל לבכור
לפניו מאד, וצוה עליו שיבא עוד הפעם לאחר ב' שבועות,
וחזר ובא אליו, ואמר לו שזה אי אפשר (שלא יהי' עני')

כח כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור

רק עכ"פ לא יחזור על הפתחים ויגנבו אצלך בשנה זו
 איזוה פעמים וכו'. ואח"כ ירחם עליך האדון ויבנה לך
 קרעטשמע קטנה וממנה תתפרנס בדוחק גדול כל ימי חיך
 עד שכל בניך יהיו מוכרחים להפרד ממך או שיעבדו אצל
 אחרים או שיפונסו א"ע בע"א. וגם גילה לו כמה שנים יחי
 ושבשבוע א' ימותו הוא ואשתו. ואח"כ הי' מכוון ככל הנ"ל
 רק שבמשך הזמן דהוא צמצם א"ע גם בעוצם דחקו לקבץ
 ולאסוף על-יד על-יד מעות לכתיבת ספר תורה לבירהמ"ד
 דפה אומין וחקק עליו את שמו ונתן אותה להביהמ"ד על
 הר"ה שקודם פטירתו. גם אז כשאמר לו רביז"ל ככל הנ"ל.
 פיזר מיד בכל יכלתו מעות הרבה לצדקה כי ידע בבירור
 שלא יועיל לו כלל אם ירצה להתחכם בזה :

מ"ב) (א"ה שמעתי אשר פ"א הושיט משה חנקעס לרז"ל
 צנצנת קאווע וכשהעמיד את הקאווע על השלחן נתרדף
 דהצנצנת ונשפכה הקאווע ואמר לו רביז"ל אז בזה"ל אפנים
 מיר וועלין קיין מחותנים ניט זיין. ואז הי' משה הנ"ל חשוך
 בנים רח"ל. ואח"כ אחר הסתלקות רביז"ל שגירש את אשתו
 על סמך שאמר רביז"ל קודם פטירתו בין הצוואות שאם
 יגרש את אשתו יהי לו בנים (עי' לעיל אות ח') ולקח את
 ר' אברהם דוב ז"ל נכד רביז"ל לחתן לו. ואח"כ בער
 המחלוקת שנתרחק משה הנ"ל. גירש ר' אברהם דוב ארז
 ברזו ונתקיימו דברי רביז"ל הנ"ל :

מ"ג) שמעתי בעת שישב אדמו"ר זצ"ל בברסלב ישב
 פ"א עם אנשי וכתובם הי' גם ר' חיים שרה"ס מברסלב

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור כט

ופתאום אמר רבינו'ל האדם הוא שוטה כ"כ עד שאפילו
 כשהמלאך המות הולך אחורי כתפיו הוא מחזיק עדיין בשטותיו
 והבלי'ו. והאנשים השחוממו מאוד על הדיבורים האלה
 ולא ידעו על מה הם מרמזין. אבל דהר' חיים שרה'ם
 נבהל מזה מאד מאד. כי נכנסו הדיבורים היטב בלבו
 וידע בנפשו כי אדמו"ר זצ"ל מרמז עליו באלו הדיבורים
 וישב אצל השלחן בפחד גדול. אח"כ הלכו כל האנשים
 לדרכם. ור' חיים הנ"ל נשאר יושב אצל השלחן. ושאל
 אורזו אדמו"ר זצ"ל מה אתה יושב? ולא יכול להשיבו
 כי ישב במ"ש גדולה מאד ונכנס אדמו"ר זצ"ל לחדרו והלך
 הר' חיים הנ"ל אחריו ויבך לפניו מאוד. ויאמר לרבינו'ל
 רבי אני יודע בוודאי אשר כוונתכם בדיבורים היתה עלי
 לכן מאד מאד אבקשכם לעזור רחמים עלי. שגשג
 בחיים. ויאמר לו אדמו"ר זצ"ל כן הדבר שהיתה כוונתי
 עליך. אך אני צריך לנסוע על ציון קבר זקני הק' הבעש"ט
 זצ"ל למעזבוז להתפלל עבור הילד שלי (שהי' אז חולה)
 לכן חסע ג"כ עמי ואתפלל גם עליך. וכן עשה. ונסע ר"ח
 הנ"ל ג"כ עם רבינו'ל למעזבוז והלך רז"ל על קבר הבעש"ט
 זצ"ל והחמהמה שם זמן רב ואח"כ אמר לר' חיים בזה"ל:
 דיר האב איך גיפול'ט. און מיר ניט. ואין אתה צריך אפי'
 להתפלל אך כיון שאתה פה לך ג"כ והלך על קבר הבעש"ט.
 ואמר לו כמה שנים יחיה עוד. ויסעו בחזרה לברסלב
 ובאמצע הדרך אמר רבינו זצ"ל לר' חיים הנ"ל הילד שלו
 כבר מת וכך הוה. כי כשבאו לביחם מצאו שהילד כבר מת.

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור

(ולא רצה רביז"ל ל'כנוס לעיר ברסלב על ש"ק ושלח
דהאיש הנ"ל ל'ברסלב לקנות חלה על ש"ק וצוה לו
שיהי' הדבר בסוד שלא יתוודע לאשחזו אך אנ"ש שאלו
אותו איפוא רז"ל כי ידעו מתחלה שנסע עמו והשיב להם
בסוד ובין כך עבר מעשה מאברהם פייעס שהי' מקורב לרז"ל
והוא הי' מקודם איש מכוער והי' רגיל לומר על עצמו מיינע
עונות וועט מען ארום טראגין אויף אפיינדיל אין גיהנם
והי' לו בן פגום וכו' וכו' ושם בנו הי' חיים פייעס ועשה
עמו שידוך עם בת ישראל נכד הבעש"ט. והבעש"ט אבי
זקנו של הכלה לא הי' רוצה בהשדוך ועל כן בא
לרבינו הק' שאינו רוצה בהשדוך והי' רוצה ליטול החרון
מן העולם והי' לרביז"ל רחמנות על החתן וביקש מהבעש"ט
ז"ל שיניח אותו אבל לא יתי' לו בנים ממילא לא יתי' להם
התקשרות ויהי' גט וכן הי' ובלילה הקיץ רביז"ל ארת ר'
חיים שרה'ס הנ"ל והלך עמו ביער להתבודד שם ואחר כך
סיפר לו כל הנ"ל וגם סיפר לו כי הבעש"ט אבי זקנה
לקח מעמו השנים והוכרחתי ליחן לו שנים אחרים והגיד
לו כמה שנים (ועי' להלן באריכות) ובעת שחיים פייס
(החתן) הי' בא"י כי נסע לאר"י סיפר לאנ"ש שרבינו ז"ל
גתן לו צעטיל של עבודות וסיגופים ואמר לו שאם יקיים
זאת יתהפך גופו ליהודי כשר ממש אך הי' קשה לקיים
ולא קיים. ובעת המחלוקת מהרב מסאוורן רצה גם כן
לחלוק ואמר לו ר' חיים שרה'ס הנ"ל שתוק הלא אני
יודע כמה שנים תחי' וכו'). ור' חיים הנ"ל חי עוד הרבה

שנים כמו שאמר רז"ל :

מ"ד) בכפר א' סמוך לזלאטיפאלע היה דר איש אחד
 שהי' מחזיק הארענדא מאדון הכפר ורקרעטשמים אשר
 בסביבות כפר הנ"ל. וכל האנשים המחזיקים הקרעטשמים היו
 משלמין לו הראטעס. ורז"ל לו אשה צנועה מאד נדיבת לב
 מאד. והיתה מרחמת תמיד על המחזיקים הקרעטשמים כשלא
 הי' להם לפעמים לשלם לבעלה הראטע הי' נתנה להם
 כסף לשלם. ויהי היום ונחלחה האשה הנ"ל במחללה
 מסוכנת מאוד עד שהירצה נוטה למוח. ובעלה השתמש
 ברופאים גדולים הרבה ולא הועילו לה כלום. והקרעטשמאריס
 הי' דוה לבם מאוד על האשה הנ"ל בידעם שאם ח"ו תמות
 האשה הזאת יהי' מר להם מאד ולא יהי' להם מי שירחם
 עליהם גלל כן השתדלו הרבה כולם כאיש אחד ברפואתה
 ונסעו אל הרופאים להביאם. וביניהם הי' איש א' שהי' מקורב
 מעט לאדמו"ר זצ"ל בעת אשר ישב בזלאטיפאליע. וידבר
 האיש על לב הבעל הנ"ל שישלח פדיון לאדמו"ר זצ"ל
 לזלאטיפאלע וכן עשה. ושלח אותו עם פדיון נפש לאדמו"ר
 זצ"ל ובעת ההיא היתה קרובה מאד שחצא נפשה. ובא זה
 האיש לאדמו"ר זצ"ל ורהביא לו הפדיון ויאמר אליו רז"ל
 שיביא לו רענדיל א' והביא לו האיש הנ"ל הרענדיל ולקח
 אדמו"ר זצ"ל ארז הרענדיל בידו ואמר לו שהרענדיל אינו
 מחזיק המשקל. והלך האיש הנ"ל והביא לו רענדיל אחר וגם
 זה הי' נחסר ממשקלו וכן הי' כ"פ שבכל פעם שהביא לו
 רענדיל והוא זצ"ל שקל אותו ולא הוטב בעיניו עד שהלך

לחלפן א' והביא לאדמו"ר עם הרבה רענדליך ואדמו"ר ז"ל
 בחר לו א' רענדיל שהי' לו המשקל על כף המאזנים כמו
 שצריך, ואז אמר לו לך ונסע לביחך כי האשה הנ"ל כבר
 שבה לבריאורה. ונסע חזרה להכפר והנה האיש הנ"ל בעת
 שאמר לו אדמו"ר זצ"ל שכבר שבה לבריאורה הי' הדבר
 לפלא בעיניו. והביט על המורה שעורר באיזה שעה אמר
 לו אדמו"ר זצ"ל וכאשר בא אל בית הרינדאר סיפרו
 לו כל בני הבית מה שנעשה שם אחרי שנסע לאדמו"ר זצ"ל
 כי רזיכף אחר נסיעתו דחתחילה האשה ליגווע ונעשה קול
 בכי' ורעש גדול בבית עד שהקיצו אותה. ואמרה ליתן לה
 מעט מים אל פיה. וסיפרה להם כי כאשר יצאה נשמתה
 ובאה לפני ביי"ד ש"מ ושקלו העוונות והזכיות שלה והכריעו
 העוונות וגזרו דינה למיתה שלא תחזור עוד לזה העולם
 בחוץ כך בא אברך א' (ותארה צורתו כצורת אדמו"ר זצ"ל)
 והביא רענדיל א' והשליך אל הכף של זכיות ורחכריעו
 הזכיות ופסקו דינה לחיים, וכפי שסיפרו לו הי' זה הדבר
 בערז אשר אדמו"ר זצ"ל עסק ושקל כ"פ את הרענדיל על
 כף המאזנים כנ"ל. אז השרומם האיש וירפלא מאד על
 הדבר הזה. והבין היטב מה שאדמו"ר זצ"ל שקל כ"פ את
 הרענדיל מה שבעיניו הי' הדבר לפלא. והאשר שבה
 לבריאורה רזיכף בשלימות :

מ"ה) בעיר א' הי' שו"ב ושמור' הלל והי' מקורב
 לאדמו"ר זצ"ל ואח"כ נתרחק ולא נסע אליו כמה שנים
 ואח"כ חזר ובא אליו ויירא להתראות לפניו וביקש את איש

ממקורביו שילך עמו לאדמו"ר זצ"ל והלך עמו ואדמו"ר זצ"ל
 הי' אז בביהמ"ד שלו, וכשבאו אל הפתח ויפתחו אותה
 נפל עליהם פחד ואימה גדולה ונשאר האיש הנ"ל עומד
 אחורי הדלת, ור' הלל הנ"ל נכנס להביהמ"ד, ונשאר
 עומד אצל הדלת, ורביז"ל כשראה אדם עומד אצל הדלת
 התקרב עצמו אליו ונתן לו שלום, ואמר בזה"ל :
 ס'איז דוא הלל, דוא זאלסט גיוועזין ווארטין נאך אביסעל
 וואלסטו גיוועזין גיקימען צו מיר מיט די זאקין (היינו
 לאחר מותו) והתחיל ר' הלל לבכות לפניו מאד, כי נפל
 עליו פחד גדול בשמעו הדיבורים האלו מפי אדמו"ר זצ"ל,
 ואח"כ הוכיח אותו רביז"ל על שנרחק ממנו זמן רב כזה.
 ולא נסע אליו, עתה אני אומר לך שתעקור דירתך לעיר
 אחרת, ואם לא תציית לי בטח תתחרט, ואח"כ נסע ר' הלל
 ממנו ולא רצה לבוא עוד לביתו רק נסע לאיזה עיר הסמוכה
 לשם ושלח מכתב לזוג' כי הוא ימכור את חזקת השחיטה שלו
 והיא תמכור את הבית כי הוא מוכרח לעקור דירתו משם,
 וכן הוה, כי מכר את חזקת השחיטות והיא מכרה את הבית
 רק אח"כ נעשה מחלוקת משכן א' שטען כי הוא בר-מצרא
 לקנות הבית, ולא יכלה זוג' לגבות את הממון, וכתבה אליו
 שיבא לביתו לעשות גמר ממכירת הבית ולא ישהא שם כלל
 רק כשיגמור הדבר יסע מ"ם, ונתרצה לדבר הזה, כי סבור הי'
 שלא יזיק לו דבר קטן כזה, יען כי לא ישהא שם כלל ונסע
 לשם ותיכף מת שם בעיר הנ"ל ונתקיימו דברי אדמו"ר זצ"ל :
 מ"ן) בברסלב הי' עשיר א' שהי' מקורב לאדמו"ר זצ"ל
 והי' לו בן יחיד ועשה שידוך עבורו עם נכדת הבעש"ט זצ"ל

וכשהגיע זמן הנשואין באותו זמן נפטר אצל רבינו
ילד א' ונהג רבינו שבעה מחוץ לעיר כי שכר לו דירה
שם שהי' גן לפניו יען לא הי' בקו הבריאה ולקח אתו
את ר' חיים שרה'ס שישמש אותו שם, והנה העשיר הנ"ל
טרם נסע לחופת בנו הלך עמו אל אדמו"ר זצ"ל לקבר
רשור ממנו, וקבלו רשור ממנו ונסעו לדרכם, בלילה
ההוא הקיץ עצמו רבינו משנתו ונטל ידיו ואמר לר'
חיים הנ"ל בא עמי והלך עמו אל הגן ורץ שם רבינו
בין האילנות אנה ואנה, ור"ח הנ"ל נפחד מאד כשראה
זאת עד שנסמרו שערות ראשו, בתוך כך בא אליו רבינו
ואמר לו הראית ? כי בא אלי הבעש"ט זקינו של הכלה
ואמר כי אינו חפץ בהחתן ורוצה ליקח את החתן, והכלה
היא יתומה, וכשמוע ר"ח הנ"ל זאת נתפחד עוד יותר והוא
עומד וארכבותיו דא לדא נקשן ותיכף בא אליו עוד הפעם
אדמו"ר זצ"ל ואמר לו פעלתי אצלו שלא יקח את החתן רק
שלא יהי' להם בנים, ואח"כ נכנסו אל הבית, והנה ממחרת
בצהרים עמד ר"ח הנ"ל בחוץ וירא והנה שליח מיוחד
מהמחותנים רץ לאדמו"ר זצ"ל וסיפר לו כי החתן נחלה בדרך
וא"א בשום אופן ליסע עמו על החתונה בכן יבקש רחמים
בעדו ויאמר לו רבינו חזר לדרכך החתן יהי' בקו הבריאה
ויסעו עמו על החתונה ויעמידו החופה ומיד חזר השליח לדרכו
ונתפלא מאד ר"ח הנ"ל מחמת שירע מה שנעשה בלילה
הקודמת, והחתונה היתה אז אך גרמיימו דברי אדמו"ר
זצ"ל, שאמר לר"ח הנ"ל שלא יהיה להם בנים, ודרו

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור לה

ביחד הזוג הנ"ל ובנים לא היו להם, ואחר כמה שנים אחרי
פטירת אדמו"ר זצ"ל השתדל הר"י צבי ארי' מו"ץ מברסלב
(שהי' חתן ר"ח שרה'ס הנ"ל) שיחגרשו מחמת שחותנו הר"ח
סיפר לו כל המעשה הנ"ל, והרב ר' צבי ארי' בעצמו
סידר להם הג"פ ואח"כ הי' לשניהם בנים.

המעשה הזאת סיפר הר"ר צבי ארי' ז"ל בעצמו
(ועיין לעיל בסעי' מ"ג מזה).

מז) כשהי' אדמו"ר זצ"ל סמוך עוד על שלחן חותנו
ר' אפרים ז"ל בכפר דוסיאטין והגיע לחתונתו יום היארצייט
של אביו ונסע חורגו לאלכסנדעריווקא ד-סמוך לשם ולקח
אחו את אדמו"ר זצ"ל וכשבאו לביהמ"ד ובני הנעורים דשם
כאשר ראו את אדמו"ר זצ"ל בפעם הראשון אזי דהוטב
בעיניהם מאד לכנוס עמו בדברים אך לא ידעו מדייכן
להתחיל, ואחר התפלה נתן להם הר' אפרים ז"ל י"ש כנהוג
ובקשו בני הנעורים מר' אפרים הנ"ל שיצוה לחתנו הוא
אדמו"ר זצ"ל שילמוד פרק משניות וכן עשה, והפך עצמו
פניו אל כותל המזרח ולקח משניות והניח על הסטענדער
ולמד ויחמהמה בלימודו עד בוש והבני הנעורים המתינו
שיסיים לימודו למען ישחו היי"ש ועי"ז ישחו לחיים גם
לאדמו"ר זצ"ל יממלא יהיה להם שייכות לכנוס עמו
בדברים, וכשראו שהוא מתמהמה הרבה בלימודו בקשו
את הר' אפרים שיאמר לו שיסיים הלימוד, ונטה אדמו"ר
על פני חותנו ויחעלף והתחילו לדקיקצו, וכשהקיץ שאלו
אותו מה הי' לו ? והשיב להם, כשנטה אדמו"ר זצ"ל

את ידו על פניו ראה את המנוח שהי' לו יא"צ אחריו עומד
לנגדו ואמר לו, לחרצן כזה אומרים שילמוד משניות ז'
ונתפחד וירזעלף, תמה ראו כן תמהו מאד, ומן אז והלאה
נתפרסם שם אדמו"ר זצ"ל שהוא מצדיקי הדור והתחילו
לנסוע אליו כמה אנשים ונתקרבו ע"י לעבהשי"ת :

התנהגות אדמו"ר זצ"ל עם הריסתוקרטין שבאומין
כשנסע רביז"ל מולאטיפאלע לברסלב דרך באומין
(כי כן הדרך) שבת באומין (ואז הי' המעשה שנסע דרך
הבית החיים הישן ואמר פה טוב להקבר דא איז גוט
צו ליגען), ואז היו באומין ג' אפיקורסים גדולים מאד, הא'
שמו חייקיל ושני חתניה, א' שמו הירש בער והוא הי'
האפיקורס היותר גדול שבימיו מצח הנחש מסש, והשני
שמו לאנדא הוא היה רופא באומין ג"כ אפיקורס גדול
אכל לא כהירש בער וכו', והם היו חשובים וקרובים
למלכות, והי' להם חרב של זהב מתנה מהמלך, כי היו
חכמים גדולים ונודעו לשם בכל ארץ רוסיא וגם בשאר
ארצות ממש בכל העולם, ודרכם הי' כשבא צדיק מפורסם
לאומין הלכו אצלו לשחוק ממנו, ואם באמת הוא חכם
לדבר אתו ופ"א כשהרב הצדיק מבארדיטשוב רצה להיורר
רב באומן הם לא הניחו, וכן הרב משיפטיווקא וכו'
וכשרז"ל שבת שם כנ"ל, אמר חייקיל הנ"ל אני אלך לתהות
על קנקנו ואתם תשנו, ואם יש עם מי לדבר אז תלכו
ג"כ, ובא חייקיל הנ"ל לבית רבינו, ושאל אותו רביז"ל
מה רוצה ? וואס וויל א יהוד ? ענה ואמר : שמעתי שבא

אדם גדול ובאתי לקבל פניו. ענה רביז"ל ואמר : הלא
אדם גדול יש ממולי (כי מול בית שהתאכסן שם רביז"ל
התאכסן ג"כ שר א' (געניראל) מדוע לא תלך לקבל
פניו. והי' זה כמו סטירה בפניו ושחק ואח"כ הלך לבירו
ענה ואמר להם : אף שדברתי עמו דברים מועטים והוא
נתן לי בזיון קצת. אעפ"כ אני רואה שיש עם מי לדבר
ע"כ תישנו קצת ותלכו ויהי' באמצע סעודתו. וכן הוה
ובאו באמצע הסעודה ורביז"ל אמר אז תורה וכשנכנסו
הפטיק וסיבב בחכמתו שבא מזה התורה לאיזה חשבון עמוק
(כנראה מהגמרא בסוכה כל אמחא בריבועא וכו' ומביא
רש"י לא דק) והם כשמעם אמרו זל"ז. דאס מיינט ער
ניט זיינע חסידים, דאס מיינט ער אונז' והם דהעמיקו
בהחשבון ולא ידעו אותו. ויאמרו אליו כיון שאתם יודעים.
החשבון תאמרו אותו לנו. ואמר להם. ומאד מצא חן
בעיניהם ויחשבוהו לחכם גדול ויבקשו ממנו שישאר באומין
ויאמר להם כשישלחו לו ה' מ"ן לבנון וכו' ונסע לברסלב
והי' שם ח' שנים. ובלייל שבת שהיתה השריפה ואמר
רביז"ל. שוין שוין. כמובא בהימי מוהרנ"ת. וביום א'
בא מהם שר יח מיוחד עם ה' הנ"ל ושמבקשים אותו
שיבוא לאומין וכן הוה. כמובא שם בהימי מוהרנ"ת. והם
האפיקורסים הנ"ל עשו ביניהם קשר עם שבועה מכבר מכמה
שנים שלא יזכירו שם ה'. היינו שלא יבא להם שום ספק
במחשבה אם יש ה' ח"ו וכו'. כי דרך המחקרים וחושבי
המחשבור שפעם א' הם גומרים במחשבתם שכן האמת

ואח"כ בא להם מחשבה שסותרת כל הראשונות שהאמת הוא
דוקא להיפוך, והם חקרו כי"כ שנים וכו' ע"כ גמרו בשבועה
כנ"ל שלא יניחו לכנוס במוחם שום מחשבה אחרת, וגם
בדיבור לא ידברו כי אומרים שדבר הרגיל כלשון האדם
הוא הכרח המציאות, ע"כ הסכימו שלא ידברו מה' וכו',
וכאשר באו אל רביז"ל, והיו אצלו איזו שעות ובכל פעם
בא להם בפיהם שם ה' והם אמרו כך שהסכימו וכו'
וכאשר באים לרביז"ל, רייסט מען מיך ביי די פאליס,
הירש בער עס איז דא א גאט אויף דעם וועלט, ורביז"ל
הי' נזהר מלומר לפניהם תורה, וכשבאו באמצע הי' מסבב
לדבר אחר, ולר' נפרזלי אמר שהוא ידבר רק עם לאנדא,
ועם הירש בער כלל וכלל לא, ולר' נתן ז"ל אמר שהוא
ידבר עם הירש בער, ופ"א אמר לו רביז"ל שיספר להם
מעשה מהבעש"ט ז"ל, ונתפלא מוהרנ"ת ז"ל בלבו הלא
שמע מרביז"ל שיזהרו מלומר תורה לפניהם, ענה רביז"ל
ואמר, וואס האב איך גיזאגט ספרו בגוים זאת כבודו,
וברתחילת ביאת רביז"ל לאומין חשבו אותו לחכם אבל
לא כרבים, ווייזעל, ואח"כ חשבוהו שהוא חכם כמוהו,
ואח"כ כשנוכחו לדעת שהוא יותר חכם ממנו, והי' להם
קשיא מרבים הנ"ל ולא ידע תירוצו, והלכו אודות זה לרביז"ל
לשאול ממנו, ותיכף כשנכנסו לביתו הקשה רביז"ל זאת
הקושיא וענה להם תירוצו נכון ונתפלאו מאד ונשקו את
רגלי רביז"ל ואמרו לו, מילא זאת אנחנו יודעים שאתם
יותר חכם מוייזעל, שהוא לא ידע תירוצו ואתם יודעים

תירוק. אבל מאיפוא ידעוהם המחשבה שלנו. ענה והסביר להם שזה מחמת חכמה. כי מי שיש לו מוח נקי וזך יכול להכיר המחשבה ע"י השערות. ונתקבל אצלכם אבל אח"כ כשיצאו ממנו התפלאו עוד יותר ואמרו: אותנו! חכמים כמונו יכול להתעורר כ"כ. הלא זה א"א בשכל אנושי בשום אופן וכו'. ופ"א בא רביז"ל אצלם והי' לר"ם ספר בלשון יון (גריכש בוך) ושאל אותם רביז"ל מה זאת? ויענו אותו כלאחר יד, זה אינו בשבילכם, כך הי' איזו פעמים ששאל אותם והם ענו לו כנ"ל. ולקח בידו ואחז מספר של איזו דפים מהם. ואמר להם בע"פ מה שכתוב שם גם הדרך והשורה. ונתפלאו מאד. הכלל שהם נתקשרו אליו מאד ונכנס אהבתו בלבם מאד מחמת גודל חכמתו ז"ל. והיו רגילין לכנוס אצלו והי' נחשב מאד בעיניהם. ופ"א דברו ממשיח ענו ואמרו אנחנו רוצים אתכם למשיח. ופ"א אמרו לו שאם הי' הקיסר הזקן חי הי' לוקח הנזר והכתר מלכות מראשו ומכתיר אתכם מחמת חכמתכם הנוראה אבל מה נעשה שזה המלך הוא טפש וכו'. פ"א שחקו אצל רבי ז"ל במשחק השאך והדרך שבעת המשחק שוכחים את חרדת הכבוד (און מ'ווערט היימיש) ולא הי' להם כ"כ חרדת הכבוד ממנו ז"ל. ובאמצע באו הר' נתן והר' נפתלי אל הבית באימה וביראה כנהוג. וכשראו את זאת נפל להם חלישות הדעת. ענה ואמר להם רבי ז"ל: אתם אינכם מהחיל שלי. וסיפר להם מעשה שמלך א' לקח פ"א את ידידו לחדר מיוחד ושחק עמו בהשאך. והדרך וכו' כנ"ל.

ושכח המלך שהוא מלך וכן הידיד שכת שהוא שוחק עם המלך ושחקו כשני אנשים פשוטים. פעם נצח המלך ופעם נצח הידיד וכו'. ושכח מעט היראה, ובעת הזאת היו נצרכים להמלך איזו שרי המלוכה ונכנסו אליו באימה וביראה כנהוג, והתחיל הידיד להביט ע"ע הלא הוא שוחק עם המלך ולא שחק בטיב מכוון שלא ינצח את המלך, ויאמר לו המלך מה זה? זה אין ענין שלך, עמם אני מנהיג מדינות ואתך אני שוחק בשאך (מיט זיי פיהר איך לענדער און מיט דיר שפיעל איך אין שאח) וכן הראה רביז"ל בידידו על מהרנ"ת ור' נפתלי ז"ל ואמר עמם אני מנהיג מדינות, ואתכם אני שוחק בהשאך. הכלל שיש הרבה לספר והמון יריעות יקצרו ממה שעסק עמהם וכו'. והסוף הי' שבר"ה האחרון באומין שנת תקע"א התפללו יחד בקיבוץ רביז"ל, ובאה שפחת הירש בער לקרוא לו שילך לשחות קאוה וכו'. ענה ואמר לה: זה לא, היינו קודם תקיעת שופר איני הולך לשחות, וגם התחיל להניח לצמות מעט זקן וגם מהרנ"ת ז"ל חזר את התורה ח' לקו"ת, תקעו רזוכחה" עם הירש בער הנ"ל, כי הי' דוחק גדול בבית, ומהרנ"ת רק האזנים היו פונים אל רביז"ל, אבל שאר הגוף הי' עליו דוחק אנשים, וזאת הירש בער לא דחקו כי יראו ממנו מחמת שהי' קרוב למלכות וכו' ע"כ שמע היטב את התורה וכו' ואחר הסתלקות רביז"ל, ומהרנ"ת בכה והתאונן מאד כידוע ענו ואמרו אליו, איך פעהלט דער רבי? אונז פעהלט דער רבי, ווען דער רבי זאל לעבין וואלטען מיר גיווארין

בעליית שובה וצדיקים גמורים.

ועוד הי' מעשה שאחר הסתלקות רביז"ל הי' חלוקי דעות איפוא יניחו את רביז"ל, כי אנשי החב"ק לא רצו שיניחו את רביז"ל רק על בירז החיים החדש מחמת שעל הישן כבר לא הניחו מומן רב, ואנ"ש מטעפליק רצו דוקא ליקח את רביז"ל לטעפליק ואנ"ש מטהיראויצע רצו ליקח אותו לטירהאויצע, ורק ה"ר נתן הי' האחד שצעק שהוא יודע אשר רביז"ל רצה דווקא לנוח על בית החיים הישן הזה, ומובן אשר ה"ר נתן הי' מתבטל בדעתו מחמת שהוא הי' רק א', אבל תיכף בא הירש בער אל מהרנ"ת ושאל אותו אם אתם יודעים שרצין רביז"ל הי' לנוח על בית החיים הישן, אז תחכו מעט ותגמרו חפציכם, והלך תיכף אל האיספראווניק ולקח רשיון בשביל ב' קברים, ע"כ יכלו עוד לעשות איזה בית קטן (וזה הבית נתעוררה אשת רביז"ל השני' [שלא דיי' לה עמו שום שייכות כלל ואמרה עליו אספרה כבודך ולא ראיתיך אדמך אכנך ולא ידעתיך] שיעשוהו מממונה וכן הוה, ורמז ה"ר אברהם ע"ז, ביחו זו אשתו"). ואחרי פטירת רביז"ל היו ידידים אהובים לאנ"ש ומכ"ש למהרנ"ת ז"ל, ומהרנ"ת ז"ל הי' לו ציווי מרביז"ל שידבר עמם ע"כ בכל פעם שהי' באומין הי' לו וויזיט אצלם ודיבר עמם ופ"א נכנס עמם בחקירות גדולות כ"כ עד שצעק ואמר, מה רצה רביז"ל ממנו, וגם פ"א הי' אחד אצל רביז"ל ושאלו רביז"ל במה מחזק את עצמו בנפילתו מעבודת הש"י, ענה

מב כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור

ואמר עם דף גמרא. ענה רביז"ל ואמר אליו אני דר
בעיר גדולה ויש בה אפיקורסים גדולים. ואני מחי' א"ע
בב"ה שכראנו לכבודו ורחבינו מן התועים וכו' ויש
אומרים שזה א' מהטעמים (נ"א שנסע) שבחר רבי ז"ל
באומין כדי שישא את ראש הר' נתן והר"נ שהי' לבם
נשבר מאד, ופה כשיראו שיש אפיקורסים כאלו יחיו א"ע
על שהם מאמינים בה' וכו', פ"א בא מהרנ"ת אצלם ושאלו
אותו איזה חשבון עמוק, אשר כומר א' חכם גדול יגע א"ע
כמה שנים עליו, ובקש שיתנו לו חדר מיוחד ושהה שם
ערך שעה וחצי ועמד רגלו א' על הספסל והשני' על
הארץ וסתם ארץ עיניו ועמק את מוחו ואמר להם, ויספרו
לו שזה הכומר יגע א"ע כמה שנים וכשעמד עליו עשה
יו"ט וסעודה, ולקח מהרנ"ת ז"ל וצירף לזה החשבון איזה
מספר, ואמר להם כי עכשיו אפי' יגע א"ע כמה שנים
לא יעמוד עליו ואלו האפיקורסים הנ"ל, הי' מהרנ"ת ז"ל
חשוב אצלם מאד מחמת שראו צדקו ויישרנותו ומסירתו בכל
לב ונפש אל רבי ז"ל ויישר בעיניהם מאד, ובעת המחלוקת
הגדול עליו, אמר הירש בער למוהרנ"ת ז"ל אם תסכימו
אזי ג' כחוב בקשה להקיסר בעצמו, ואז עד כ"ד שעות לא
ישאר שריד ופליט מן המתנגדים, ויען מוהרנ"ת ז"ל ואמר
אליו : ראשית איני רוצה ח"ו שיתגבר ההתנגדות יותר :
והשנית איני רוצה שיהי' הם הנרדפים ואני הרודף, אני אין
לי עצה אחרת רק תפלה, ופ"א דיבר הירש בער עם
מהרנ"ת ז"ל מענין מציאות הוי' : ענה ואמר אליו, וואס

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור מנ

רעדסטו מיט מיר פון גאט, איך זאג דיר ואראה את ה' איך האב גיזעהן גאט והאמין לו, ופ"א כשבא לאנדע מבארדיטשוב והביא לביתו מתנות הרבה וכו', ותיכף כששמע שמהרנ"ת ז"ל באומין, אז קודם שהלך לביתו הלך אליו ודיבר מהרנ"ת ז"ל עמהם מהתכלית שהעוה"ז אינו כלום וכו' והעולם הוא מלא יגונות וכו', והי' לפלא בעיניהם במחשבתם הלא אני באתי עכשיו מבא"ד ויש לי כל טוב וכו' ענה מהרנ"ת ז"ל ואמר יכול א' לבוא מבא"ד עם מתנות הרבה ויביא לאשתו טבעת זהב ולא תישר בעיניה ויהי' נעשה מחלוקת עד שיהי' אצלו טוב מות מחיים, וכן הוה תיכף עם לאנדא שהלך לביתו ונתן לאשתו הטבעת של זהב ולא הישר בעיני' ונעשה מחלוקת עד שהי' אצלו ממש טוב מות מחיים, והלך תיכף אל מהרנ"ת ז"ל ואמר, "אוי האט איהר גוט צוגיטראפען.

ובעת המחלוקת על מהרנ"ת ז"ל נתנו לו התחזקות שלא יפול בדעתו וסיפרו לו איזה מעשה שהי' בעולם שהי' רופא והי' לו תלמיד העוזר לו, וברבות הימים ההמון עם התחילו לעשות עסק ופירסום מהעוזר יותר מהרופא עד שהוא נתפרסם בעולם ונתכבד יותר, ופ"א עשה המלך סעודה (באל) וישבו כ"א לפי כבודו וישב התלמיד העוזר קודם ואח"כ הרופא, ענה הרופא ואמר להעוזר, "דו ווייסט דאך יאה דעם חילוק פון מיר צו דיר", ענה ואמר אליו, אל תפול בדעתך ואל יהי' לך חלישות דעת כי כן מנהג העולם שבכל דור ודור, תשעים ושמונה אחוז אינם יודעים מן

מד כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור

האמת. והשני אחוז יודעים, וכן ענין מהרנ"ת ז"ל. ואחר
פטירת מהרנ"ת ז"ל נסע הירש בער לאמעריקא והי' כותב
מכתבי ידידות להר' נחמן טולטשינער ז"ל וכשנפטר שם
כתבו בניו מכתב להר' נחמן הנ"ל באריכות מפטירתו וכי נפטר
בתשובה ולא פסק מפיו „אוי דער רבי דער רבי וכו'.

פעם בעש"ק בנסוע רבינו ז"ל לברסלב ועוד היום
רה"י גדול אמר לאנשיו כמדומני שכשנבוא לברסלב ירהי'
(נאך דער באד) וכן כשבאו לברסלב כבר נשרף ביום
זה בית דומרחץ.

אודות הרע עין שבהשיחות שהמשרת קיבל לפניו ז"ל
שביקש ממנו שיחן לו משני סוטים סוס א' ולא רצה אמר
לו רבינו ז"ל א"כ אין לו רק סוס אחד. בקשתי שיתן
לי את הקעלביל ואמר לו רז"ל א"כ אין לו קעלביל. כשחזר
המשרת אצל האיש רז"ל מצא שמרז סוס א' ונשאר
רק א' וגם הקעלביל מת.

משה חנקעס סיפר שפעם בבקר השכם שהלך למקוה
והדרך הי' דרך בית רז"ל ובכן נסה אז להשקיף לבית
רז"ל בעד סדקי הלאדין לראות מה עושה רז"ל וראה את
רז"ל מאחוריו ופניו אל הכותל בצהריים הי' עוד הפעם
אצל רז"ל ופרזאום אמר לו רז"ל שצריכין לסתום ולהטיח
את הסדקים בשביל שראי' א' מהסדקים (איין קוק פון
אשפערנע איז מיך אויך מבלבל) ג"כ מבלבל אותי.

פי"א באו לרבינו ז"ל איש ואשה שיחפלל עליהם עבור

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור מה

בנים אמר להם רז"ל בזה"ל איהר וועט בא מיר געהאלפין
ווערין צווישען טאג און נאכט וזה האיש הנ"ל הי' דר
בכפר א' סמוך לאומין ופ"א אחר הסתלקות רז"ל בא האיש
הנ"ל ואשתו לאומאן בשביל טבילת מצוה וכשהלכו משם
הי' בין השמשות והלכו דרך ציונו הקדוש והתפללו שם
בדמעות שליש וחזרו משם ונסעו לביתם ונסקדו בשנה
הזאת בבן זכר וקראו אותו נחמן ע"ש רז"ל. לאחר זמן
כשנחגדל בנם נחמן באותו זמן יצאה דגזירה של
נעקריטין על העולם והבחור נחמן הנ"ל הי' ג"כ צריך
לעמוד להפריזיוו וכשבא עתו לעמוד הלך מקודם על
ציון הקדוש של רז"ל ובכה שם הרבה. וכשבאו אביו
ואמו אצלו סיפר להם שחלם לו שבא אליו אברך
שצורתו כו"כ (והכירו שזה צורת רבינו ז"ל) ואמר לו הלא
נקראת בשמי לא תעבוד אצלם ונעשה לו נס ויצא צרעת
על גופו ומזה יצא חפשי מעבודת הצבא. ולאחר זמן קצת
נחרפא ונעשה בריא כמקודם.

המעשה מהאיש מטרווצע וכו' מובא באבני ברזל
וכן מצער גידול בנים של בתו אדיל ז"ל. וכן מצער גידול
בנים של מהרנ"ת ז"ל ע"ש. מר' אבא ובנו ר' שמואל
שנסעו על ר"ה וכו' (שם).

מעשה שחלה א' פתאום בלילה ובאו הקרובים של
החולה לרבינו ז"ל והתחיל רז"ל לדחות אותם קצת והם
התחילו להתעקש עם רז"ל אמר להם רז"ל הביאו לי שני
מאות רוי"כ ובהם יהי' כל מיני מעות והתחילו לחפש אחר

מו כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור

מעות ומסתמא הי' קשה למצוא בלילה והלך זמן רב עד שהיו מוצאים המעות אך מצאו המטבעות ומטבע א' של חמשה רובל חפשו עד שהחולה מת רח"ל ונעשה יום ואז מצאו המספר 5 רוי"כ בכיסו של החולה.

פ"א בא א' מאנ"ש (הוא ר' טעביע קריימער מטירוזע) לרבינו ז"ל ודיבר עמו רז"ל כי בודאי טוב לאדם להיות עני ח"ו מלמות ח"ו (כי כשלוקחין המעות מהאדם בודאי טוב יותר משלוקחין האדם מהמעות וכו') כי האדם כשהוא חי יכול השי"ת ליתן לו כל טוב וכו' והאיש הנ"ל הסכים עם רז"ל ורז"ל סיים אז אפי' נחמן נתן הי' מרוצה להיות עני ולא להיות מונח תחת צרור עפר ונסע האיש הנ"ל לביתו ובדרך שמע שנשרף ביתו ורכושו והנפשות הצילו וגם שמע שנחמן נתן נסע בדרך מפ"ב עם שק מלא זהובים ופתאום נעשה לו לא טוב ולא הספיק ליסע לעיר עד שנגווע בדרך ונקבר בדרך רח"ל כי הי' מסריח מאד וכו' ואז ראה האיש הנ"ל הרוח הקודש של רבינו ז"ל.

כששמע ה"ר נתן ז"ל לרבינו ז"ל שטוב שיהי' לכ"א חדר מיוחד לדתבודדות ולכל פרטי עבד ה"ש התחיל להתגעגע אחר זה, ועלה על דעתו לבנות לו העביר שטיבל וכו' וכמו שמובא גם בס' המדות שלדור בעלי' טוב לעבודת הבורא אבל מרוב עניותו חשב כמה זמן שצריך לבלות ע"ז לקבל מעות ולבנות בנין ואמר בזה"ל וויסעל תורה און חפלה איך דארף ציא ליב דעם אנווערין ובכן לע"פ מצא עצה להסתפק בזה שעשה לו מחיצה בחדר שדר בו

כוכבי סיפורים נפלאים מרז"ל אור

מו (איבער געצאמט) ובאלו הד' אמות זכה ל'חבר כל ס' התפלות שהשאיר אחריו ברכה ועם הזמן זכה לאייבער שטיבעל כמה שנים קודם הסתלקותו זצ"ל.

מה שמוזכר במכתבי מורנ"ת אודות נחיצות ההתחזקות ובל'עדה הסכנה ג' והראי' מהרב מבלפור וכו' זה הי' מעשה שהי' רב גאון וג' בחו' ובחכמה והי' צדיק ומחממת שלא הי' לו התחזקות בעת נפילתו זה גרם לו שלבסוף נפל לגמרי מיהדותו רח"ל.

מעשה ממהרנ"ת שנתקיים בו ואתן אדם תחתיך שנגזר עליו וכ' ואז נפלו בלילה זו בבית איש כשר א' שמו ר' נתן אפטייקר (עיין במכתבי מהרנ"ת) והרגו אותו וכב"ב ובלילה הזאת שמע השמש מבית הקברות רעש ג' מהקבר של אביו ובבוקר כששמע שהרגו בנו ר' נתן הנ"ל והבינו שזה הי' הרעש שרצה להצילו ולא הי' יכול וזה היה נגזר על מהרנ"ת ז"ל ונתחלף על איש הנ"ל ששמו נתן.

רז"ל אמר לר' ליפא קוק מיך אן ומה שאיני אומר זאת להם (והראה בידו על ר' נתן ור' נפתלי ז"ל) כי הם רוצים אותי בכל פעם עוד אמר לו דאס זעהסטו מיך איצטער זאלסטו מיך זעהן ראש השנה וכ'. בפירוש אמר שהלימוד בחיבוריו הוא אתחלתא דגאולה בב"א :

(מחיי מהר"ן) ראה עוד מצאתי כתוב בכרך א' שהי' אצל ר' נפתלי ז"ל).

א) אנכי אדרוש מעמו בכל מקום שהוא כמו הב"ד.

מח מעשיות מרבינו ז"ל ומשלים

(ב) מה שהעולם נוהגין לומר בשביל עיה"ר רוקקין בו מרומז בדחז"ל בחמו"ע להיכן אולו ח"א בעיה"ר מתו וח"א ברוק נטבעו היינו רמז הנ"ל שהיו מתיראין מעיה"ר ורקק בהם ומחו ברוק. ג) יש לו מערכת השמים וז"ל יהי לו מפלה (ד) מתפאר בחורף כי חרף מערכות אלקים חיים אבל דוד לא נתיירא ממנו כלל ואמר שכבר הי' לו מעשה עם ז' והחזיק אותו בז' שלו כי בא הארי וכו' והחזקתי בזקנו שהחזיק אותו בז' והכיתי והמיתי אותו כן יקום ראה יש לו מערכה עד כאן נאמרו לענין וכו' שסיפרו לפניו וכו' שיהי' חורף חזק: (אלו המעשיות נכתבו בכרך הנ"ל שהי' אצל ר' נפתלי).

מעשה ממלך קטן שכבש אותו מלך גדול כמו שנדפס בסמ"ע חדשים.

(א) מעשה בעני א' שהי' יושב בביהמ"ד ולומד פ"א בא חוזה בכוכבים שקורין (ראש ביט) אל העיר ורצו כל העיר אליו והעני יושב בביהמ"ד ולא הלך אליו באתה אשתו אליו לתוך הביהמ"ד ולא מצאה שם שום אדם כ"א בעלה כי כולם הלכו אל החוזה. וצעקה עליו ארצה עני עצל רוע מזל מדוע אין ארצה הולך אל החוזה בכוכבים ולא רצה לילך והפצירה בו עוד עד שהוכרח לילך אליו ובא אל החוזה בכוכבים ואמר לו שמזלו הוא שיהי' גנב ושב לביהמ"ד אל לימודו ובאתה אשתו ואמרה לו מה אמר לך אמר לה הוא אמר לי קבצן נשאר קבצן, לערב בא לביחו ואכל סעודתו הגדולה היינו חתיכת לחם בתוך שהי' אוכל התחיל

מעשיות מרכיו ז"ל ומשלים סט

לשחוק מעט ושאלה אותו אשתו מה אתה שוחק בודאי אתה
יודע איזה דבר ואין אתה רוצה להגיד לי אמר לה לאו לא
אמר לי כלום סתם אני שוחק ואכל יותר שוב שנית
התחיל לשחוק ושאלה אותו הנ"ל והשיב לה כנ"ל. בתוך
כך נחמלא פיו שחוק ושחק מאד עד שיצא ריח מפיו אמרה
לו עוד ראה בודאי אתה יודע דבר. אמר לה שהחוזרה
בכוכבים אמר לו שמזלו הוא שיהי' גנב השיבה שאינה
רוצה שיהי' גנב וטוב שנהיה עניים איך שיהי' כאשר יתן
ה' ולא תהי' גנב אח"כ הגיע שבת מן הסתם הי' להם כל
השבת יפה כסדר דהיינו חלה של לחם דגן ושאר הסדר
כראוי וישבו לאכול והי' לו מן הסתם ד' ה' בנות וחטפו
זמ"ז חתיכת לחם כי גם הלחם הנ"ל לא היה לו די ספוקו
וענתה אשרזו ואמרה רבש"ע כבר נמאס לי מאד העניוה
עד שהייתי רוצה שתהי' גנב ולג"ז נסכול דוחק הזה והוכרח
למלאות רצונה (יא גיוואלט און ניט גוואלט אין פארט
גאנגען. וכן בכ"פ אמר רבינו בזה"ל) והלך לגנוב ויישב
עצמו לילך לגנוב אל הנגיד דהגדול שבעיר והלך לגנוב
ומצא השומרים ישנים ואין שואל אותו כלל והלך אל החנות
והי' המנעול פתוח כי כן הי' מזלו וכן הלך אל התיבה
ומצא מנעלה פתוח ג"כ ולקח לו ד' ה' אדומים רק כדי
להתפרנס והביא לאשתו ואמר לה ראה שמלאתי רצונך
ותתפרנס מזה כי לא אבסוף עוד לגנוב השיבה לו כי
בודאי גם היא אינה רוצה בזה רק שהוכרח לזה מחמת
הדוחק אח"כ פעם א' התחילה לצעוק עליו קבצן רוע מזל

היית בחנות מדוע לא לקחת לי על יופא והוכרח לילך
 עוד לגנוב הלך אל החנות ומצא שעומד שם גנב א' ושאל
 אותו מי אתה ואמר לו אני גנב וכן שאלו הוא אותו
 ואמר לו ג"כ שהוא גנב אמר לו העני הנ"ל נשתתף עוד
 בגניבות אני בר מזל לזה ונתרצה לזה אמר העני בדעתו
 אם נגניב כאן נעמוד עני את הבע"ב כי אני לבדי הייתי
 גונב רק מזה שהייתי צריך על יופא אבל עכשיו יגנוב
 הרבה וישאר הבע"ב ריקם ואמר להגנב למה לנו להפסיד
 את ישראל טוב יותר שנלך לגנוב אצל עכו"ם ונתרצה
 לזה ונתיישבו לילך לגנוב אצל המלך (שהי' דר בעיר
 הזאת) כי בוודאי יוכל לגנוב שם כי מזלו כן כנ"ל ואמר
 הגנב שטיב שנגנוב הזוג בגדים של המלך שהוא לבוש
 בהם בעת שמכירתין אותו ובודאי יהי' די לנו לדורי
 דורות כי אני יודע דהיכן הם מונחים והסכים העני כי
 בודאי יוכל לגנבם כי מזלו כן והלכו לשם והלכו לחדר לפנים
 מחדר ומצאו הבגדים והי' דהיסי של הבגדים יקר מאד
 ולקחו אותם אח"כ התחילו להתקוטט ביניהם כי הי' בגד
 א' גדול ובגד א' קטן הגנב אמר אשר לו מגיע הגדול כי
 הוא הי' יודע מהם והעני אמר אשר לו מגיע הגדול כי הוא
 הוא הבר מזל ובמזלו גנבם. אמר העני שילך לשאול את
 המלך אמר הגנב איך אפשר אמר לו אעפ"כ אלך ואשאל
 אותו אמר הגנב אם תוכל זאת שתלך ותשאל את המלך
 אז אני בעצמי אתן לך את הבגד הגדול הלך עמו אל
 המלך והי' שוכב שם אצל המלך א' שהיה מספר למלך

מעשיות מרצונו ז"ל ומשלים נא

מעשיות כדי שיישן ובאו ואחזו שניהם בהמטה של המלך
שהי' ישן שם ונשאו המטה עם המלך לחדר אחר בחוך כך הקיץ
המלך וסבור שהוא על מקומו והחחיל זה הגנב וסיפר לו
המעשה הנ"ל מב' גנבים הנ"ל ושאל את המלך למי מגיע
הבגד הגדול חרה עליו המלך מה אחה שואל אותי בודאי
מגיע לעני כי במזלו גנבם טוב חספר לי מעשה וסיפר לו
מעשה וישן המלך. עמדו ונשאו את המטה וחזרו אותו
לחדר הראשון. בבוקר נודע שנגנבו בגדי מלך הנ"ל ונזכר
המלך שהשוכב אצלו סיפר לו המעשה הנ"ל ושאל למי
מגיע הבגד הגדול ואמר שבוודאי הוא יודע מהגניבה
והכו אותו ואמר שאינו יודע והרבו להכות אותו ולענות
אותו מאד והוא טוען איני יודע. שלח המלך אל שר
הכומרים הנקרא ארחיריגא לשאול על המעשה הנ"ל, אם
הוא אפשר שאעפ"י לא גנבם האיש הנ"ל, ואמר הכומר
שאפשר שלא ידע ואמר הכומר שהוא שטות מהמלך שפסק
שמגיע הבגד הגדול להעני וחרה ל"המלך מאד על הכומר
על שהוא מחזיקו ל"שטות והי' רוצה לעשות לו דבר ולא
הי' יכול, והיו מחפשים מאד אחרי הגניבה ולא מצאו
צוה המלך להכריז שכל מי שגנב יבוא ויודיע כי בוודאי
לא יעשו לו שום דבר כי חסך המלך לידע איך אפשר לגנוב
בגדים אלו והיו מסבבים סיבוב של אנשים והיו
מספרים מזה ובא העני הנ"ל ושאל אותם מה זה אתם
מספרים והודיעו לו ענה ואמר מזה רעש מי שגנב יחזור
וצעקו עליו וכן בא עוד ושאל וצעקו עליו קבצן הלא אחה

מחייב ראשך כי יאמרו עליך שארזה יודע מהגניבה אמר
 כן אני יודע מהגניבה אמרו לו אם אתה יודע לך והגיד
 אמר אגיד ובא העני להמלך ואמר אני יודע מהגניבה
 אמר המלך שחפץ מאד לראות את הגנב השיב אני הוֹאֵה
 ונשקו המלך ושלל לו איך גנבת וסיפר לו כל המעשה
 הנ"ל ובקשו את הגנב והחזירו גם הכגד השני שהי' אצלו.
 אמר המלך להעני עשה תחבולות להשר הכומרים הנ"ל כי
 אני ברוגז עליו אמר כן אעשה וצוה העני לעשות לו זוג
 בגדים כמו כגדי שר הכומרים שלבוש בעת שעורך תפלתם
 ושיצודו לו שרצי דגים הרבה שקורין (ראקיס) ושיתנו לו
 נרות הרבה, והלך ולבש עצמו בהבגדים הנ"ל ודבק נר
 לכל שרץ ושרץ והדליק הנרות הנ"ל והניח השרצים הנ"ל
 לרוץ ולפרוח בתוך הבית תפלתו והוֹאֵה עמד על המקום
 שמעריכין שם והתחיל לצעוק ונתקבצו ובאו כולם לשם ובא
 גם הכומר הנ"ל ונבהל מאד כי ראה שלהבת וקול קורא
 ולא ידע מה זה אמר הוא אל הכומר שנחגלה עבורו כי
 הוא רוצה להכניסו מיד אל ג"ע ונפל הכומר על פניו ואמר
 לו העני שבטרם שיכנוס לג"ע הוא צריך לילך מקורם קצת
 אל הגהינם ואח"כ יכניסו לג"ע וצוה להכומר שיכנוס לרצון
 השק ונכנס הלך וקשר אותו ונשא להמלך ותלאו לפני
 החצר המלך ורהודיעו ויצאו העולם וראו אחד תלוי בשק
 ולא ידעו מה זה והתחילו לזרוק בו אבנים וזרקו בו הרבה
 מאד עד שהכו אותו הכה ופצוץ ושברו כל שיניו והכומר
 לא ידע מה זרה אם זה הוא הגיהנם שאמר לו שצריך
 לילך מקודם או זהו ערמדה אח"כ כשהכו אותו אמר המלך

מעשיות מרבינו ז"ל ומשלים נג

להשליך אוהו והשליכו אורזו והתירו את השק ויצא משם
בחרפה רבה. (ובנ"א שמעתי הסוף הי' שהוליכוהו לתלי'
כי סוף גנב לתלי' ובערז ההליכה הלך א' (הבע"ד) עם שק
נעלים ואמר לו כ"כ יגיעור יגעתי וכ"כ נעלים קרעתי עד
שהבאתיך לידי כך וכו') (א"ה כי כן דרך הבע"ד לפרזות
ואח"כ רייצט ער זיך כמובא בספמ"ע מענין הרב ובן יחיד
וכו') : מה שמובא בשיחות הר"ן שאמר עם דבר א' הצלחת
ועי' זכיתי למה שזכיתי ואמר בזה"ל מיט איין זאך איז
מיר גגראטין ולא נתפרש שם מרזו הדבר ושמעתי שאמר
כי איתא בדברי המקובלים אשר אדה"ר בערז שאכל
מעה"ד טעמו כל הנשמות אבל נשמתו הק' זכרה שלא
טעמה כלל מע"ה.

(ב) מעשה שסיפר רז"ל מעשה בעני א' שהתפרנס עצמו
מחפירת טיט למכור פ"א חפר טיט ומצא במקום שחפר אבן
טוב שהי' שויו הון רב מאד ולא ידע שויו והלך לאומן
שיאמיד אותה בשויו וענה לו שאין בזה המדינה שיוכל
לשלם שויו וצריך ליסע ללונדון לעיר המלוכה אבל הוא
הי' עני ולא הי' לו כסף ליסע והלך ומכר כל אשר לו
והלך מבית לבית בשביל הנדבות עד שהספיק לו ליסע
עד הים ורצה לעלות על הספינה ולא הי' לו מעות והלך
להקפיטאן והראה לו המרגליות ולקח אותו תיכף הקפיטאן
על הספינה בכבוד ג' ואמר לו אתה בטוח גדול ונתן לו
חדר מיוחד ערשטע קלאס ובכל התענוגים כא' מהנגידים
הג' והחדר שלו הי' לו חלון לתוך הים והוא הי' תמיד

נד מעשיות מרבינו ז"ל ומשלים

מתעלס ומשמח נפשו עם הדימענט ובפרט בעת האכילה שע"י
השמחה והרחבת הלב טוב ורפואה שיתעכל המאכל בנקל.
ופ"א ישב לאכול והדימענט הי' מונח על השלחן להתעלס בו
וישן באמצע ובא המשרת ולקח המפה והפרורים ולא ידע
מהדימענט והשליך הכל לים, וכשהקיץ מהשינה והכין כל זה
הי' לו צער ג' כמעט שיצא מהדעת ומה יעשה והקפיטאן הוא
גולן שיהרוג אותו בעד מחיר נסיעת הספינה ע"כ עשה א"ע
שמח כאלו לא ידע, ודרך הקפיטאן הי' בכל יום לדבר אתו
איזה שעות וכן בא ביום הזה והוא עשה א"ע שמח ער שלא
הכיר בו שום שינוי ואמר לו הקפיטאן הלא אנייודע שאתה
חכם וישר לב ואני רוצה לקנות תבואה הרבה למכור בלונדון
ואיכל להרויח הרבה ואני ירא שלא יאמרו שאני גינב מאוצר
המלך ע"כ יהי' הקנין על שגך ואני אשלם לך במיטב והוטב
בעיניו ועשו כן. תיכף כשבאו ללונדון מת הקפיטאן ונשאר
הכל אצל זה האיש והי' כפל כפלים מהשוויון של הדימענט
וסיים רז"ל שהדימענט לא הי' שלו והא ראייה שנאבד ממנו
והתבואה הי' שלו והא ראייה שנשאר אצלו. און וואס ער
איז גקומען ציא זיין זאך איז נאר ווייל ער האט זיך דער
האלטין וכו': מעשה שסיפר אדמו"ר מקאפצין פאשא.

(ג) פ"א הי' אצל המלך התוגר איש אחד מאחכ"י שהי'
חשוב בעיניו מאד מאד מכל שרי המלוכה אשר לו
ויאהבהו אהבה גדולה ועצומה מאד יותר מכל שרי המלוכה
אשר לו ובכל יום ויום הי' קורא אותו לביתו להשתעשע
עמו יחד ויקנאו בו שרי המלוכה וחשבו מחשבות להעליל

מעשיות מרכיו ז"ל ומשלים נה

עליו לפני המלך ויאבדוהו מן העולם והי' ביניהם פאשא
 א' שהי' נקרא קאפצין פאשא ששנאתו להישראל הזה היתה
 גדולה יורר מכל השרים ולפני הישראל הראה עצמו כאוהב
 לו ובכל יום חשב מחשבות חפצו שיצליח בידו למצוא עליו
 איזה עלילה לפני המלך, פ"א בא הפאשא הנ"ל להישראל
 הנ"ל ודחתחיל לדבר עמו בערמה ויספר לו באשר שהיה
 אצל המלך ושמע מפיו איך שהוא אוהב אוהך אך יש לו
 יסורים מדבר א' כי כשאתה בא לפניו לדבר אהו אינו
 יכול לסבול ריח פיך כי הוא מרגיש ריח רע נודף מפך
 והוא אינו יכול להיות בלעדיך ויש לו יסורים גדולים מזה
 לזאת עצתי כי בכל עת שחבא לפני המלך תאחז מטפחת
 עם בשמים לפני פיך כדי שלא ירגיש המלך הריח רע מפך
 כי הבשמים יבטלו הריח רע למען לא תבאש בעיני המלך
 והישראל הנ"ל מחמת המימחו האמין לדבריו ונסכם בדעתו
 לעשות כן, אח"כ הלך הפאשא הנ"ל אל המלך ויספר לו כי
 שמע מהישראל הנ"ל שאמר שיש לו יסורים גדולים כי
 בכל עת שמדבר עם המלך מרגיש ריח רע יוצא מפי המלך
 ע"כ נסכם עצתו כשיבא לדבר עמך אדוני המלך יאחז
 מטפחת עם בשמים נגד פיו כדי שלא ירגיש מפי המלך
 וזה לך האות כי כניס דברי כי למחר כאשר יבא לדבר
 עמך תראה בעיניך שיאחז את המטפחת נגד פיו כששמע
 זאת המלך נתכעס מאד ואמר לו כשאר ארזה אשר כניס
 דבריך אז אאבד אותו מן העולם והנה הישראל הנ"ל בא
 ביום מחר לפני המלך ויאחז המטפחת נגד פיו כאשר יעץ

לו הפאשא כי האמין לדבריו והמלך כשראה זאת ויוכח
 לדעת כי כנים הם דברי הפאשא תיכף כתב מכתב כדברים
 האלה כאשר יבא האיש המוכיז לפניכם תשליכו אותו תיכף
 לכבשן האש אשר כל חייבי מיתות נשרפים שם והמלך
 חתם את המכתב בחותמו ואמר לזה האיש אבקש ממך
 שאתה בעצמך רציא את המכתב הזה להאיש שנכתב על
 האדרעס שהוא במקום פלוני והישראלי הנ"ל לקח המכתב
 והבטיח למלך אשר יעשה כדבריו ולא ידע מה כתוב בו
 והלך לביתו והנה זה האיש ישראלי הנ"ל הי' מחזיק מאד
 במצוה למול ילדי ישראל וכל עת שכבדוהו במצות חיתוך
 לא פנה אל שום מניעה שהי' לו כי המצוה היתה יקרה
 בעיניו מאד ואז באותו היום שהי' צריך לנסוע למסור המכתב
 מהמלך למקום אשר נשלח וה' אשר חפץ להציל ידידו הנאמן
 סיבב שבא א' מכפר א' וכיבדו שיסע עמו להכפר ולימול
 את בנו ומחמת כי דרכו הי' לבלי להניח את המצוה הזאת
 בשום אופן התחיל לחשוב מה אעשה לצווי המלך בדבר
 מכתבו וסיבב ה' שבא לנגדו הפאשא הנ"ל ויספר להפאשא
 שהי' אצל המלך והמלך מסר לו מכתב שימסרהו להאיש
 שנשלח לו והיום הזמין לו ה' מצות חיתוך ודרכי לבלי
 להניח א"י המצוה הזאת בשום אופן ע"כ אני מבקש ממך
 שתקח את המכתב ותוליך אותו לשם, והנה הפאשא הנ"ל
 שמח מאד כי עתה יוכל להלשין עליו עוד לפני המלך כי
 לא עשה רצון המלך עם המכתב, ויקח הפאשא המכתב מידו
 ומסרו לזה האיש שנשלח אליו וזה הי' ממונה לשרוף החייבי

מעשיות מרצונו ז"ל ומשלים נז

מיתורו של המלך ותיכף חטף את הפאשא הנ"ל ויזרוק אותו לתוך כבשן האש ונשרף כאשר מגיע משפטו עפ"י ה' מדה כנגד מדה והנה הישראלי לא ידע כלל מהנ"ל שנעשה לו למחר חזר ובא לפני המלך וכשראה אוהו המלך תמה מאד ואמר לו העוד לא מסרת את המכתב שנתתי בידך להאיש הנ"ל, השיב לו אדוני המלך את המכתב מסרתי לקאפצין פאשא הנ"ל שהוא ימסרנה להאיש יען כי השי"ת הזמין לי מצות חיתוך ודרכי לבלי להניח את המצוה הזאת אז הבין המלך הלא דבר הוא שישרף זה הפאשא שהלשין עליו לפניו ושאל המלך תיכף את האיש מה זרה שאתה אוהו מטפחת עם בשמים נגד פיך בעת שאתה מדבר עמי השיב לו שהפאשא נתן לו עצה הזאת כי אמר לי ששמע ממך שאינך יכול לסבול ריח פי אז סיפר לו המלך איך שמהפשא הלשין עליו לפניו שאמרת לו שאינך יכול לסבול ריח פי וע"כ תאחז מטפחת עם בשמים שלא תרגיש ר"ר מפי ויספר לו המלך מה שהי' כתוב בהמכתב שנתן לו ואמר לו עתה אני יודע אשר ה' השליט בארץ אשר מציל ידידיו מכל רע ולהפאשא הנ"ל כאשר זמם לעשות כך כן נעשה לו וישב לו ה' גמולו בראשו ומאז והלאה נחגדל בחשיבתו בעיני המלך יותר מכל השרים אשר אתו והי' חשוב ויקר בעיניו מאד מאד.

(ד) מעשה ממטר מענין שהי"ת יכבוש המלחמה רק עם הפשוטים אומרי תהלים בפשיטות וכו' ולא עם ההולכים בחכמות סיפר רז"ל משל ממלך שהלך לצוד חיות (נאוולאוי)

נח מעשיות מרבינו ז"ל ומשלים

ונסע לבוש כאיש פשוט כדי שיהי' נקל להצחוק ובאמצע פתאום
ירד מטר גדול ממש מבול מים, וכל השרי מלוכה נתפזרו
א' לא' וכו' והמלך הי' בסכנה ג' וחילפש עד שמצא בית כפרי
א' והי' שם איש כפרי ולקח את המלך והלבישו ונתן לו
אכילה שלו גריץ וכו' והסיק את החנור והניחו לישן
על הפיעקליק וכו' ונ"כ הי' ערב ומתוק להמלך שמעולם
לא טעם טעם ערב כזה כי הי' עיף ויגע וכו' והשרי מלוכה
חפשו את המלך עד שכאו לשם וראו שהוא ישן ורצו שיחזור
המלך לביתו עמהם, ואמר להם כיון שאתם לא הצלתם אותי
וכ"א נתפזר להציל א"ע וזה הציל אותי ופה טעמתי טעם
מתוק כזה ע"כ הוא יביא אותי בעגלה שלו ובאלו המלבושים
ורחוק ישב אותי על כסא המלוכה וסיים ע"ז רבינו ז"ל
כאשר מובא שבעקבות משיחא הי' מבול (מען וועט שיסען
מיט אפיקורסת) לא של מים רק של מ"ז ויכוסו כל ההרים
הגבוהים ואפי' בא"י שלא הי' מבול רק מחמת שהלך בכח
נתזו שם המים דאס הייסט עס וועט אריין שפריצען אפי'
אין די כשרה הערצער ועם חכמות לא יכלו ליתן עצה וכל
שרי המלוכה נתפזרו וכל המלוכה לא יתחזק על עמדו וועט
זיך ניט דער האלטין נאר עם פשוטי ישראל שאומרים תהלים
בפשיטות וכו' ע"כ כשיבא משיח הם יתנו הכתר מלוכה בראשו.
משל מווערדא שסיפר רבינו ז"ל שאיש א' נסע עם
בע"ג (לברלין או שאר עיירות הגדולות) והאיש הלך לעשות
צרכיו ונשאר הבע"ג ששמו יואן (המגושם בלי הרגש) עם
העגלה באמצע השוק והלך אליו איש חיל ושאלו מדוע עומד

מעשיות מרבינו ז"ל ומשלים נט

שם, ואמר לו ווערדא והוא חושב ששואלו את שמו ואומר
 לו יוואן, והוא מכה אותו ואומר ווערדא והוא צועק יוואן
 והוא מכה אותו וצועק ווערדא עד שלקחו עם העגלה לאיזה
 רחוב מן הצד, וכשבא האיש חפשו עד שמצאו ואומר לו
 יוואן וכו' הוא עונה לו בלחש ובפחד אל תאמר יוואן אלא
 ווערדא וכיון שיצא מהעיר הוצא אומר לו עכשיו אתה יכול
 לקרא אותי יוואן שם נקרא ווערדא ושם נקרא יוואן וסיים
 רבינו ז"ל בא מיר איז ווערדא (כלומר מי הוא, שיוודע
 פחיתותו וגם נזדכך הגוף (היוואן) ונקרא בבחי' מי ומה
 ווערדא אין מען גייט ארום פין מיר איז ווייטער יוואן
 החומר הוא חומר.

מעשה ממרור שסיפר רבינו ז"ל, שפ"א הלכו יהודי
 וגרמני יחד נדור ולימד היהודי את הגרמני שיעשה א"ע
 כמו יהודי (כיון שהלשון הוא אחד) והיהודים רחמנים וירחמו
 עליו כמו שמרחמים עליו, וכיון שבא סמוך לפסח למדו
 איך שיחנהג (שיקרא אותו בע"ב לבית על הסדר) בכל הסדר
 שעושין קידוש, ורוחצים ידיהם, רק שכח לאמור לו שאוכלים
 מרור, וכיון שבא להסדר רעב מכל היום, ומצפה שיאכל
 הדברים טובים שאמר לו היהודי אכל נותנים לו חתיכת
 כרפס במי מלח, ושאר הדברים הנוהגים בסדר ואומרים
 ההגדה וכבר הוא בעינים ציפיות להאכילה והוא שמח כבר
 שאוכלים כבר המצה פתאום נותנים לו מרור ונעשה לו מר
 בפיו והוא חשב שזהו הסעודה שרק זה יאכלו, ברח תיכף
 במרירות ורעבון וחשב א"ע יהודים ארורים אחר כל הצערמניא

ס מעשיות מרצונו ז"ל ומשלים

נותנים זה לאכול ובגד לביהמ"ד וישן ואח"כ בא דהיהודי בפנים שמחות שבע מאכילה ושתי' ושאלו איך הי' לך הסדר סיפר לו בכעס. אמר לו הוי גרמני שוטה אם היית מחכה עוד מעט היית אוכל כל טוב כמוני. כן הוא בענין רבינו (ועבודת ה') שאחר כל היגיעות והטרדות עד שבאים (ונתקרים לרבינו או לעבודת ה' לזכך הגוף) נותנים מעט מרור מרירות כי זיכוך הגוף בא במרירות אבל האיש חושב שתמיד יהי' רק המרירות אך זהו הכל רק המרירות וכו' ע"כ בורח תיכף אבל כיון שמחכה מעט וסובל זה המרירות מעט מזיכוך הגוף אז מרגיש אח"כ כל מיני חיות ותענוג (ואלו חמשלים יכולים ללמוד מהם עצות לכל עניני עבודת ה') כן הוא בענין זה של עבוה"ש שמקודם עובר המרירות של זיכוך הגוף אבל אח"כ מרגישים החיות וכו'.

מעשה שסיפר מהאוצר תחת הגשר, שפ"א חלם לאיש א' מאיזה עיר שבווינה תחת הגשר יש שם אוצר ע"כ נסע לשם ועומד אצל הגשר ומחפש עצות איך לעשות כי ביום אינו יכול מחמת האנשים ועבר שם איש חיל ואמר לו מה אתה עומד וחושב. חשב בדעתו שטוב שיאמר לו כדי שהוא יסייעו ויתחלקו סיפר לו כל הענין. ענה ואמר לו איי יהודי נאר קוקסט אוף א חלום אלא מאי מיר האט זיך אויך גחלומט אז דא אין דא בא דעם אין דעם (והזכיר העיר של האיש ושמו של האיש הזה) אין מאקואן איז דא איין אוצר וועל איך פארין ציא יענום. ונסע האיש לביתו וחרב בהמקאואן שלו ומצא האוצר ואמר אח"כ איצט ווייס איך שון דער

מעשיות מרבינו ז"ל ומשלים סא

אוצר איז בא מיר נאר וויסען פון דעם אוצר מוז מען
פארין קיין ווין כך בענין עבודה"ש שהאוצר הוא אצל
כ"א בעצמו רק לידע מהאוצר מוכרח ליסע להצדיק.
המשל מהאינדיק, שפ"א בן המלך נפל לשגעון שהוא
עוף הנקרא הינדיק וצריך לישוב ערום תחת השלחן ולגרור
חתיכות לחם ועצמות כמו הינדיק, וכל הרופאים נואשו
מלעזור לו ולרפאותו מזה והמלך הי' בצער ג' מזה, עד
שבא חכם א' ואמר אני מקבל ע"ע לרפאותו והפשיט ג"כ
א"ע ערום וישב תחת השלחן אצל בן המלך הנ"ל וג"כ
גרר פרורים ועצמות. ושאלו בן המלך מי אתה ומה עושה
פה, והשיב לו ומה אתה עושה פה, אמר לו אני הינדיק.
אמר לו אני ג"כ הינדיק וישבו שניהם יחד כך איזה זמן
עד שנעשו רגילים זע"ז ואז רמז החכם והשליכו להם
כתונת ואמר החכם האינדיק להבן מלך אתה חושב שהינדיק
אינו יכול לילך עם כתונת יכולים להיות לבוש
כתונת ואפי"כ יהא הינדיק ולבשו שניהם הכתונת ואחר
איזה זמן רמז והשליכו להם מכנסים ואמר לו ג"כ כנ"ל
אתה חושב שעם מכנסים לא יכולים להיות הינדיק וכו' עד
שלבשו המכנסים וכן עם שאר הבגדים. ואח"כ רמז והשליכו
להם מאכלי אדם מהשלחן ואמר לו אתה חושב שאם
אוכלים מאכלים טובים אוז מען שוין קיין הינדיק ניס מען
קען עסין און אויך זיין הינדיק ואכל"ו, ואח"כ אמר לו
אתה חושב שהינדיק מוכרח להיות דוקא תחת השלחן יכולים
להיות הינדיק ולהיות אצל השלחן וכן התנהג עמו עד

סב מעשיות מרזינו ז"ל ומשלים

שרפא אותו לגמרי. והנמשל מוכן למבינים (א"ה יכולים לומר מה שהאדם רוצה להתקרב לעבוה"ש הלא הוא הינדיק הוא מלובש בחומריות וכו' ובדרך זה יכולים מעט מעט לקרב א"ע לעבורה"ש עד שנכנסים לגמרי וכן בהתקרבות אנשים על דרך זה וד"ל :)

המשל מהתבואה שפ"א אמר המלך לאהובו השני למלך באשר אני חוזח בכוכבים רואה אני שכל דחתבואה שיגדל בשנה זאת מי שיאכל ממנה יהי' נעשה משוגע א"כ יטבס עצה וענה לו שע"כ יכינו בעדם תבואה שלא יצטרכו לאכול מתבואה הנ"ל וענה לו המלך א"כ כשאנחנו לבד לא נהי' משוגעים וכל העולם יהי' משוגע אז יהי' להיפך (ולהכין בשביל כולם א"א) שאנחנו יהיו המשוגעים ע"כ בוודאי נצרך ג"כ לאכול מהתבואה אבל רק זה שנסמן סימן על מצחינו שנדע עכ"פ שאנחנו משוגע שאם אהי' מסתכל על מצחך וכן כשתסתכל על מצחי נדע מהסימן שאנחנו משוגע.

המשל ממלך שרץ אחר צבי ולא יכלו להשיגו והעמידו א"ע השרי מלוכה ואמרו לו אדונינו המלך נחזור וכו' ענה המלך ואמר אני את הצבי מוכרח לצוד ומי שרוצה לחזור יחזור וכו'.

עוד מעשה שסיפר רבינו ז"ל שהי' מלך א' והי' חוזח בכוכבים וראה שאם לא יקצרו התבואה בשנה זו עד זה הזמן יהא נתקלקל כל התבואה וכו' וכו' והזמן הי' קצר ונתייעץ ליקח קוצרים וליתן להם כל התענוגים וכל צרכם

מעשיות מרבינו ז"ל ומשלים סג

כדי שיהי להם הרחבת הדעת לעבוד ביום ובלילה, ויספיקו לקצור קודם הזמן הנ"ל, והם אדרבא הרזענו ושיכחו ועבר הזמן הנ"ל ולא קצרו התבואה ונתקלקלה כל התבואה, ולא ידעו מה לעשות שהמלך יכעוס עליהם, ואמר להם חכם א' עצה, איך שהמלך אוהב איזה צפור ובוה שיביאו לו זה הצפור אז ע"י הנחת רוח והתענוג מזה יכפר על הכל, אבל קשה מאד להשיג הצפור כי הוא באויר במקום גבוה ואין להם סולם והזמן קצר ונתן להם החכם עצה כמו שהם כמה אנשים אז יעמידו א"ע א' על חבירו למעלה מעלה עד שיגיעו להצפור, אבל הם רבו זע"ז כי כל אחד רצה שהיא יהי למעלה וחבירו תחתיו וע"י מריבתם התרשלו והצפור פרח וע"ז נשאר להם הכעס מהמלך על התרשלותם מקצירת התבואה כנ"ל. (והענין הוא שהש"ת ברא האדם ונתן לו כל התענוגים והכל שיקצרו התבואה קודם שיקלקל בפנס הברית ולעבוד הי"ת וכו' במוחין נקיים אבל הוא נתרשל ע"י התענוגים עד שנכשל בהתבואה שכבר נתקלקל ונפגם המוחין מעונות רח"ל, אבל עדיין הי' עצה ע"י הצפור שיהא הצדיק שבוה הי' נתכפר הכל אבל ע"י המחלוקת והקנאה שכ"א רוצה להיות למעלה מזה מתרחקין ולא מתקשרין להצדיק וכו' וד"ל.)

נמצא במגילת סתרים זה המעשה מענין ס' אלים והוא ס' יקר מאד שחיברו איש אלקים ר' יוסף קאנדיא ז"ל בימיו נתקצרו חמש מאות תלמידים מופלגי תורה והתחילו ללמוד

סד מעשיות מרנינו ז"ל ומשלים

בספרי חקירה ובמ"נ עד שנתפקרו וכפרו באלקים חיים
ואמרו שהעולם וכו' ואין השגחת א' על העולם ח"ו. ויבואו
כל התלמידים הנ"ל להצדיק ר' יוסף קנדיא ז"ל שגם הוא
יסכים עמהם על הדבר הרע הזה והצדיק הנ"ל כשמוע הדבר
הזה אחזתו פלצות והתחילו להראות ראיות ולהתווכח עמו
ולא הי' יכול להשיבם מדבר הזה. ויען ויאמר להם תנו לי
איזה זמן ואשיב אתכם ויתנו לו איזה זמן והלכו להם
והצדיק הנ"ל שלח אגרת לכל הרבנים הגדולים שיבואו
אליו מהרה ויבואו אליו ויספר להם דהדבר הנ"ל ויתפללו
כולם אל ה' ויצומו לילה ויום וגם הצדיק הנ"ל נפל על
פניו ארצה ג' ימים וג' לילות לחם לא אכל ומים לא שתה
אחר הג' ימים ויקם מהרדה מעל הארץ ויאמר עת לעשות
לה' הפרו תורתך ויקח עט סופר בידו ויכתוב בלי מרגוע
לא אכל ולא שתה לא למד ולא התפלל רק כתב בעט סופר
ויחבר את הס' הנ"ל הנק' ס' אלים. ואח"כ כשבאו כל
התלמידים ויקח את הס' הנ"ל ויחן בידם ועם הס' הזר
נצח אותם (כי שם יש כל החכמות וראו חכמתו ואעפ"כ
מאמין כן נ"ל) ונעשו כולם צדיקים גמורים.

המרש"א ז"ל הי' רב באיזה קהילה והי' יושב ולומד
עם הישיבה שלו כל היום כולו והי' אז רב דמדינה באותו
האיקלים שהי' המרש"א ז"ל תחת ממשלת אותו הרב דמדינה
והיו מוכרחים כל הרבנים של הקהלות ששייכים ל"הרב
דמדינה לבא לפני הרב דמדינה לקבל פניו וליטול ממנו
דשות כנהוג בדורות שלפנינו וכן הי' שבאו כל הרבנים

מעשיות מרצו ז"ל ומשלים סה

כולם של כל הקהלות להרב דמדינה לקבל פניו והרב
המרש"א ז"ל לא בא אליו רק הי' יושב ולומד תמיד ודן
אותו הרב דמדינה לכף זכות ואמר אולי מחמת שטרוד
בגרסי' ע"כ לא בא אל שלחן המלך ונתיישב הרב דמדינה
ונסע אצלו אל המקום אשר הי' חונה שם הרב הקדוש
המרש"א ז"ל ובא אל העיר ויחרדו כל העיר לקראתו כנהוג
ובאו כולם לקבל פניו והרב המרש"א ז"ל לא אבה ללכת
אליו ודנו ג"כ לכף זכות הרב דמדינה ותלה גם זאת בביטול
תורה שאינו רוצה לבטל מלימודו ואמר הרב דמדינה אני
אלך אליו ועמד הרב דמדינה והלך אל ביהכ"נ שהי' יושב
שם המרש"א ז"ל עם תלמידיו ובא אל הביהכ"נ והרב
המרש"א לא זו ממקומו ולא הפסיק מלימודו ולא נתן לו
שלום כלל אעפ"י דנו לכף זכות גם עכשיו ואמר אולי גם
זה מחמת שאינו רוצה לפסוק פומי' מגרסי' בתוך כך בא
בחור אחד יפה עינים לביהכ"נ ומיד חרד המרש"א לקראתו
וקם מלפניו מלא קומתו וחלק לו כבוד ודיבר עמו הרבה
מאד אז קצף הרב דמדינה מאד על המרש"א ז"ל וכעס
עליו מאד וביזה אותו ואמר בתחילה כשלא באתם אלי
למקומי דנתי אתכם לכף זכות ותליתי בביטול תורה אח"כ
כשבאתי למקומכם ולא באתם אלי דנתי אתכם ג"כ לכף
זכות ותליתי ג"כ בביטול תורה אח"כ כשבאתי לביהכ"נ ולא
נתתם לי שלום דנתי ג"כ לכף זכות ותליתי ג"כ בביטול
תורה שאין אתם רוצים להפסיק מן התורה כלל עכשיו אני
רואה ששקר הוא כי הלא את הבחור כבדתם ודברתם עמו

סו מעשיות מרצו ז"ל ומשלים

הרבה באמצע הלימוד וכעס עליו מאד ואמר המרש"א
לאות ולמוסר שהבחור הזה בעוד שתי שעות יהרג ולא
רצה הרב להאמין לו והלך ולקח את הבחור הנ"ל והלך עמו
אחת הנה ואחרת הנה ודבר עמו הרבה הרבה לבל יניחנו
להתעלם מן העין עד עבור השתי שעות להכחיש דברי
המרש"א ז"ל ויהי מידי עברם בעיר וחלף והלך אצלם
איזה אדון והי' מושך בקנה שריפה לפי תומו לירות איזה
עוף וכיוצא כדרכם ויך את הבחור הנ"ל ונהרג אחר שתי
שעות מיד כדברי המרש"א ז"ל לא נפל דבר ורץ הרב
דמדינה הנ"ל ובא אל המרש"א ז"ל ואמר לו המרש"א ז"ל
שבסמוך יביאו הרוג לפה בחוך כך שהיו מדברים נשמע
מיד שהביאו איזה הרוג אל העיר אז נתבהל הרב דמדינה
הנ"ל ושאל להמרש"א מה זאת. אז סיפר המרש"א וגילה לו
כל הענין היות שזה הבחור הי' גילגול אחאב מלך
ישראל ומחמת זה חלק לו כבוד כ"כ ומחמת שאחאב מלך
ישראל נהרג הי' מוכרח זה הבחור להיות נהרג ג"כ ותיכף
שיצא לעולם זה הבחור אזי רזיכף נברא משחית א' בשביל
להרוג את אותו הבחור הנ"ל והי' עומד במקום ההוא דהיינו
סמוך לעיר הזאת והי' מצפה עד שיגיע זמנו של זה הבחור
הנ"ל שיהי' נהרג על ידו ומחמת שאתם עכבתם אותו כנ"ל
עד שנהרג בכאן ע"י האדון הנ"ל עיינו היו סוכרחים ליתן
להמשחית הנ"ל איש אחר במקומו וזהו ההורג שנהרג על
ידו ע"כ אתם צריכים לקבל תשובה כי על ידכם נהרג זה
ההרוג כי אתם סבתם זאת ע"י העיכוב שעכבתם את הבחור

סה כנ"ל אז נפל הרב דמדינה לפני רגלי המרש"א ופייס אותו והתחנן לפניו שימחול לו וביקש אותו שיתן לו תשובה ואמר המרש"א שתשובתך שתסלק מידך את כתר הרבנות ותלך ותהי' בעל עגלה וקיבל על עצמו כך ונעשה בעל עגלה : ודבר אלהינו יקום לעולם.

מעשה ב' מהמרש"א ז"ל באוסטרה מקום המהרש"א ז"ל הי' טומאה להגוים כשהיו היהודים צריכים לילך עם נספד דרך המקום הזה (כי לא הי' דרך אחרת) אז היו מצלצלים וכו' וכל מי שהולך דרך שם המיר דחו רח"ל. וצוה המהרש"א ז"ל שכאשר יהי' נספד מהעולם וישאו אותו דרך שם יניחו עליו חיבור המהרש"א שעשה. ועשו כן והם התאספו כל הכומרים והתחילו לצלצל והעמידו את מטתו וישב המהרש"א ז"ל א"ע והתחיל לדפדף את הדפים והתחילו הטומאה עם האנשים לבלע בארץ ונבלעו כולם בארץ ועד היום יש סימן מזה שנבלעה בארץ.

מעשה ג' מהמרש"א ז"ל. בעת שבנו ביהכ"נ באוסטרה והי' נצרך כסף רב לבנותו וע"כ עשו הנחת אבן הסנה בקהל רב והכריזו למכור את הנחת האבן עד שגביר ז' קנה את זה בשק מלא זהובים ואח"כ כיבד את המהרש"א ז"ל שהוא יניח האבן. ואמר לו המהרש"א שיבקש ממנו איזה דבר בשביל זה וביקש ממנו שיהי' לו בן כהמהרש"א וענה לו המהרש"א שזה קשה מאד ושיבקש דבר אחר. והוא התעקש דווקא בזה הדבר ואמר לו המהרש"א א"כ כשתהר אשתך תמורת אתה וכשתלד תמות היא ג"כ ואני אקבל את

הילד ואגדלו אצל־י והסכימו ע"ז וכן הוה ונרזגדל אצל־
 המהרש"א ז"ל ורזי' נסתר שלא ראו אצלו שום גדלות
 ולפני פטירת המהרש"א צוה שהוא ימלא מקומו וכן הוה.
 והרב הזה לא יצא לשום לוי' מחשובי העיר. והי' קשה
 בעיני הקהל והוכיחו אותו ע"ז ואמר להמשמש כאשר יהי'
 לוי' מראשי הקהל יקרא אותו וכן הוה ויצא הרב ונטר
 במטה על המטה וראו כולם איך המלאכי חבלה חספו את
 הנפטר מהמטה וכו' ואמר להם אם כן הוא חשובים שלכם
 איך אתם רוצים שאלך ללותם. ומאז הכירו כולם גדולתו
 שהוא ראוי להיות במקום המהרש"א ז"ל.

המעשה שסיפר רבינו ז"ל שבזמן הבעש"ט ז"ל הי'
 מנגן (כלעזמר) א' שהי' עוור והי' מנגן על החתונות וזה
 היתה פרנסתו ואחר פטירתו נתוודעו שלא הי' עוור כלל
 והי' לו עינים טובות ורק כדי שלא יסתכל בנשים עשה
 עצמו כל ימי חייו כעוור וכל העולם חשבוהו לעוור. ועור
 הי' איש א' גביר גדול שהי' קמצן גדול שלא נתן אפילו
 פרוסת לחם לצדקה והי' נבזה בעיני כולם בשביל זה והי'
 אז א' בעל צדקה גדול שהי' מחזיק כל העניים באכילה
 ושת"י וכל מחסורם וכו' והנה כאשר נפטר הגביר הנ"ל
 שכולם ביזו אותו מחמת קמצנותו ולמחרתו כשהלכו העניים
 להבעל צדקה הנ"ל שיפרנסם וענה להם שעכשיו אין לוי'
 מה ליתן להם, שהכל מה שנחן להם כל הזמן הי' רק של
 זה הגביר הקמצן שמת ולא רצה להנות מהכבוד שיתנו לו
 על נדיבת לבו ושיהי' המצות נקי' בלי פניות לכן הי' נותן

מעשיות מרבינו ז"ל ומשלים סט

אז הצדקות לאיש הזה שיחלקם. ואורחו חשבו כולם לקמצן גדול. ועכשיו שמת אין מי שיתן. ואז ידעו כולם גדולתו ואמר הבעש"ט ז"ל ששניהם המנגן העור הנ"ל והגביר הקמצן הזה שניהם הם במדריגה אחת וזכו למה שזכו אשרי להם.

המעשה שסיפר רבינו ז"ל מהטענדא ורענדא (מלבוש של כומר) שפ"א הי' רב אחד שהלך לקבץ נדבות (עבור פדיון שבויים או הכנסת כלה יתומה) והי' צריך איזה מאות אדומים ובא לגביר א' ותבעו ואמר לו הגביר כאשר יש אצלו (טענדא ורענדא) מלבוש של כומר שאם ילבש אותה וילך כל הרחובות של העיר לבוש כך אז יתן לו כל הכסף הנצרך לו לצדקה הנ"ל. והסכים ע"ז ועשה כך ולקח ממנו הכסף הנצרך להצדקה ואח"כ ביקש ממנו שיתן לו במתנה (הטענדא ורענדא) המלבוש הנ"ל ונתן לו. וקודם פטירת הרב הניח צואה שמה המלבוש (הטענדא ורענדא) יעשו לו התכריכין וכן עשו לו ונשאר חתיכה קטנה מהרגל שלא הספיק המלבוש 'הזה ועשו החתיכה מדבר אחר... ולאחר הרבה שנים הי' סיבה שהכריחו לפנות את קברו ומצאו שכל הגוף הי' שלם ולא שלטה בו רימה מלבד החתיכה קטנה של הרגל שלא הי' מלוכש מהטענדא ורענדא. (המעשה הזה סיפר א' מאנ"ש מוהר"ר פנחס קיבל"יצער בשם רבינו ז"ל ואמר ר' אברהם ז"ל אעפ"י שלא שמע זאת מאביו ה"ר נחמן מטולטשין ז"ל אך כיון שר' פנחס ז"ל סיפר זאת זה אמת).

משלים מריא זיל לענין שטות הבלי עוהיז והתכלית.
 איש אחד שנחרץ משפטו וכבר נמסר להוציא לפועל
 והאדם נמסר להמוציאים לפועל וישבו אותו בעגלה עם
 סוסים עם דלתין המוציאים לפועל ארץ המשפט והאדם
 הנחרץ למשפט יודע כי אין לו כבר שום מנוס ומפלט
 להנצל מהמשפט ורואה איך והעגלה עם הסוסים
 הולכים הלך וקרוב למקום התליה ואינם עומדים
 כהרף עין ואפילו רגע א' אינם עומדים וכ"פ הוא מתקרב
 למקום ההריגה ורק שאינו יודע כמה זמן ישהה הנסיעה
 למקום ההריגה אם שנה או יום או שעה וכו' ורק רואה
 שהולך ומתקרב בודאי אם הי' רואה איזה קאמעדיא בודאי
 לא הי' משים לבו לזה כן הוא אצל כל אדם שכל אדם
 יודע שסוכים מוכרח למות וזה שני סוסים הם היום והלילה
 הרצים ושטים ופורחים ואינם עומדים כהרף עין ורק
 הנחמה שלו שאינו יודע אם קרוב יומו או עוד יש לו יותר
 לחיות ועכ"פ הולך וקרוב ע"כ בודאי צריך להיות לו
 במוחו להכין צדה לדרך ולא יבלבלו הקאמעדיעס
 והשטותים של התאות מלשכוח מלהכין א"ע צדה לדרך.
 האיש האמת הצדיק רואה ומביט את העולם האנשים
 המלובשים בגשמיות וגופניות ובזה הם מבלים זמנם ויגיעם
 כמו למשל שחרצו משפט על אנשים ונתנו אותם בבור
 עמוק מוקף במחיצות ולא יכולים להביט אל העולם הרחב
 והיפה ומזונותם שנותנים להם הוא מה שיוצא (בחקנא)
 במי שופכים שיוצאים חוץ לעיר מהמותרות של

מעשיות מרצונו ז"ל ומשלים עא

פלטין המלך והם מחפשים ומוצאים שם חרזיכור
בשר קטנים קישקעליך וכדומה אי מצא חתיכה יותר
גדולה וזה מקנא את זה שהוא מצא חתיכה יותר קטנה
און איז פאר קלעמט דער פון מזה שיש לו חתיכה גדולה
והצדיק מביט עליהם ברחמנות ע"ז איך שהם מושפלים
בזה והם חושבים שאין יותר טוב מזה ואינם רואים
וטועמים הטוב שיש בפלטין המלך. והצדיק מחפש עצור
איך להוציאו מזה ולהטעימו מטוב עדן התענוגים שיש
ישיכולים לזכות בזה העולם.

לענין הסכנה של זה העולם למשל כמו שעומדים
במלחמה והוא רואה שבכ"פ נופל עוד איש אצלו מהחצים
עד שממש החצים אצלו ממש ואין יודעים איך להמליט
א"ע וממש אין בכוחו להחזיק החרב ללחום מחמת פחד
וחלישות דעת שאז החיילים מחזקים זא"ז לבלי ליפול ולחזק
עצמו להגין א"ע אין ניט נאך גיבען דעם שונא שיבוא
למבוקשו לגמרי וכן צריך ההתעוררות מהסכנה שבזה
העולם שבכ"פ הכע"ד רחופש וכו' וכו' עד שנופלים
ואין עצה ורק להחזיק א"ע עכ"פ להגין ע"ע ניט אפ לאזין
הענד און פיס. ולאחזו כלי זיין וללחום עמו ולא להכניע
א"ע תחת השונא שרוצה להכריחו מכ' עולמות ח"ו רק
להחזיק נגדו ולהמליט ממנו מה שיכול.

(א"ה) שמעתי מאנ"ש ששמעו מר' אברהם ז"ל בשם
מוהרנ"ת ז"ל ששאלו אותו בענין הגאולה איך יכול הדבר
להיות שבזמן הדורות הקודמים וכמו בדור רבינו הק' לא בא

הנאולה ובדורות האחרונים אשר הולכים מטה מטה יבא
הנאולה והסביר עפ"י משל שהי' בעולם כרך גדול וסביבה
חומה בצורה וחזקה עד להפליא וכל המלכים רצו לכבשה
והניחו כל כוחותיהם ותקוותם נשאר מעל כי כל החיילים
שלם נפלו מהחצים שזרקו משם ואח"כ הי' מלך א' חכם
מאד שהלך סביב החומה והביט ונדמה בדעתו שכעת יקח
כל הגבורים מחילותיו ויכו על החומה עד שיכבשנה ועשה
כן ונפלו כל חיילותיו ונשאר רק הוא והלך סביב החומה
לראות מה פעל שם וראה בחכמתו שכעת (שכבר החומה
מבפנים כולה זעזוע רק מבחוץ לא ניכר) אפי' בזקנים וחולים
וילדים יכבשה ועשה כן וקיבץ כל השאר נשים וילדים וחולים
מה שנשאר לו והלך וכבש והרס החומה כליל וכעת מי כבש
החומה אם האחרונים החלושים הלא אפי' אם יעבדו בכל
כוחותם אלף אלפים שנה לא היו עושים רושם אפי' ורק הכח
של הגבורים הראשונים שזעזעו את החומה עד להריסה ואם
הראשונים הלא לא כבשו רק האחרונים גמרו וכבשו וכן הוא
לענין הנאולה שהראשונים כמו הצדיקי אמת ואנשיהם כמו
מרע"ה רשב"י ע"ה האר"י הק' הכעש"ט הק' ורבינו הק' ושאר
הצדיקים זרקו חצים להנחש להס"א הס"מ וסייעתו וכבר
זעזעו כ"כ הס"א עד שאפי' יהי' מי שיהי' מדורות האחרונים
יוכלו לכבוש את הס"א ולגמור הכירור שיבא הנאולה.

ובאמת זה המשל מועיל מאד לעבודת ה' בכל האופנים
בהתחזקות לענין עבודת ה' תפלה והתבודדות ובענין שבירות
תאוות ומדות שאע"פ שזה כמה שנים ועשה מה שעשה

ונדמה לו שעדיין לא פעל כלום אעפ"כ יתחזק ויתחזק
לעשות את שלו עד שיגמור וכן בענין דרך ארץ כמו שאמרו
חז"ל ג' דברים צריכין חזק וכו' וד"ל כי המשל הנ"ל הוא
לכל הענינים

(א"ה) שמעתי מהרה"ג ר' מרדכי מו"ץ דק"ק סאקלוב
ששמע מאת בעהמ"ח ר' אברהם ז"ל בענין שאלת הגאולה
הנ"ל שהלא אנו רואין שכל דור ודור נתדלדל בתורה ועבודה
ויראת שמים ואיך תבוא הגאולה בימיהם שלא באה
בדורות הראשונים שהיו צדיקים נוראים עובדי ה'
באמת. ורשיב ז"ל בזה"ל כי הלא קשה לכאורה על
דחז"ל במס' סוטה פרק ט' משחרב ביהמ"ק בושו חברים
וכו' על מי לנו להשען על אבינו שבשמים. משחרב
ביהמ"ק שרו חכימיא וכו' על מי להשען וכו' בעקבות
משיחא וכו' על מי לנו להשען וכו'. וכי מה מודיעים
לנו בזה (כי הדרך הוא להודיע דהעצה ואיזה עצה
היא) והלא זה אנו יודעים ג"כ כי אין על מי להשען וכו'
אבל הענין כך כי יש אתערותא דלעילא מאת השי"ת
בעצמו ברחמנותו וכמובא בלקו"מ תו' ב' עיי"ש. ויש אתעדל"ת
מעבודה שלנו מחורה ויראת שמים וכו'. ובאמת אנחנו
(בשר ודם) הולכים בכל פעם מטה מטה. וכל דור
גרוע מהדור הקודם. אבל השי"ת הולך בכ"פ גדול
יותר. כי זה עיקר גדולתו (כי גדולה זה חסד וכמובא
בדרז"ל) וכמו שמובא בהשיחות שהשי"ת מנהיג את
העולם בכ"פ יותר יפה (שענין) וע"כ מספר בהמשניות

עד מעשיות מרבינו ז"ל ומשלים

האלו איך שהדורות הולכים ומתמעטים בעוה"ר אבל העצה שלע"ז האתעד"ל (רחמנות השי"ת הולך וגדול) (ובפרט אדרבא כל מה שהדור יותר גרוע הרחמנות יותר גדול וכו' וד"ל) מסיים על מי לנו להשען (כי הלא התעדל"ת שלנו הולך וקטן) על אבינו שבשמים (על התעדל"ע של רחמנותו ית' שהולך וגדול וכל מה שיותר גרוע ויותר חילה הרחמנות יותר גדול עליו) וכמו למשל שראתה השי"ת הרחמנות שעל העולם בימי דור המבול ושלח להם את נח ואח"כ שלח את אברהם אבינו וכו' ובמצרים שהיו במדריגה התחתונה במ"ט שערי טומאה נכמרו רחמיו ושלח להם רועה נאמן מרע"ה לגאלם וכן אח"כ בחורבן ביהמ"ק נכמרו רחמיו ושלח להם עזרא דוסופר שראוי הי' וכו' אלמלא משה קדמו. ובחורבן בית שני דחמיר לן העמיד ל"נו בוצינא קדישא רשב"י זיע"א וכו'.

ואח"כ הרזחיל ניצוץ משיח האר"י הק' זיע"א ואח"כ נכמרו רחמיו על הדורות שהולכים ומתמעטים והעמיד את הבעש"ט הק' והחבריא. ואח"כ שהלכו ונתמעטו הלבבות עוד בימי רבינו שהתחיל אור הבעש"ט לשקוע נכמרו רחמי השי"ת מאד ושלח ארז רבינו דהק' שכבר הכין עד משיח צדקינו ובאמת שירי' הדורות גרועים ושפלים מאד יכמרו רחמיו מאד מאד וישלח לנו משיח צדקינו בעצמו ויהי' גאולה שלימה בב"א.

(ובאמת זה ענין נפלא להרחזקות לגאולה פרטירז של האדם בעצמו לגאולת נפשו (וכן לגאולת גופו ורחמנותו)

מעשיות מרבינו ז"ל ומשלים עה

שהאדם רואה שבכ"פ הולך מטה מטה ידע ויאמין
שבכל מה שהוא עושה את שלו לקרב א"ע להשי"ת ואינו
רואה ח"ו רועלת ואדרבא וכו' אזי הרחמנות של השי"ת
עליו יותר ויותר עד שבאמת שלפעמים כשהאדם בדיוט
הרחמנותה אז הרחמנות גדול עד שתחלת המחשבה
וסוף המעשה קשורים זב"ז וזהו ענין חצורת. וענין הלבנה
כשהיא במיעוטה שאין מיעוט יותר או דייקא נולדה מחדש
וכן גרעין כשנתבלה בעפר אז דייקא יציץ ויפרח עיין
בלק"ה או"ח הל' א. וד"ל.)

שלא להוציא הנייר חלק נציג מעט משיחות הר"ן

סעיף י"ב י"ג ל"ד

יב) אלו הרוצים לזהות אנשים כשרים ולכנוס בעבו'
ה' ואזי יש להם בלבולים גדולים ומניעות גדולות ואינם
יכולים לתת עצה לנפשם איך לעשות מחמת גודל הבלבולים
והמניעות שיש להם וכל מה שרוצים לעשות בעבודת ה'
קשה להם לעשות כראוי. דע שזה בעצמו שהם מתייגעים
ולהוטים לעשות איזה עבודה או לקדש עצמו באיזה
קדושה אע"פ שאינם יכולים לגמור כראוי זה בעצמו שהם
מתייגעים ולהוטים אחר זה הוא בחי' קרבנות בבחי' כי
עליך הורגנו כל היום נחשבנו כיצאן טבהה ואיתא בתקונים
שזה בחי' תפלה שהיא בחי' קרבנות היינו כשרוצים

להתפלל ואין מניחים אותו ומבלבלין אותו בכמה מיני
בלבולים והוא צריך לכמה יגיעות בשעת התפלה. ואזי אפי'
אם אינו זוכה להתפלל כראוי אעפ"כ היגיעה בעצמה
שמייגע עצמו בכל כחו ומוסר נפשו להתפלל כראוי זה
בעצמו הוא בחי' הקרבנות בחי' כי עליך הורגנו וכו'. וכמו
כן בכל העבודות והקדושות שאדם רוצה לקדש עצמו אעפ"כ
שאינו זוכה ח"ו לקדש עצמו כראוי אעפ"כ היגיעה בעצמה
והיסורין והבלבולים שיש לו מזה מחמת שרוצה וחפץ לקדש
עצמו רק שאין מניחים אורחו זה בעצמו הוא בחי' קרבנות
בחי' כי עליך הורגנו כל היום נח שבנו כצאן טבחה
על כן על האדם לעשות את שלו תמיד. לייגע עצמו
בעבודת ה' בכל מה שיוכל. ואת כל אשר תמצא ידך
לעשות עשה אעפ"כ שקשה עליו מאד ונדמה לו שאין
מניחים אותו כלל ומרחיקין אותו מאד מאד ואינו זוכה לעשות
כראוי שום דבר שבקדושה וכו' אעפ"כ עליו לעשות מה
שיוכל והי' הטוב בעיניו יעשה.

(ג) יש אנשים ישרים שאין להם פרנסה ויש להם
דוחק ובלבולים גדולים מזה והוא טובה להעולם. ודע
שיש דיבורים יקרים שיוצאים ע"י בלבולים דייקא. אך יש
חילוקים בין הבלבולים וכמובא במדרש שיס תרדמה של
נבואה כמ"ש ותרדמה נפלה על אברם. ויש תרדמה של
שטות וכו'. תרדמה היא בלבול הדעת.

(ד) אמונה חשוב כצדקה כמ"ש והאמין בה' ויחשבה לו
צדקה. ועי' ז' זוכה לבנים. אמונה בגי' בנים.

צוואת הרב מטשעהרין

יום א' דחנוכה תרנ"ג.

להדליק נר חנוכה גימטריא תקיח. וכן על מקרא מגילת
גימטריא תקיט. נחמן בן לבי ארי' ג"כ גימטריא
תקיח. חזלים נפלו ל'י בנעימים ג"כ גימטריא תקיח.
ור"ת של כפסיק חזלים נפלו ל'י בנעימים נחמן בן חיי' לאכ
(כ"ז נעחק מכתי"ק של כרז כק' מטשערין ז"ל). וכן כס'
"לשין חסידים" שלי גימט' ג"כ תקיח. וכן כס' ליקוטי עליות
חדש שליקט כרז כק' הוא קרא אותו בשם "אילר כיראכ"
ג"כ גמט' תקיח. ישם כזכ נאכ לו כי כל דברי כס' בקדוש
הזכ נוצעים מכנחל נוצע מקור חכמכ שאמר על עלמו אני
אילר של יראת שמים. כמבואר צס' "חיי' מוהר"ן" אך
למרות רליו נשחנכ שס כספר ע"י כמציא לצית כדפוס
לשם ליקוטי עליות חדש. וכספר כזכ כתחיל צאית אמת עם
כפסוק כורני ד' דרכך אכלך צאמתך. נקיד על חיצות אכלך
צאמתך ג"כ גמט' תקיט. וכן אח"כ צאית אמונכ כתחיל
עס כפ' אכצו את כ' כל חסידיו אמונים נולר כ' נקיד על
חיצות אמונים נולר כ' ג"כ גמט' תקיט שמו עם ככולל :

העתקת צוואה מהרב הקדוש זצ"ל. משערהרין :

שכתבה בשנת תרל"ט. ונפל למשכב על ערש
דוי בימי חנוכה הקדושים. ונסתלק
אור ליום ד' העניית אסתר שנת תרנ"ד לפ"ק צעיר
משערהרין. ומזה תבין שרודה"ק נזרק' בו במה
שחיבר בשנת תרנ"ג אשר להדליק נר חנוכה
וכן על מקרא מגילה. נימטריא מנין שמו דהק'
במבואר לעיל :

צוואת שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי.

מצוה לקיים דברי המת.

(א) כשיראו שיכבד כחולי. ר"ל. לא יניחו אותי לצדי אפילו
רגע אחת. רק יכי' יושבים בחדר משכבי שנים או
אחד עכ"פ שיעסוק בתור' או באמירת תהלים. ויחליפו כמשמרות
צדדי שיכי' כעסק בזה צתמידות יומם ולילה. עד אחר כולל
מכבית. ולא יסורו ממני כטלית קטן עם כליות כשרים
כל ימי חליי ר"ל. אף שלא אחי' שפוי ח"ו ולמעכ"ס לזרז
אותי לומר וידוי ושמע ישראל וכו' (עיון מעבר יבק פרק
ז' דף סג : עד דף מח : וצדף סז : וידוי כרמז"ן פרק
פ' ע"ש כיט"ז) ולבקש מחילת מכלל. כן על עסקי לער
כנפש וכגוף שליטתי לאחרים כן על עסקי ממון אשר לא
ניחן לכישכון בשלימות כראוי :

(ג) בהחלפת כגסים יתקצלו מנין עשרה ! ויאמרו תכלים וכל
 כמזואר במעצר יצק מן דף מח : ולכלן בפרק
 ז'. וקלה מכס ואמרו שמוח הצדיקים. ויצקשו רחמים עלי
 בזכות כלדיקי' כק' ואפילו בלשון אשכנז. רק בכוונת כלל
 באמת ובתמימות. ויזרזו ויזכירו אותי ונפשי ורוחי ונשמת
 לזכור כיטב בזכות קדושת אבותינו כק' אצרכם ילחק ויעקב
 וכל השצטים כק' ובאמכות כק' וכל השצטע רועים. וכן
 בכל כלדיקים שכיו מיומת עולם. ושיכיו עד סוף כל הדורות
 ובכללם קדושת כצטש"ט ותלמידיו כק' ז"ל וקדושת רבינו
 כק' ברב ר' נחמן מברסלב ותלמידיו כק' אשר שמם כקדוש
 נקרא עלינו ומפיהם אנו חיים. ולכתקשר עם קדישתם בקשר
 אמיץ כל ינחק לעולם : ואם אינו כדאי לזכר מחמת מעשי
 אעפ"כ אצטם ואחזק צזכ צצטחין חזק. ועל רב מדת טובם
 וחסדם. ורחמים גדולים שכי' לכם על כל נפש מישראל גם
 צחיים חיוחם. ומכש"כ בעת אחר פטירתן. כי גדולים לדיקים
 צמיתתם יותר מצחייכם כמאמר חז"ל. ולכזכור אותי על זכ
 צאזכרכ רצב צכ"פ. עד אחר שיסתום בגילל וישיב כעפר
 אל כארץ כשכי' וכו'. ויזכירו אותי כיטב לצלי לכסית
 דעתי מזכ כרגע. רק לדצק מחשצתי צכשי"ת וצכחורכ
 כק' ובכלל קדושת ישראל. כי קוצ"כ ואורייחא וישראל
 כולכו חד. ובכלל קדושת כלדיקי אמת שכיו בכל דור כי
 לדיקיא אנפי שכינתא. ויצקשו רחמים עלי ברצב שלא יגרמו
 עוונתי ח"ו לשכית צזכ או לכסית דעתי מזכ ח"ו : גם
 לכזכור אותי כיטב כמכ פעמים מקרא שכתוב גם כי אלך

בגיא ללמית לא אירא וכו' :

ג) בשעת גסיסה יפזרו צ"צ ללוקה צעירי. אם מעט ואם
 הרבה כפי משה ידם. ויבקשו עלי רחמים שלא
 אלטער הרבה ח"ו. ותכו' מיתתי כפרה שלימה על כל עינותי
 ואלא מכעוכ"ז צלום ואלך צלום, נפשי ישיב וכו'. ויקיים
 צי מקרא שכתב צכתכלך תנחא איתך צשכך תשמיר עליך
 וכו' וכשדרז"ל. ונאמר יצא שלום ינחו על משכבותם וכו'
 ואשתי ושים אחד מזרעי לא יצו אחד פטירתי צחדר שאשכנ
 שם. ולא ילוי אותי רק הרחיקים. ובעת וליאת הנפש ישגיחי
 שלא אליא שים אבר חין למיטתי וע"כ יעמידו כסאות סביב
 למטה צכדי. שלא ילא שים אבר לחין :

ד) בוודאי רליוני שסמך לגסיסה יתאספי עכ"פ עשרה אנשים
 כשרים ויאמרו בפסקים שצמער יצק כנ"ל צאית
 צ' ומזמירי תכלים ושמית כלדיקים וצאם וכו' איז טיניף
 צמטב אז יכס' כראוי וירחיקו ממקום שכלב כרים ד' אמות
 וצאם יכיס דוחק צצית משכבי מכאנשים כמתקבלים. צקשתי
 שיעמדו מרחיק ממטתי לפחות ד' אמות שלא ירבה ככל
 וכחים שגורם קירוב מיתב ח"ו וכוא לער לכחיל'. ע"כ יותר
 ט"ב שיעמדו מרחיק ואפילו צחדר הסמך לצד מאיזה אנשים
 שיכו' לכמטב לירך צהם. וגם אז אשתי וזרעי לא יכוו צצית
 משכבי שלא ילערו אותי צקיל צכייחם :

ה) לענין כמסירת מודע וכו' כנני אומר מעכשיו צפני כשי"ת
 שמו כגדול צ"כ ושכינתיה וצפני צ"ד של מעלה וצפני צ"ד
 של מטה שכנני מוסר מודע. אם ח"ו שאכרחר איזה מתשכב

שכוח כנגד רליוו ית"ש. או שאדבר איזה דיבור שכוח שלא
 כרליוו ית' באיזה רגע שיכ' מכל ימי חי' וכלל זה ג"כ
 סמוך לעת פטירתי מן העולם לשלום אני מגלה דעתי ורליוו
 צפכ מלא. שכל מחשבות ודיבורים אלו יכיו צטלין ומצוטלין
 לא שרירין ולא קיימין ואין צבס שום ממש. וכדיבורים של
 עכשיו בן קיימין ושרירין וחזקין בכל מיני קיום וחיזוק
 גמור. כאשר אני מקבל על עצמי אלקותו ית' ועול מלכותו
 ואמונתו ית' ואמונת כל תורתיו כק' בשלימה ובתמימה
 שבכחצ ושצט"פ. כיינו תורכ נציאים כתוצים. משוכ. גמרא.
 תוספתא. ספרא. ספרי. מכלתות. צרייתות. וכל המדרשים
 כולם. וכל ספרי כזיכ"ק ותיקוני כזוכר. וכל דברי כחכמים
 וכלדיקים כק' שנתייסדו על דיבורים כק'. וכלל זה בכל
 דברי המפרשים וכפיוסקים ובעלי מוסר. וכלל דברי המקיבלים
 כק' וכנאמנים. וכלל כדיבורים כק' שנחגלו ע"י האריז"ל
 כק' ותלמידיו כק'. ושנחגלו ע"י ר' ישראל בעש"ט כק' זלוק"ל
 וע"י תלמידיו כק' זל"ל וכלל כדיבורים כק' שנחגלו ע"י
 רצב"ק כרצ ר' נחמן מברסלב זלוק"ל וע"י תלמידיו כק' זל"ל
 וכן בכל מה שנחחדש ונחגלה ע"י כחכמים ולדיקי אמת
 שמימות מולם בכל דור עד עכשיו. וכלל מה שתלמיד ותיק
 עתיד לחדש : כלל כדיבורים אלו אני מאמין באמונה שלמה
 ישרה ותמימה ונאמנה. ואין אני מכרער אחר שום דבר מכל
 כנזכר אף כקולו של יוד :

ואם ח"ו עזר עלי מעולם באיזה עת ורגע שום מחשבה
 שביא קלח כנגד איזה פרט מכל כנ"ל. או אם ח"ו

יעלכ עלי מעכשיו איזכ מחשכ כנגד זכ. ומכש"כ אס אדבר
ח"ו איזכ דיצור כנגד דיצורים הנזכרים. אזי יכו' כל זכ
צטל ומצוטל ואין צו שום ממש וכל כדיצורים שכזכרתי עכשיו
כן קיימין מעכשיו ולעולמי עולמים :

באשר אני מקבל ע"ע הלכותו ית'. ומעיד אני שכקצ"ה
כוא מסבב כל הסיבות ומכוכ כל הכוויות. וכוא
ית' נלחי ראשון לראשונים ואחרון לאחרונים. שמע ישראל ה'
אלכינו וכו' צשכמל"ו. משכ אמת ותורתו אמת וכל דברי
כנזיאים ותכמים בקדושים ולדיקים אמיתיים אמת ויחז
ונכון וקיים וישר וכו' עד וכמליכו ואמרו ה' ימלוך לעולם
ועד. וכן כל שאר הפרטים ופרטי פרטים ככוללים בשלימות
אמונתינו בק' אמונת בני ישראל בקדושים כן וכן כדיצורים
שאני מקבל עלי מעכשיו ולעולמי עולמים :

ומדאנה בדבר שלא יתבלבל דעתי ח"ו או שיכו' כדיצור
קשכ עלי ח"ו סמוך לפטירתו לדבר אז כל הנ"ל
ולכפור צפכ מלא בכל מיני ע"ז ואמונות כוזביות וצכל
כדיצורים שאסור להאמין בהם ע"פ דתוכ"ק שכל כופר
צע"ז כמודכ צכל כתורכ כולכ. וכן להיפך לקבל עלי אז
צפכ מלא עול מלכות שמים צאכצכ וצמסירת נפש עלום
צעצור קדושת אמתת אמונתנו כק' צכלליות וצפרטיות
כראוי לכל איש ישראל לקבל עליו כל זאת צכל רגע ורגע
מימי חיו וצפרט סמוך לפטירתו. צכן כנוי נותן כח וכרשאכ
לכעומדים עלי אז. שכמכ יעשו כל אלכ צעצורי למסור מודעכ
ולכפור צכל מכ שלריכין לכפור עפ"י דת תורתנו כק' ולקבל

עול מלכות שמים אמתת אמונתנו כק' בכלליות וצפרטיות
 ואפילו צמסירת נפש וגוף וממון צפועל ממש צעצורי (כי
 לפני מותי צוודאי אני מרולכ לזכ בכל לצבי מי יתן וכי'
 שאזכ לזכ) ותביכ עשייתם כעשייתי ודיצורם כדיצורי. אך
 לטובצ ולקדושכ נאמנכ כרלוננו ית' וכרלון ירליו כק'. ולא
 לאיזכ כיפוך ופגס נגד רלוננו ית' ח"ו. כי כוונתי רק לטובצ
 ולעשות רלוננו ית' עשיתי אותם לשלוחים נאמנים צעצורי
 ולא לכיפוך ח"ו. ולתקוני שדרתים ולא לעוותי. ומעתה אין
 צי כח לכפוך אף חלי דצר ולצטל כרשאכ זו או אפילו
 מקלח ממנכ כל ימי חיי כצלי רק כוא שרירא וקיימא. וכל
 כמחשבות וכרכורים קל וחומר איזכ דיצור ומעשכ שיכי'
 נגד זכ חלילכ. כולם צטלים ומצוטלים לא שרירין ולא קיימין
 רק כרשאכ זו צקיומכ עומדת כל ימי עולם :

ואם ח"ו שלא יכא שום אדם אללי סמוך לפטירתתי. צכן
 כנני מצקש מעכשיו צצקשכ עלימכ וגדולכ וצרשות ורלון
 כקצ"כ ושכינתיכ שיצואו אלי איזכ גשמות קדושיית מקרוצי
 וממשפחתי ככשרים וכנאמנים. וכן ממלאכים הק' מלאכי
 רחמים ושאר דצרים רוחניים כק' בעומדים על כל איש
 ישראל למחסכ ולשמירכ. צצקשכ מכס אל יעצצוני גם אז
 כגס כי מעשי אינם עולים יפכ כלל וצוודאי כסתכ כלימכ
 פני לעמוד צמחילתם. אעפ"כ כלא צכלל קדושת ישראל אני.
 וכי אין לך אדם מישראל שאין לו גואל. וצטות אני צגודל
 רחמיו וחסדיו ית' שיתן לכם רשות לצא אלי אז, ע"כ כנני
 נותן לכם רשות וכח וכרשאכ מעכשיו. שכמכ יעשו כל כנ"ל

בעצורי למסור מודע כראוי בכל השלימות ולקבל עול מלכות
שמים בעצורי באכצב גדול ומסירת נפש עליו. ותכיר
עשייתם ודיבורם ברוחניות. כעשייתי ודיבורי כל זאת בדיבור
פכ ובמעשה נכונה וקדוש בפועל ממש כראונו ית' וככל
כנזכר לעיל :

(ו) בענין שמירת הנפטר, יזכרו מאד. ואם ילערכו לכלין אותי
אזי מכ טוב שיכיו שומרים אנשים לומדים וכשרים.
ויאמרו תכלים. ולא ידברו שם שום דברים בטלים רק מזמורי
תכלים וכיוצא ועניני המת. ואם ילערכו לישן יחליפו
כמשמרות .

(ז) שרם יניחו אותי על גבי קרקע. יקחו את גולמי אנשים
כשרים ויבי' ערום ממש. ויכסו את בגולם רק קלת
מלפניו טפה. ויחזיקו אותו בגובה כאויר קלת למעלה מגימל
טפחים. ואח"כ יניחו אותו מידם. באופן שיפול מעלמו על
הקרקע ממש בלי הפסק שום דבר וככך יאמרו אם נתחייב
זה כנפש הנפטר סקילת' יבי רלון מלפניו ית' שיכיר נחש
כאלו נסקל בב"ד כגדול שבירושלים. ויניחו אבן כבד קלת
על לבי. ואח"כ יגביהו בגילס עוד הפעם ויניחו אותו שוב
על הקרקע ממש וישימו האבן על לבי ויאמרו (אם נתחייב
הנפטר שריפכ יחשכ זה במקום שריפכ) כי מי שנתחייב בשתי
מיחות נידון בחמורה. וסקילת חמורה משריפכ. דקוי"ל כרצון
נגד ר' שמעון דאמר שריפכ חמורה. ואעפ"כ יקחו איזה
נר. ויחזיקו בשלכבת קלת תחת זרועותי וכן כנגד לבי זכר
לשריפכ ממש. ועיין בלוואת כנסת יחזקאל מצוה. שלמעלה

צוואה

ט

כלככ כר"ש דשריפכ חמורכ על כן יעשו ככנ"ל. ואח"כ
 יגזיכו אותי שוב כנ"ל ויניחו אותי על כקרקע וישימו כאזן
 על לבי, ויאמרו (אם נתחייב זכ כנפטר כרג תכא סקילכ
 זו במקום כרג) כי סקילכ חמורכ מכרג. ורליגי כיכ שיקחו
 סכין חד ויחתכו קלת צעור כלוואר זכר לכרג. אך חושש
 אני לאיזכ עלילכ ח"ו, ע"כ על כל פנים יקחו סכין שאינו
 חד ויעבירו על לווארי זכר לכרג. ואח"כ יגזיכו את כגולם
 עוד כפעם כנ"ל. ויניחו אותו ערום על כקרקע ממם כנ"ל
 וישימו כאזן על לבי ויאמרו (אם נתחייב זכ כנפטר חנק
 תכא סקילכ זו במקום חנק) כי סקילכ חמורכ מחנק אליבא
 דכולי עלמא. ויקחו חבל או איזכ חפץ אחר ויקשרו סביב
 לווארי. וימשכו אותו זכ ללד זכ וזכ ללד זכ זכר לחנק.
 ובקשתי מאד לקיים כל כנ"ל בפשיטות. ולבקש רחמים עלי
 שיכוי' באמת נחשב לפני כשי"ת כאילו נתקיים בי כל כארבע
 מיתות צ"ד צחיים חיותי צפיעל ממם. ויתכפרו כל עוונותי
 כפרכ גמורכ ויתוקנו כל כפגמים שפגמתי בשמות כק'. ואם
 אזככ צטיח אני צרחמיו כגדולים שצכל פעם שיקיימו בי כל
 כנזכר, אז ארגיש ממם זכ כלער שכיכ לכנכרג צכמיתות
 כנ"ל. וזכ בעלמו יכיכ לי לנחת גדול ולשמחת לצ ונפש. ואל
 ילטיגו עלי צזכ, מאחר שמלינו צלוואת כרצ בקדוש ר'
 נפתלי כככן זל"ל שלוב לקיים צו וככל כנזכר. ומכ נאמר
 ומכ נדבר מלאים חטא ועון ופשע כמוני רק שאני כוספתי
 קלת על דבריו כק' צענין זכ. כאשר יראה כמעיון שם
 וכאן :

צוואה

ושמעתי צעם כרצ כק' וכו' צעל כמחצר ספר יסוד ושורש
 כעצודכ שלוכ ג"כ לקיים צו אחר פטירתו כמו ענין
 סקילכ ממס. שיפילו אותו ממקום גבוכ קלח. וכצטיח לכם
 שכאשר יקיימו דבריו, יעמוד לכם לעזרכ לאחר פטירתו צעת
 דוחקס וכן כי' ונתקיים וכו' צזכ מעשכ נוראכ מאד. וע"כ
 ראוי ונכון לאיש כערכי צוודאי ללוות על זכ. וכלוואי שיקיימו
 דברי צוודאי וכו' גם לכם לזכותי. צפרט כי מלוכ לקיים דברי
 כמת את אשר לוכ צחיו. ואולי וכו' מזכ איזכ טובכ וכללכ
 לנפשי. ואחר כך יגציכו אותי מעט צאויר כפי זקיפת קומתי
 ראשי למעלכ ורגלי לארץ כאילו קיימו צי מלות תלי' כי כל
 כנסקלין נחלין. ואח"כ יניחו אותי על כקרקע כדרך כל כארץ.
 וכן מצוה צלוואת כר' נפתלי' כככן זל"ל. וצכל פעם שיעשו
 כנ"ל יפרישו ללדקכ צעצור תיקון נשמתי. ויתפללו עלי
 כתפלכ כקלרכ של אל מלא רחמים וכו'. ויאמרו צכוונת כלב,
 כראוי לכרגיש צאמת. גידל עולם כרחמנות שיש על נפש
 כדל כנפטר ש"א לו עוד לעסוק צעלמו צתיקון נפשו.
 ומלפכ רק שיעסקו אחרים צתיקונו ולעורר רחמי כשי"ת עליו
 ושיחן רחמים כלב כלדיקי אמת כחיים וכנפטרים שישתדלו
 צתיקון נפשו צשלימות. גם צשעכ שישפכו כעפר לקצר יכוונו
 לסקל כארון כדי לכפר על עוון סקילכ. ויאמרו פסיק וכו'א
 רחום כמכ פעמים. ולסוף שלשכ פעמים פסו' וסר עוונך
 וחטאתך תכופר :

(ה) בשעת כשכיזכ על כארץ יסוצצו אותי כמכ אנשים לומדים
 וכשרים. ואם אפשר יטבלו מקודס וילמדו משניות

כפרקים כמתחילין צאותיות שמי. ויגידו מזמורי (*) תכלים
 כמתחילין צאותיות נשמך וצאותיות שמי (וצסוף הקונטרס
 יחי' רשום אי"כ כל מזמורי תכלים עפ"י אותיות א"צ וכו')
 ויצקשו רחמים עלי שלא לשכח ח"ו את שמי כשישאלו אותי
 בעלמא דקשוט. ויחי' שמי רגיל על לשוני שלא אבוש ולא
 אכלם לאמרו תיכף. גם יכוונו לתקן את שמי ונשמתי. ואם
 יחי' באפשר לכאריך קלת בקשתי לומר מזמורי תכלים כמתחילין
 צאותיות בשמות כק' אחי' כוי' אדנ"י. ואם אפשר לשלש
 באותיות מה טוב. כיינו לומר מזמור המתחיל צאות א' כנגד
 כאלף של שם אחי' ואחר כך מזמור המתחיל ציו"ד כנגד
 יוד של שם כוי"כ. ואח"כ מזמור המתחיל צא' נגד הא' של
 שם אדנ"י. ואחר כך מזמור המתחיל צנו"ן נגד נון של נשמך
 ואח"כ מזמור המתחיל צנון נגד אות כראשון של שמי. ויכוונו
 כלם ויצקשו רחמים עלי שיתקנו כל כפגמים שפגמתי בעוונותי
 צאותיות כק' כאלו של בשמות כקדושים כאלו. וכן בשאר
 שמות כקדושים. וכן מה שפגמתי צאות כראשון של אותיות

אמר כמעתיק כנני להעתיק פכ מה שכתב לי מחותני כנכד
 ירא ושלם ר' מיכל' נ"י מטול'טשין אודות מה שמזמורי
 תכלים מועלין לנשמת המתים. מרומז בתכלים בפסוק כלמתים
 תעשכ פלא תכלים אותיות כלמתים וכמס צחיכ זאת כתוב
 צמילואכ. וגם תכלים צגימט. חפה ר"ת הלמתים תעשכ
 פלא ומה שכתוב צכא כתמי' כבר נודע. לכמדקדקי' יש
 תמיכות שכם קיימות ודפח"ח :

נשמח. וזאת ראשון של שמי. ואח"כ יאמרו מזמורים כמתחילין
 צלותיות שניות של שמות הק' הנזכרים. וצלותיות של נשמח
 ושל שמי. וכן עוד אח"כ כנגד אותיות שליטות ורציעות מכל
 כנ"ל וכל פעם יכונו את לבם ויצקשו רחמים כנ"ל אף
 בלשון אשכנז. ואם יבי' בלתי אפשר להאריך כי יאמרו עכ"פ
 כפי סדר כנ"ל מאותיות הא"ב שצמזמור קי"ט אשרי תמימי
 דרך וכו' ואח"כ יאמרו הפסוקים שצמזמור כנ"ל נגד
 אותיות שדי קרע שטן. ויכונו לכמתיק כל כדונים מעלי.
 ולבטל כל המקטריגים וכמשיניים מעל גופי ונפשי ורוחי
 ונשמתי. וגופי ינוח על משכבו שלום ונפשי ורוחי ונשמתי
 יעלו שלום למקום קדושתם. ותכיינה לרעות בלרור החיים
 וכו' ולחזות בנועם ה' ולצק צהיכלו. ואח"כ יאמרו בתפלה
 של אל מלא רחמים וכו' :

(ט) בשעת רחילת מי טכר. יאמרו מזמור כצו לה' בני אלום
 שכם שצטק קולות שאמר דוד על המים. ולכוון בתפלה
 לזקל מעלי כדונים של שצטק עדנים החולפים על האדם
 וישפכו על גופי חשע קצין צפעס אחת וכן יעשו ד' פעמים
 ויכונו לחקן הפגמים שפגמתי בארבע אותיות של שמות הק'
 כנ"ל שכם אחי"כ כוי"כ חדי"י. ובארבע אותיות נשמח.
 ובארבע אותיות של שמי. ובשעת רחילת וכן בשעת לביש
 ובשעת כנסת לקבר יאמרו הפסוקים שצטק מעצר יצק. ואם
 אפשר שיתעסקו בי טבולי יום צוודאי מכ עוז. אך עכ"פ
 יתוודו כולם. ויכרכרו בתשובה באמת. ועל דרך שאמרו חז"ל
 יצא זכאי ויכפר על כחייצ :

צוואה

י

(י) באשר שכמנהג פה לעשות ארון שלם. בקשתי שיעשו אותו מנסרים דקים. ויעשו צבם נקבים הרצב וגדולים קלת. באופן שיכניס צבם עפר הארץ בריוות צדי שיתעכל הצער במכרה. ואם ידעתי שאין קפידא לשנות כמנהג צב. כיויתי מלכ שלא לכניח בקרש התחתונכ כלל רק מן כלודין וכגולל. וגם הם יכיו מנוקבים הרצב כנ"ל ועכ"פ יעשו בקרש התחתונכ שצב נקבים. שלש מכס יכיו כל אחד טפה על טפה מרוצעין. וארצע יכיו כל אחד אלצעיים על אלצעיים כמבואר בליוואת כנסת יחזקאל. ויזכרו שלא יכיו בתמונת שתי וערב ח"ו כנדפס שם בטעות :

(יא) בשעת לויכ וצשעת הכנסה לקצר יתנו לדקה כפי היכולת ויבקשו רחמים. גם בקשתי מצני ציתי לשלם צעד מקום קצורכ וכן לכמתעסקים צב. באופן שיכיו הכל באכצב וברלון טוב ובכבוד ולא בקינטור ומחלוקת ח"ו. גם כל כדיצורים צענין זכ ככל יכיו צדצרי נחת ותחנונים. באופן שיתרלו כולם צדצרי נחת ותחנונים. באופן שיתרלו כולם צרלון טוב לקבל מידם את אשר יתנו כפי יכולתם ומסת ידם :

(יב) על עליית ציתי מונה כעת שני טארציליך עם עפר ארץ ישראל, ויש צבם עפר פשוט ונשחק ועפר לבן וקשכ כאבן. ע"כ יכתישו זכ כעפר לבן ג"כ. ויפזרו היטב מזכ כעפר של א"י על גופי הרצב ועל כל איברי וצפרט על צרית קודש. ויאמרו שלש פעמים בפסוק כי דם עזדיו יקוט וכו' וכפר אדמתו עמו. וכל זכ יכיו צשעת הכנסה לקצר :

ומגודל חיצת אדמת קודש לכל ישראל ע"כ ישאירו קלת
מכעפר כלבן שלא נשחק אלל בני ציתי לקיים כי
רלו עבדיך את אצניכ ובו' ולכיות לכם לזכר עולם שזכיתי
בעוב"ז לכיות צחיים חיותי בארץ בקדושה ולנשק את אדמת
אדמת קודש. וע"י כל זאת יתעורר כחשוקה גם אללם לזכות
לזכ. ואולי אזכר עוד אני וכס. או עכ"פ כס לזכר לזכות
א"י ולקצוץ דירתם שס. צוודאי אשרי לכם ואשרי חלקם.
מי יתן שאזכר לזכ צחיי גם אני וכל צ"צ שיחיו :
יג) בשעת הכנסה לקבר יעמדו שבעה אנשים כשרים מאוכזרי
צאמת. ואם עשרה מכ טוב. ויאמרו שבעה פעמים
ויכי נועם עד גמירא. ויצקשו רחמים צעדי לכלילי מעונשים
קשים ומכל מיני בטעיות ועקמימות שכלב וכלצולי כדעת
שיוכל לכיות גם אז ח"ו כידוע. וכל ימי השלשים עכ"פ
ולמדו בכל יום עשרה אנשים כשרים עזור זכות נשמת. ואח"כ
יתנו כולם לדקק מכ שיחנו. וכולם יצקשו רחמים צעדי כנ"ל.
ואם מכלורך לשלם לכם צעד זכ יתנו מציתי באכזב
וצכבוד. וכשי"ת ימלא לכם צרוח. וכל ראש חודש צנוכ
ראשונכ ידליקו נרות צשילי צצתי מדרשות. וכל ערב ראש
חודש ללמוד משניות וליתן לדקק כל מכ דאפשר. ולצקש
רחמים עלי אף לאחר שנוכ ראשונכ. וכל יום ויום משנוכ
ראשונכ או בכל שבו עכ"פ. וצפרט צצנת קודש. יתנו דעתם
לכזכיר את שמי לעובד. ולחזור ולומר איזכ דיבור טוב וכשר
מדיבורי אמת ואמונכ ששמעו מפי. אע"פ שלא אמרתי אותו
מדעתי. רק צסס אבותי ורבותי או מפי סופרים וספרים :

ואם אפשר לקיים זאת גם לאחר שכל ראשונה מכ טוב.
 ובכל ימים נוראים תתנו ללדקב בעבור נשמתו ויבקשו
 רחמים עלי. וכן בכל זמן אמירת יזכור וכו' תאמרו זכרונות
 גדול מעומק כלל כי לריך אני רחמים גדולים ונפלאים מאד
 וכן בכל ערב שבת קודש צעת אמירת מזמור שיר ליום
 כשבת. שאז עוסקים בלדיקים בגדולים בני עלי' גם אחר
 פטירתם בלילות אחר עם משכ רבינו ע"ה לבעלות הנשמות
 שנפלו לעומקי בשאול תחתיות כידוע. ע"ה בקשתי מאד
 שתכרכרו אז בתשובה שלימה ותבקשו רחמים שיעלו גם נפש
 רוח ונשמה שלכם מעמקי נפילתכם ושתזכו לתשובה שלימה
 ולהרבות צמחים טובים כל ימי חייכם. ותקשרו עלמכם
 אז בלצדכם ומחשבותיכם בכתקשרות חזק לכשי"ת ולנשמת
 משרע"ה ולנשמת שאר בלדיקים שעמו שעוסקין אז בתיקון
 נפשות ישראל. ואז תבקשו רחמים צפויכם או עכ"פ צמחשבותיכם
 גם על נפש רוח נשמה שלי. וכן על כל נפשות חק' כשייכים
 לכם שיעלו מעומק נפילתם ושתתקנו בתיקון שלם באמת
 וכל מכ שתבקשו עלי רשות צידכם לומר גם בלשון אשכנז
 שאנו מדברים בו. ובלבד שיכ"י בכוונת כלל כראוי לפי
 מדריגתם. ובכל פעם שתבקשו עלי רחמים תזכירו זכות של
 בלדיקי אמת שצדורנו ושל בלדיקים שוכני עפר. ובכללם בזכות
 רבינו הקדוש וכנורא ר' ישראל בעש"ט ותלמידיו הקדושים ז"ל
 ובזכות רבינו הקדוש וכנורא ר' נחמן מברסלב ותלמידיו חק' ז"ל
 ותבקשו רחמים כרצב עלי שאזכר גם אני לכתקשר כיטב
 לאור זכות קדושתם. וכשי"ת יזכרו לכאריך ימים ושנים בתורה

ועבודת כ' צטוצ וצנעימים לא ימוש דצריכם מפיו ומפי
זרענו וכל יו"ח עד עולם. ונזכר לכתקשר עמכם באמת
כל ימי חיינו לעולם צעוכ"ז ולכיות עמכם גם צעולם
כצא אבי"ר :

(יד) בקשתי מאד שלא ישצחיני צשום חואר ושצח. לא לדיק ולא
ססיד ולא למדן ולא צעל מדות טויות וכיו"ל צשצחים
כאלו שאין צי אפילו במקלת מכס כי ככל צטעיות. צפרט
כי כאדם יראה לעינים וכ' יראה ללצב. נמלא כי כל כמוסיף
גורע. ואדרבא להרפכ ולכלימכ יחשב. כי אוי לו למי שבעולם
טועין צו. צפרט לאחר כפטירה. שכל תקותי לכנלל מאד
אז עכ"פ מכל ככצלים וכשקרים וכטעיות שצזכ בעולם
ולכתדצק באמת צנקודת באמת דקדושכ. ולזכות לאיזכ
כחניללות מזיו נעימת קדושת אור פני מלך חיים. ולמכ
לי אז כל כשצחים של שקר וטעות. וגם על כמלצכ לא
יחקקו שים שצח. רק כרצ וכ' מו"ל לעדתו כמכ
שנים צק"ק טשערין. וליקט וקיצץ ספר לשון חסידים וספר
דרך חסידים ושאר ספרים צן כרצ וכ' שכי' מו"ל כמכ שנים
צק"ק צרסלצ. ויכתצ ג"כ כפרט של כיום וכחודש וכשנה :
טו) דהגם כי פכ אין כמנכג לישא על מטכ רק מוליכין
צעגלכ. צקשתי לישא אותי על מטכ. ואם אפשר
שיכיו נושאים כולם טצולי יום מכ טוצ. ואם ילטרכו לשלם
לכס שכר וגם לחמם כמקוכ צשצילם צוודאי כדאי וראוי.
וכשי"ת ימלא לכס כי אם לא עכשיו אימתי יעשו עוד עמדי
חסד של אמת כזכ. וכחי יתן אל לצו כמו שדרשו חז"ל.

וגושי המטכ יאמרו שיר של פגעים. כיונו ויכי נועם
ויושצ צסתר. ועכ"פ יעמידו כמטכ שצטכ פעמים וצכל
פעם יאמרו שיר של פגעים כנ"ל :

והנני מבקש מזוגתי וכל צ"צ שיחיו שלא ילווני אחר מטתי
וגם אחר שיניחוני בקבר שאז יצואו לומר קדיש יעמדו
מרחוק ד' אמות. ורלוני שלא יצא שום אדם על קברי גם
איזכ שנים אחר פטירתי. כי ידעתי אח מכאוצי. אם לא
מצניו ויו"ח אם ירלו. וגם זכ לאחר י"צ חודש וצאופן שיכיו
טכורים טכולי יום. וגם צזכ לא ניחא לי כ"כ. וזכ שאני
מבקש שיכיו טכורים דיוקא לא צגין רמות רוחא וכתפארות
צטכרת קדושת קברי ח"ו. רק אדרצא מגודל שצרון לצי
ושפלות מדריגתי צעוכ"ז חושש אני ציותר שיכיו טכורים
דיוקא וגם נקיבות מיו"ח אם ירלו לכתפלל על קברי לא יצואו
רק צעת טכרחם וגם אז צקשתי שיעמדו מרחוק ד' אמות :
(טז) בין פטירכ לקצורכ יחלקו צ"צ ללדקכ שלשכ פעמים
כמנין שמי מאיזכ מטצע שירלו כפי יכלתם ומחת
ידם ויכונו צלצם ויצקשו רחמים עליו לפדות את נפשי צזכ מכל
לרכ צצחי' נפש חיכ כוא שמו כידוע. גם יכריזו כמכ
פעמים צקול כן צכיותי עדיין צציתי וכן ציליאתי מן צצית
צשעת לויכ. וכן קודם ככנסכ לקבר. שאני מבקש מחילכ
מכל מי שליערתי אותו או שפגמתי צכצודו. או צאיזכ דצר
שעשיתי נגדו שלא כשורכ. ואפילו צשוגג או צאונם. על כולם
אני מבקש צצקשכ גדולכ. ויכיו' דומכ צעיויכס כאלו אני
משצטח ארלכ לפניכס צככנעכ גדולכ ואמיתיות ומצקש מכס

שירחמו עלי וימחלו לי מחילת גמורכ צאמת צכל לצ. כל מי
 שבעויותי נגדו. יכו' מי שיכו'. כן יחיד או רבים. זכרים או
 נקבות. קטנים או גדולים. מכולם אני מצקש מחילת גמורכ
 צחסד וצרחמים. ואפילו אם פגמתי נגדם וגרמתי להם לער
 צגוף מ"ו או צאיזכ עניני ממון שגרמתי להם. צקשתי מהם
 שימחלו לי. צפרט כי הם דצרים שאינם ידועים לי. רק
 אעפ"כ למיתש מיכא צעי ומכ צלע שינטרו שנאכ ותרעומות
 צלצם עלי. צדצר אשר לא ניתן לכישצון. ורק על לד כספק.
 ויותר קרוצ לכיות שככל הוא צחנס ועל לא דצר. יותר טוצ
 וכשר כדצר גם לפניהם ולטוצת נפשם. שיעצירו על מדתם
 וירחמו עלי וימחלו לי כולם צכל לצם. וכן אני צמחילת
 גמורכ לכולם ולכל מי שגרם לי לער מעודי עד כיום כזם.
 ולא יענש שום אדם על ידי מ"ו :

ולא מצני אדם לצד מכ שפגמתי נגדם צגשמיות אני
 מצקש מחילת. רק אפילו על מכ שגרמתי להם איזכ
 לער צרוחניות ע"י עונותי כרצים שככרעו את כעולם
 מ"ו וכו' כמו שדרשו חז"ל. וכן אני מצקש מחילת מכל
 כנצראים שצעולם. דומם לומה חי מדצר. על מכ שבעויותי
 נגדם וליערתי אותם. כן צגשמיות ממם או צרוחניות.
 ככל כנזכר. וכן מכל כנשמות של כחיים וכמתים. ומכל
 צרוחי מעלכ כרוחניים. ממדריגה וצחינה כתסתונכ
 שצתחתונות כציכול. עד מדריגה כעליונה שצעליונות כציכול
 מכולם אני מצקש צצקשכ גדולכ שירחמו עלי וימחלו לי
 צמחילת גמורכ צחסד וצרחמים. כל מכ שחטאתי ובעויותי

נגדס. וגרמתי להם ח"ו איזה צחי' לער ופגם כזיכול.
ומכולם אני מצקש שאדרבא לא די שלא יקטריגו עלי
ולא יזכירו את עונותי וכפגמים שפגמתי. רק אדרבא
ימליצו טוב צעדי ויכריעוני לכף זכות. ויצקשו רחמים
מלפני כשי"ת שימחול לי על ככל וצלל כנפיו יסתירנו.
ויעלינו ממעלה למעלה בקדושה עליונה שאזככ לבא
לתכלית שלימות. אשר צמציל זה נאללו נר"נ שלי. מתחלת
אלילות במחשבת העליונה ית"ש. גם צקשתי מכולם לעורר
רחמים אלל כלדיקי אמת אשר נשמתם צגנזי מרומים
וצכללם אלל נשמת רציונז"ל בר' נחמן מצרסלב זל"ל.
שיעסקו כס צטוצת גופי ונפשי ורוחי ונשמת. באופן
שאזככ להכלל מכל מיני עונשים ר"ל. וצכללם מעונש כגלגול
אשר הוא אחריות גדול. צפרט לאיש כמוני. ושאזככ
לבא תיכף לתכלית שלימות מנוחת צקדושה עליונה. כי
רצים רחמיו ית' כנ"ל כמב פעמים. וכעיקר שבעוסקים
צזכ יצקשו רחמים עלי צכל לצם. וכשי"ת ישמע לתפלתם
כי הוא ית' שומע לתפלת כל פה וכו' :

(יז) בר' ימי כשצטכ לאחר התפלה שיתפללו צציתי
ילמדו משניות וקלת מספר הזכ"ק וגם יאמרו
איזה מזמורי תכלים צמנין, ויצקשו רחמים עלי. וכל כשנכ
כולכ צקשתי מצניי וצ"צ שיחיו. שילמדו משניות וזכ"ק
ותיקונים. גם יאמרו תכלים צכל יום. ויכונו גם לתיקון
נר"נ שלי. ואס יצקשו רחמים עלי על זה צפכ מלא צוודאי
מכ טוב. ואס יזכו ללמוד ולגמור גם שאר ספרים קדושים

עוד בשנה הזאת מכ טוב. ועכ"פ ספרי רבינו ז"ל כולם.
 ואם אפשר גם להשתדל אלל אחרים שילמדו בעצורי אף בשכר
 מכ טוב. וממילא מובן כי על בני ויו"ת צוודאי מוטל לעסוק
 בשנה ראשונה בכתמדה גדולה ביותר גם בלימוד הקצוע
 שלהם. כיונו צ"ס ופוסקים. ובקשתי מהם מאד לכל יסיון
 דעתם ממני. ולא ישכחו כי בכל מה דאפשר בשנה ראשונה
 עכ"פ. רק בכל פעם יזכרו כי בגודל כרחמנות שיש עלי
 ויצקשו עלי רחמים לפני כשי"ת שיעמוד בעזרתי. וכלל כנפיו
 יסתירני מכל רע. ויזכירני לכל טוב. ויעלה נר"י שלי למעלה
 בקדושה בעליונה. בכל רגע ורגע למעלה עליונה ביותר
 ויקוים כי מקרא שכתוב ילכו מחיל אל חיל וכו' וכבר מבואר
 לעיל. שיש להם רשות להתפלל עלי גם תפלה קלרה ובלשון
 אשכנז שאנו מדברים בו. כי הקצ"כ שומע תפלת כל פה.
 אך אעפ"כ אני מזכיר אותם לכל יזכו וידאגו עלי ביותר.
 עלצות הוא מדה מגונה. ולריבין להתרחק ממנו מאד. ומי
 יתן שאזכר גם אני בעלמי לשמח תמידות דקדושה. כל ימי
 חיי וכן גם אחר פטירתי. ויקוים כי מקרא שכתוב יעלו
 חסידים בכבוד ירננו על משכבותם. ונאמר תודיעני אורתי
 חיים שובע שמחות את פניך נעימות צימיןך נלח :

ועתה בני להעתיק מה שכתב הרב

מטעמין ז"ל יחוס משפחתו.

בצוואת ר' שפטיאל ז"ל הזכיר שכל אי ירשום יחוסו למען

יכו' למשמרת לזרעו ולזרע זרעו וכו' לכן אמרתי

לרשום מענין משפחתינו :

אבי ז"ל שמו כרז ר' צבי ארי' דיין צברסלז ואחריו
מלא מקומו אחי כוא כוא כרז ר' חיים ז"ל. ואזי
אזי ז"ל כוא כרז כר' אהרן ז"ל נתמנה לראצ"ד צברסלז
צרלון וצפקודת רציו ז"ל אור באורות וכו' כוא רציו כר'
נחמן זלוק"ל מצברסלז צעל כמחצר ספר ליקושי מוהר"ן
בק' ושאר ספרים קדושים כרזכ כמפורסם. ורציו ז"ל
כיו' לו כשתדלות גדול צענין זכ של כתמנות כרצנות של
א"א ז"ל צברסלז, ויש צענין זכ כמכ סיפורים נפלאים
כרזכ ואין כאן מקומו. אזי של א"א ר' אהרן ז"ל כוא
כרז ר' משה שכי' ראצ"ד צקארסין ונסחלק ונקצר שם שנת
תקפ"ז לפ"ק זקן ושצט ימים וזכ לקבל פניו של הבעש"ט
ז"ל שני פעמים צימי נעוריו וכי' איש לדיק וכשר מאד.
וכן אשתו ז"ל כיחכ אשכ כשרכ ולנועכ כנשמע קלת משצחי'
מפי רציו ז"ל. ושמעתו מפי א"א ז"ל שאמר שר' משה כני"ל
ואחיו ר' אצילי ז"ל נשאר יתומים קטנים ונחרחקו מארץ
מולדתם וממקור משפחתם ונחגדלו צצית כרז כלדיק בק'
ר' אצילי משדכ לצן שכיו קרובים ושארים. וכן כיו' צשדכ
לצן גאון א' ולדיק גדול וכי' נקרא כר' אהרן פשוט, מחמת
שלא כיו' מסכים לכחלוקים צחריפות גדול שנתפשטו צימיו
ציותר רק כיו' הוכצ ללמוד צמתון צתמימות וצפשיטות וכשצא
כרז כגאון ר' זלמן לשדכ לצן ואמר איזכ חילוק ופילפול
צחריפות גדול אח"כ כיו' חוקר ודורש איך למד כר' אהרן
בק' זכ כענין וכשנודע לו איך שלמד זכ כענין צלימודו
כפשוט נתיישבו ממילא כל כשאלות וכקשיות שכי' לכגאון

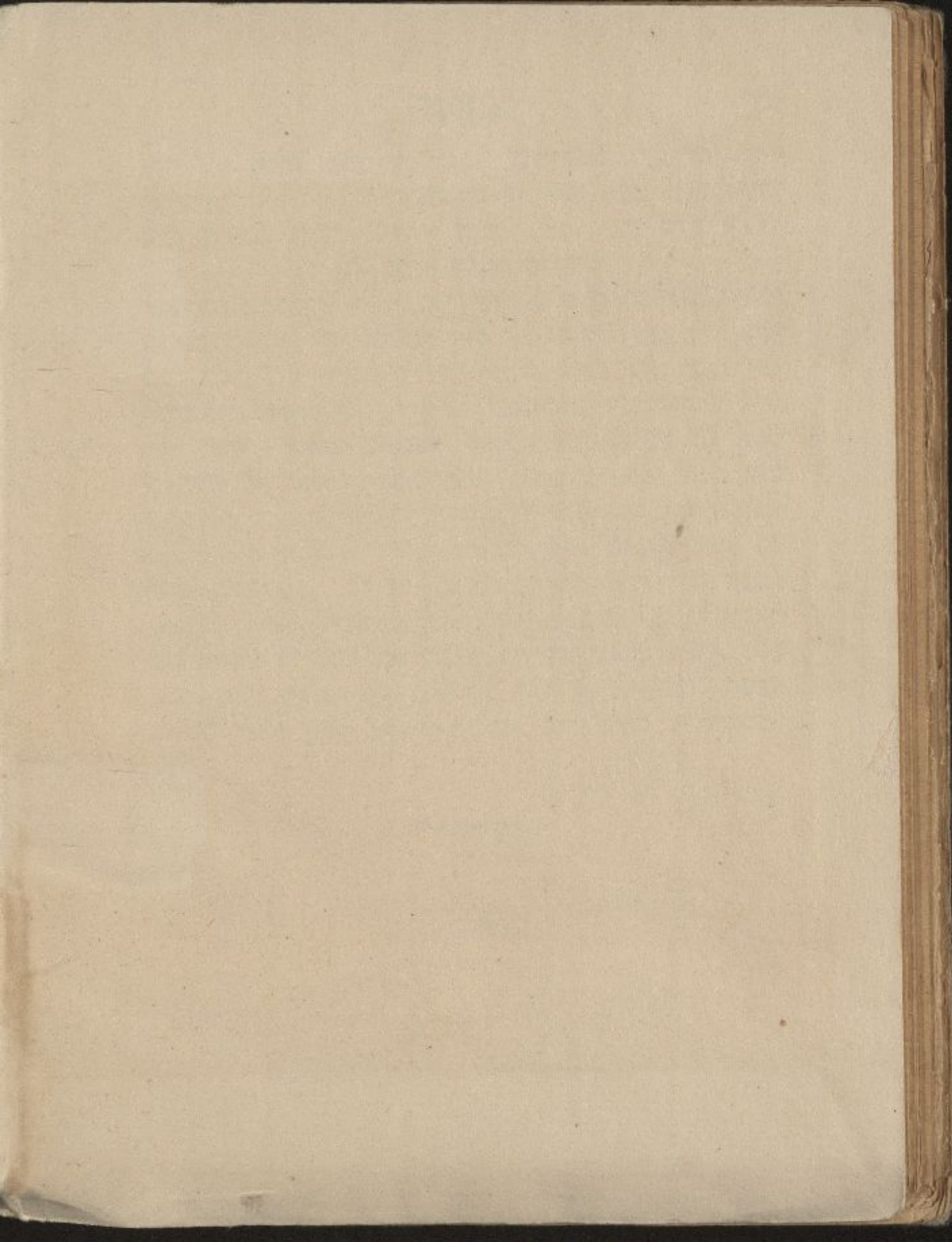
בר' זלמן צזכ ונתנעל כל החילוק וכפלפול, וכי' עושכ
 מופתים גדולים וישועות נפלאות עם לימודו הפשוט וכפי
 הנראה כי' כשם של א"א ז"ל ר' אהרן על שם ר' אהרן
 כנ"ל כי כי' ג"כ משאירינו וממשפחתינו. וענין יחוס
 משפחתינו לא נודע לא"א ז"ל בפרטיות מחמת שאביו ברב
 ר' משה נרחק בקטנותו מארץ מולדתו וממקור משפחתו,
 אך בכלל נודע לו שם מגזע ברב כגאון ולדיק נפלא
 ראצ"ד דק"ק צוטשאטש כפי הנראה שכי' רב ואצ"ד צמאכ
 החמישית, ופ"א נחלק עם איזכ גדול אודות איזכ פרי איך
 לדרך עליכ ואמר שכסימן יכי' מן השמים לדעתו כק'
 שיכי' על קברו מין פרי כזכ וכן כוכ : ועוד נודע לו שכי'
 מאבותם לדיק אחד קדוש וגאון נפלא ונקרא בשמו רבי ר'
 אחיעזר וסיפר ממנו ענין נפלא של תחיית המתים ממש, ועוד כי'
 מאבותם דער גרוסער רבי ר' אברהם יבושע העשיל המפורסם
 שמו בעולם, וכפי הנראה כי' ברב כק' מאפטא וממעצב
 נקרא על שמו ז"ל וכוא כי' ג"כ משאירינו. זקינתי אשת
 ברב ר' אהרן כנ"ל כיתכ אשכ כשירכ ולנועכ מאד כמפו'
 ושמכ שרכ צת כ"ר ניסן וכוא כי' עשיר גדול ונכבד מאד
 ונשחדך עם גדולי הדור כיינו עם כרכ"ק ר' חיים מקראסנע
 ז"ל ועם כרכ"ק מחמעלניק ז"ל ועוד כדומה. ושמעתי
 ממנכ שמקור משפחתכ כי' מאוסטרא ואליק מגזע קידש
 של עשירים ומיוחדים גדולים והרב המניד ממעזריטש
 ז"ל כי' ג"כ ממשפחתכ וכן כרכ"ק ר' ליבער מבאר-
 דיטשוב ועוד כמכ וכמכ גדולים. וכרכ"ק בר' גדליה

מדיניץ כפליג מאד בשנה משפחת ואמר שכי' יודע ומכיר
 צבם יותר מעשרים רבנים גדולים. ועוד כיוולא בדברים
 כאלה. אמי ז"ל מרת חיי' לאה ז"ל היא צת בר' חיים
 מזרחסלז וכו' איש כשר מאד ומקורצ לרצונו ז"ל ר' נחמן
 מזרחסלז ז"ל ויש בזה סיפורים הרבה ואין כאן מקומם. וכו'
 מחענכ צ"פ משנת לשנת בכל שנה ושנה כיונו פי' כי תלא
 ופ' כי תבא צפקודת רצונו ז"ל שנים הרבה וצמסירת נפש
 עלום מאד ומענין כאחרון ופטירתו יש סיפור נפלא ואיך
 שראכ רצונו בחלום וכו' : אם אמי חנכ צת ר' דוב ז"ל
 ג"כ אשכ למועכ וכשירכ ממשפחת רבנים וגדולים ומקור
 משפחת שמעתי ממנכ שמלד אמכ מרת רבקה היא מאוסטרא
 ממשפחת עשירים וגדולים מימי קדם קלת : אשתי כראשונכ
 מרת טשארנא צת בר' ילחק ז"ל מלד אביב הוא ר' ילחק
 בר' אברהם מווינילא הנקרא ר' אבריומיל סאנים איש כשר
 ונכבד ולמדן ומלד אמכ מקור משפחת מגזע צעכמ"ח סי'
 תבואות שור ז"ל. אשתי כשניכ מרת פיגא תחי' מלד אביב
 הוא ר' יואל לאדיזשונסקע מקרימענטאק ממשפחת עשירים
 ונכבדים צימי קדם קלת יכונו צשם צרעגור ע"ש מסחרם
 אלל כצרעג. ומקור משפחת מלאדיזשין ממשפחת לומדים
 וכשרים ומכס כי' גם כרצ ר' דוד דיין בלאדיזשין שכי'
 מקורצ לרצונו ז"ל ומלד אמכ לא נודע לי מקור משפחת כי
 היא ממדינת ליטא ורייסין. ר' אבילי אחיו של א"א ז"ל ר'
 משכ כנ"ל נתגדל בשדכ לצן ונקרא צשם "ר' אבילי דעס
 חאזנס" ולא ידעתי כטעם ואולי כי' הוא חתן של ראב"ז

דשם וכי' אים נכבד מאד ושם בניו כאחד נקרא ר' מיכל
זאסלאווער וכשני גביר א' בזיטאמיר ולא נודע לי שמו וכי'
לו ג"כ בנות אחת שמכ מרים ואחת שמכ בעלקא ורוב
כמשפח מיו"ח צדק לבן :

ואל יעלכ בדעתכם כי רשמתי קלת יחוס משפחתנו להפאר
ולכהגאב בזכ ח"ו כי מכ אני ומכ חיי כי כסתב כלימכ
פני בזכרי איך רחוק מעשי ממעשכ אצותי כק' כנ"ל ואם
רז"ל כתפללו ע"ז שלא נבזש מאצותינו מכ נאמר ומכ נדבר
אנחנו אך זה בעלמו ג"כ קלת ממטרת כוונתי ברשמי זאת
למען נזכור זאת בכל עת כי ממקור קודש נחלצנו ולא יאות לנו
לעזוב קדושת דרכי אצותינו ולילך בדרך תועים ח"ו כי מכ לתבן
את כזר ולעולם יאמר אדם מתי יגיעו מעשי לידי מעשכ
אצותי וכו' וכמו שארז"ל שזכות אבותם מסייעתם וכו'.
ואחז"ל לא ימוש מפיק וכו' כתורכ מחזרת על אכסניכ
שלב ועלינו כחיוז יותר להזק את לבנו ככשי"ת ולכיות זכ'
מבטחיו ולכתפלל ולכרצות תחנונים לפני כשי"ת לקרב אותנו
לעבודתו ית' למען יחלצון ידידיך כושיעכ ימינך וענני אכיו"ר:

הספריה הלאומית

S 36 A 872

חזן, אברהם בן נחמן ישראל

ספר סיפורים נפלאים :

C.1

000203281404

S
36
A
872

C.1